

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
PEDAGOGICKÁ FAKULTA
Katedra psychologie a patopsychologie

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Tetování jako sociokulturní norma nebo patologie?

Vypracovala: Bc. Alena Eichlerová

Vedoucí diplomové práce: Mgr. Michaela Pugnerová, Ph.D.

Olomouc 2019

Poděkování

Děkuji Mgr. Michaele Pugnerové, Ph.D., za pomoc a spolupráci při vypracování této diplomové práce, za cenné připomínky a odborné rady, za podporu a čas, který mi věnovala.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma: „Tetování jako sociokulturní norma nebo patologie?“, vypracovala sama a pod vedením Mgr. Michaely Pugnerové, Ph.D., použila odborné literární, internetové zdroje a fotografie uvedené v seznamu.

V Olomouci 12. 6. 2019

Podpis

OBSAH

Úvod.....	7
TEORETICKÁ ČÁST	
1. Lidské tělo jako artefakt.....	9
2. Tetování.....	13
2.1. Etymologie tetování.....	14
2.2. Aplikace tetování.....	15
2.3. Skarifikace a jiné úpravy kůže.....	16
3. Historie tetování.....	20
3.1. Maorské tetování	23
3.1.1. Moko.....	24
3.1.1.1. Mužské a ženské moko.....	25
3.1.2. Mekomokai.....	26
3.2. Tetování na Markézách.....	27
3.3. Japonské tetování.....	29
3.4. Funkce tetování z historického pohledu.....	33
3.5. Význam tetování z historického pohledu.....	36
4. Psychologie tetování	38
4.1. Pubescenti, adolescenti a modifikace těla.....	39
4.1.1. Teenager, emoce a identita.....	40
4.1.2. Subkultury mládeže.....	41
4.2. Problematika tetování mládeže z psychologického hlediska.....	44
5. Znovuobjevení tetování v postmoderní společnosti.....	46
5.1. Sociokulturní skupiny.....	47
5.2. Sociokulturní norma tetování	48
5.3. Patologie tetování	49
5.3.1. Vězeňské tetování.....	50
5.3.2. Tetování v koncentračních táborech.....	51
6. Tetování jako umění.....	52

6.1. Tetovací studio, salon.....	54
6.2. Symboly, motivy.....	55
6.2.1. Základní symboly, motivy - tribal, kanji.....	56
6.2.2. Feng Šuej symboly.....	58
6.2.3. Specifické, zakázané symboly, motivy.....	58
6.3. Barvy a jejich význam.....	63
7. Rizika tetování.....	65
7.1. Zdravotní rizika.....	65
7.2. Sociální a pracovní rizika.....	67
8. Odstraňování tetování.....	69
9. Shrnutí teoretické části.....	71

VÝZKUMNÁ ČÁST

Úvod.....	73
1. Cíle výzkumu.....	74
2. Výzkumné otázky.....	75
3. Popis sledovaného vzorku.....	76
4. Použité metody.....	77
5. Výsledky výzkumu.....	79
5.1. Výsledky výzkumu základní škola 2. stupeň.....	79
5.2. Výsledky výzkumu střední odborná škola.....	85
5.3. Výsledky výzkumu střední škola.....	89
6. Diskuze.....	99
ZÁVĚR.....	106

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Odborná literatura	108
Internetové zdroje.....	111
Seznam fotografií.....	113
Seznam ilustrací.....	115
Příloha.....	116
Anotace.....	120

Úvod

Tetování patří k nejrozporuplnějším způsobům zdobení lidského těla. Je známo od počátků věků a náleží neodmyslitelně ke kultuře člověka, přesto vzbuzuje kladné i záporné emoce. Naši prapředkové tetování znali a používali, nejen ke zkrášlování těla, ale i jako součást různých rituálních obřadů, proti démonům a zlým silám. Tetování mělo ochránit před nemocemi, ohněm a ničivými přírodními katastrofami. Rituál vpichování barvy pod kůži, byl tradičně doplňován magickými slovy, zpěvy a tanci ostatních členů kmene. Lidé věřili, že společně s krví vychází z rány i démon, který se zmocnil nemocné duše člověka. Zajímavé je, že tento trend se na území některých států, např. Barmy, udržuje dodnes. Každý primitivní kmen měl své vlastní symboly, motivy, podle nichž se příslušník jednoho národa lišil od ostatních. Symbol, který byl na kůži vytetován, měl svá opodstatnění, plnil funkci ochrannou, estetickou, sexuální a hierarchickou. Některé starodávné kmeny věřily v posmrtný život, pokud nebyl člen kmene potetován, pak byl odsouzen k věčnému bloudění v podsvětí. Ze stejného důvodu byly tetovány i děti.

Lidé se nechávali tetováním zdobit i z prostých příčin, aby jim ozdoba přinesla štěstí, lásku nebo plodnost. Ať už byl důvod jakýkoliv, jedno je jisté, tetování přestalo různá společenská období, prošlo různými etapami vývoje lidstva. Ne vždy bylo přijímáno a tolerováno. Církev považovala tetování za d'áblův nástroj. Totalitní společnost označila tetování za nepřijatelné, jako stigma kriminálních živlů a narkomanů.

V českém prostředí se zvýšil zájem o tetování a v současné době zažívá tetování znovuzrození. Tetováním se zabývá nejen laická veřejnost, ale i odborná, akademická. Roste počet profesionálních tetovacích studií a salónů, některá tetování lze označit za umělecky hodnotná díla. Klientela těchto studií je velmi rozmanitá. Tetování na svém těle nosí lidé hlásící se k různým sociokulturním skupinám, lidé různých profesí a názorů, muži i ženy: umělci, herci, zpěváci, výtvarníci, profesori, právníci, politici, učitelé, lékaři, dělníci, sekretářky, prodavačky atd., stále více i žáci základních a středních škol. Co je příčinou renesance tetování, z jakého důvodu se objevuje v dnešním, racionálním světě? Je to nový módní trend? Návrat k rituálům? Nabízí se další otázka: „Je tetování sociokulturní normou nebo patologií?“ Odpověď na tuto otázku je cílem této diplomové práce, tzn. vyhledat klíčové momenty v historii tetování, analyzovat jejich význam, interpretovat souvislosti se znovuzrozením této modifikace těla v postmoderní společnosti.

Diplomová práce je rozdělena do dvou částí – teoretické a praktické. V teoretické části si objasníme, z jaké příčiny se lidská kůže stala „artefaktem“, seznámíme se s původem slova tetování, připomeneme si důležité mezníky v historii tetování, rozebereme a podrobněji přiblížíme tetování významných kmenů, u kterých tato modifikace hrála důležitou sociokulturní roli. V několika kapitolách se zaměříme na psychologii a patopsychologii tetování, na vliv sociokulturního prostředí a v první řadě, na důvod zvýšeného zájmu o tetování u žáků 2. stupně základních škol, studentů odborných učilišť a středních škol. O tom, zda má sociokulturní prostředí pozitivní či negativní vliv na znovuzrození tetování a co je hlavním důvodem problémů pubescentů a adolescentů, v oblasti emocí a identity, si vysvětlíme v dalších kapitolách. V symbolice tetování se budeme věnovat oblíbeným, tolerovaným i zakázaným symbolům, motivům, jednotlivým barvám a jejich vlivem na člověka. V závěrečné části teoretického výkladu se opět vrátíme k samotnému aktu tetování, k aplikaci, rizikům a odstraňování.

Praktická část diplomové práce zaměřuje svou pozornost na kvantitativní výzkum. Výzkum směřuje k získávání kvantitativních údajů u žáků 2. stupně základních škol, středních odborných škol a studentů středních škol. Nástrojem k tomuto zkoumání byl určen nestandardizovaný anonymní dotazník, který byl konstruován autorkou diplomové práce, speciálně pro žáky a studenty, za účelem zjišťování názorů a postojů k modifikaci těla - tetování. Výsledky vyplněných dotazníků budou opět podrobně prozkoumány, analyzovány a interpretovány formou diskuze, v závěrečné části diplomové práce.

1. Lidské tělo jako artefakt

Modifikace lidského těla jsou předmětem zájmu většiny společností, již od doby pravěké, až po současnost. V dnešní době prožíváme renesanci tetování. Upravováním a zdobením kůže, se mění lidské tělo v umělecké dílo či „*lidský artefakt*“ (Dvořáková, 2014, str. 179). Tetování je na vzestupu a stává se mimo jiné i uměním. Ve 20. století se obrací pohled společenských věd na tělo a tělesnost, dochází k rozvoji tetovacích technik, mění se myšlení lidí i pohled na sebe sama, mění se místo ve světě a společnosti. Dvořáková dodává: „*O popularitě tohoto tématu svědčí v současné společnosti mimo jiné rozvoj plastické chirurgie, rozmanitých diet, solárních studií, fitness center, tetovacích a dalších salonů...*“ (2014, s. 181). Obrat k tělu, otevřel nové tematické okruhy v tradičních i humanitních oborech. Rozvoj mezioborové spolupráce a interdisciplinarita mezi vědeckými obory, umožnila získat ucelenou představu o zkoumání těla a tělesnosti, převážně ve vědách o člověku. Vznikla základní koncepce antropologie a nové dílčí obory této akademické disciplíny, jako je např. archeologická antropologie, biologická antropologie, sociální antropologie, filozofická antropologie a historická antropologie. Aktuální témata v oblasti těla a tělesnosti, reflektují vědy jako je sociologie, etnologie, filozofie, andragogika, historické vědy, religionistika, psychologie, biologie aj. Mezi významné autory v oblasti sociologie, v tomto období, patřili Francouzi Marcel Mauss či Pierr Bourdieu, v oblasti filozofie se tělesností zabývali Michael Foucault, Maurice Merleau - Ponty, který byl přítelem a spolupracovníkem J. P. Sartra, sociální antropologové Francouz Claude Lévi - Strauss, Britka Mary Douglasová a představitel psychologické antropologie a etnografie Thomas Csordas z Kalifornie (Dostupné z [online]: http://anthro.ucsd.edu/people/faculty/faculty-profiles/thomas_csordas.html).

Sociokulturní tlak postmoderní společnosti, zvyšuje zájem člověka o vlastní tělo a přikládá mu vysokou důležitost. Zájem o vzhled, fyzickou zdatnost a zdraví, nabírá mnohdy excentrických rozměrů. Nepřiměřené zaujetí vlastním tělem může vést, až k riskantním zásahům a mnohdy nabývat patologické povahy. V globalizované společnosti je lidský jedinec stále konfrontován s ideálem krásy, který se v průběhu vývoje neustále proměňuje.

Pohled na lidské tělo se v různých historických obdobích značně lišil. U primitivních národů znamenalo tetování snahu o spojení těla a duše. Podle jejich představ je duše „pouhým návštěvníkem“ a podle toho mohlo být s tělem nakládáno (Fiksa, 2011). V antice byl kladen důraz na harmonický soulad krásy tělesné a duševní, zvané kalokaghatia. Ideálem krásy byla robustní svalnatá mužská postava, nikoliv ženská. „Co je krásné, je i dobré, co není krásné, to nemůže být ani dobré“, tak zněl antický vzor pro krásu. Římané si vysoce cenili štíhlosti a

kriticky se stavěli proti obezitě (Fialová, 2006). Na tetování si Řekové a Římané moc nepotrpěli, ale rádi vystavovali na obdiv krásu nahého mužského těla. Je možné, že z tohoto důvodu probíhala výuka v řeckých „*gymnasionech*“ (z řeckého slova „*gymné*“, což znamená nahý), často bez oděvu (Dvořáková, 2014, str. 183). S pádem Římské říše a nástupem křesťanství se mění vztah k tělu a jeho zobrazování. Ve středověku se dostávala tělesnost do pozadí, tělo je chápáno jako nástroj hříchu, je nečisté a nedokonalé, jeho potřeby lze ovládnout pouze přísnými pravidly morálky, disciplínou a zpovědí. Zde byl znát silný vliv církve. Lidské tělo bylo velebno, ale i zatracováno. Křesťanství tetování striktně zakazovalo. Období renesance se odlišuje od gotické strnulosti a přineslo návrat k antickým ideálům, větší důraz byl kladen na sekundární znaky, u obou pohlaví. U mužů svalnatá těla, u žen zaoblené tvary. V baroku je opět oslavována krása a harmonie lidského těla. Na rozdíl od renesance, byly u žen více zvýrazněny ty části těla, které symbolizují reprodukční roli (Fialová, 2006).

Když v roce 1774 přivezl kapitán James Cook (1728-1779) ze svých cest potetovaného domorodce, dostala „lidská kůže“ v Evropě nový rozměr využití. Z tetování se stal módní výstřelek, o který byl velký zájem, zejména ve vyšších vrstvách společnosti. Motivy, které se tetovaly, byly především srdce se šípem, meče, dýky, palmy a dívky (Rychlík, 2005). Postupem doby se stále více dobrodruhů a námořníků zdobilo tetováním z rajských ostrovů - Polynésie, Havaje, Tahiti, Markéz, Nového Zélandu apod. Na přelomu 18. a 19. století, došlo k proměně v přístupu k lidskému tělu. Změnil se ideál ženské krásy, od kyprých tvarů po výraznou štíhlost (používání korzetů). Ve výtvarném umění začaly být zobrazování ošklivé, ohyzdné postavy, temnota, šílenství, nadpřirozené bytosti - harpyje, ale i zesměšňující karikatury, zvýrazňující obličejové zvláštnosti, povahové rysy a tělesné nedostatky svého majitele.

„Během 19. století začala v přístavech kvést nová profese, specializovaná výhradně na zdobení těla tetováním. V největších světových přístavních městech vznikaly první tetovací salony – nejslavnější se nacházely v Antverpách, Londýně, Jokohamě, Bombaji, Šanghaji, Buenos Aires, Hamburku, ...“ (Rychlík, 2005, s. 216) Vlna módního tetování zasáhla i královskou rodinu, prvním potetovaným aristokratem se stal princ z Walesu Eduard II., vybral si jeruzalémský kříž. Inspiroval tak ostatní členy královských rodin i v jiných zemích. Nutno podotknout, že ani naši panovníci neodolali této módě, tetován byl František Ferdinand d'Este.

Počátkem 20. století se nejvlivnějším střediskem tetování staly Spojené státy americké. Tradici mělo již od roku 1870, kdy si Martin Hildebrant, německý imigrant, zřídil v New Yorku první tetovací studio (Rychlík, 2005). Z tetování se stala masová móda, která se

rozšířila po celém kontinentu. Lidské tělo se tak stalo projekčním plátnem nebo artefaktem. Lidská kůže byla tetována, propichována (piercing), malována (bodyart), skarifikována (zdobení těla jizvami). Žádná kultura nenechala lidské tělo jen tak, jak jej stvořila příroda, ale změnila jej podle svých hodnot a norem. Lidské tělo je převáděno z řádu přírodního, do řádu sociálního a kulturního (Soukup, 2014).

Foto č. 1: Christos Caliroupolos

Zdroj: časopis Tattoo'd Lifestyle č.14,(2014) Editor Shaun "Vegas"Mc Curry, LLC, str 14

Foto č. 2: Christos Caliroupolos

Zdroj: časopis Tattoo'd Lifestyle č. 14, Editor Shaun "Vegas"Mc Curry, LLC str. 16

Foto č. 3: Christos Caliroupolos, zdroj: časopis Tatto'd Lifestyles č. 14,(2014). Editor Shaun "Vegas"Mc Curry, LLC, str. 17

Foto č. 4: Christos Caliroupolos (autor tetování), Zdroj: „tamtéž“, str. 17

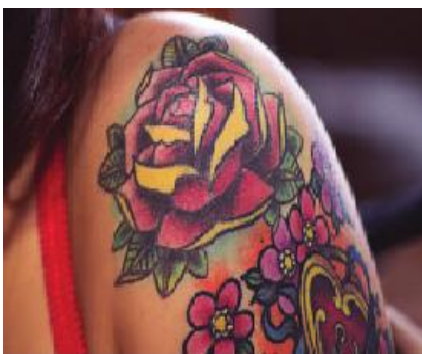

Foto č. 5: Christ Quest Zdroj:časopis Tatto'd Lifestyles č.15,(2015). Editor Shaun "Vegas"Mc Curry, LLC, str.7

Foto č. 6: Christ Quest (autor tetování), Zdroj:časopis Tatto'd Lifestyles č. 15,(2015). Editor Shaun "Vegas"Mc Curry, LLC, str.6

2. Tetování

Při vyslovení slova „tetování“ nebo „tetováž“, se nám vybaví mnoho asociací. I když, tento pojem není v dnešní společnosti tabuizován, přesto se setkáváme s různými postoji. Na jedné straně se můžeme střetnout s příznivci, na druhé s odpůrci, více či méně ortodoxními (Fiksa, 2011). Mnozí z nás si tetování stále spojují s „*tradičními tetovanci*“ (Rychlík, 2015, str. 232), podle české knihy z roku 1937, např. námořníci, recidivisté, trestanci, vrazi, mafíáni, pasáci, dobrodruzi, lidé s nižší úrovní inteligence, kočovní Rómové, vojáci apod. Jsou lidé, kterým se tetování líbí, neodsuzují jej, ale tetovat by se nikdy nenechali a lidé, kteří mají potetované celé tělo. Co člověk, to jiný názor. V současné době se stále více setkáváme s tetováním u dívek a žen, studentů a žáků základních škol. Módní vlna tetování dokonce zasáhla hračkářské firmy, například Mattel, připravil svým malým zákazníkům překvapení, v podobě potetované panenky Barbie (Rychlík, 2015). Tetování proniklo do sportu, snad již neexistuje sportovec, který nemá alespoň malé tetování. Výrazné tetování se objevuje ve filmech, beletrii, reklamě, neunikají mu vlivní lidé, vzdělání, slavní lidé i politici. Tetování se stává uměním. Rychlík tvrdí, jde snad o: „*Globální voyeurismus?*“ (2015, str. 261)

Otec kriminalistiky Edmond Locard napsal: „*Umělečtí kritici a dějepisci systematicky opomíjejí jeden z nejzajímavějších aspektů svých disciplín: tetování. Je to totiž jediná forma umění, která jako materiálu využívá živé tkáně, a proto se jedná o nejušlechtilejší umění ze všech*“ (Rychlík, 2005, str. 10). Tetování se stalo módní záležitostí, fantastickou možností se individuálně ozdobit i odlišit od ostatních. Každý z nás má jedinečný způsob, jak vyjádřit svůj vztah k sobě a společnosti, své přání a touhy přenést na své tělo, na kůži, která se změní v umělecké dílo. Ukázat svůj názor, pocity, status i charakter, přihlásit se k určité sociokulturní skupině. Stačí si jen vybrat tetovací salon, část těla, symbol, barvy a tetování může začít. Ale, pozor, není to tak jednoduché, tetování není tričko a nedá se svléknout nebo umýt mýdlem. Je to zásah do těla, nezvratný a bolestivý. To, co je v osmnácti letech považováno za „IN“, nebude platit za dvacet, třicet let. Návštěva tetovacího studia je také nákladnou záležitostí, při aplikaci hrozí různá zdravotní rizika, některá mohou být v budoucnosti velkým problémem. Z těchto důvodů je nutné pořádně si tetování promyslet, vybrat seriózní tetovací studio a vhodné tetování.

Jack Watkins (2011, str. 4) má jiný názor než Locard, píše: „*V západní kultuře tetování často nemá nejlepší hodnocení. Pro mnoho lidí s sebou tetování nese podtext jakési ubohosti.*“ Podle něj se „*slušní lidé*“ k tetovacím salonům nepřibližují, přenechávají je takovým „*alternativním*“ („*tamtéž*“) typům lidí, jako jsou motorkáři a hudebníci.

V postmoderní společnosti přibývá odborných a vědeckých prací o jevech, které bývaly dříve považovány za pokleslé a nedůstojné. Patří mezi ně i modifikace těla – tetování. Změnila se filozofie tetování, tvrdí autor několika knih o modifikacích těla - Martin Rychlík (2014, str. 16): „*První tatuáž byla svou podstatou kolektivní, v mnoha rovinách symbolická, společným významem integrovala komunitu a brala na sebe řadu funkcí. Dnešní tetování má ve většině případů soukromé významy, v zásadě jedince odlišuje, vyjadřuje odstup od ostatních a původně složitý funkční celek posunuje se blíže k primárně estetickému obsahu.*“

Je možné charakterizovat renesanci tetování jako postmoderní návrat do minulosti, k rituálům? Je to dědictví po prapředcích, které je hluboce vryto do lidské DNA? Odpověď zní: „Ano, změnil se jen styl, způsob a symbolika této modifikace.“

2.1. Etymologie tetování

Brit James Cook (1728-1779), slavný mořeplavec a objevitel, se s domorodým pojmem pro tetování seznámil již v roce 1769 (Rychlík, 2005). Původně tahitské slovo: „*tatau*“ znamenalo „*označovat*“, samojské „*tautau*“ značilo „*kreslit*“ a spřízněné malajské „*tatu*“, označoval slovo pro „*ránu*“ (Rychlík, 2005, str. 27). Tato slova byla významově a etymologicky spřízněna. V anglickém jazyce bylo slovo „*tattoo*“ změněno na „*tattoo*“ (tamtéž). Německy pro termín tetování vzniklo „*Tätowierung*“, v ruštině „*tatujrovka*“, francouzštině „*tatouage*“, v polštině „*tatuaż*“, chorvatsky a slovinsky „*tetoviranje*“, apod. Japonci mají pro tetování vlastní výraz: „*irezumi, borimono, šisei*“. V českých zemích se zprvu používal pojem „*tetovování*“ (tamtéž), který pocházel z Polynésie. V současné době je ustálený slangový výraz pro tetování: „*kérka*“.

Ottův naučný slovník z roku 1906 definoval pojem tetování jako: „*tétování, tetovování aneb taxování, jako zvyk rozšířený téměř u všech národů, který záleží v tom, že kůže lidská ozdobuje se výkresy rázu ornamentálního neb symbolického způsobem tímto: ostrým nástrojem provádějí se do kůže zářezy nebo body, jež spojují se ve výkres, který pak natře se barvou pokud možno trvalou.*“ (Rychlík, 2014, str. 18)

Emanuel Chalupný, který je považován za zakladatele sociologie u nás, definuje tetování v roce 1919 takto: „*vtělený oděv osobní, individuální a nepodrobený módě, leda od generace ke generaci*“ (1935, str. 129). Novější encyklopedie a slovníky, vymezují tetování jako stálou, neodstranitelnou kresbu či ornament na těle, úmyslným vpravením barviva vpichem pod kůži. Definice se od sebe mírně liší, ale základem v každém případě zůstává, že

jde o chtěné a záměrné vpravení pigmentu do lidské kůže, za účelem zkrášlení. V roce 1984 se v československém tisku objevilo: „*Tetování můžeme definovat jako záměrné poškození kůže, které má vzbudit pozornost okolí s úmyslem je přilákat nebo varovat.*“ (Rychlík, 2005, str. 27)

2.2. Aplikace tetování

Lidská kůže je největší a mimořádně důležitý metabolicky aktivní orgán. Plní funkci bariérovou tím, že tvoří biologickou ochranu, mezi zevním a vnitřním prostředím lidského organismu. Plošný rozsah kůže je 1,7 – 2,0 m², tloušťka kolísá 0,5 – 4,0 mm. Nejsilnější kůže je na zádech a stehnech, nejtenčí a nejjemnější na očních víčkách. Hmotnost samotné kůže je asi 3 kg, bez tukové tkáně. Vlastní kůže se skládá z pokožky (epidermis), škáry (dermis) a podkožního vaziva (subcutis). Pokožka je tvořena několika vrstvami plochých buněk. Hlubší buněčné vrstvy si zachovávají schopnost dělení (stratum terminativum), doplňují olupující se povrchovou vrstvu. Její struktura je charakterizována jako zrohovatělý, plochý epitel, vícevrstevný. Díky kmenovým buňkám se kůže trvale obnovuje a při poškození se hojí. V jejich hlubších vrstvách jsou volná nervová zakončení, sloužící ke vnímání bolesti. Škáru tvoří vazivová tkáň, obsahuje hojná nervová zakončení, navíc specializovaná hmatová tělíska a termoreceptory. Ve škáře jsou uložena elastická vlákna a mazové žlázy, které zajišťují pružnost a pevnost kůže (Dylevský, 2009). Podkožní vazivo (subcutis) se skládá z kolagenních a elastických vláken, tvoří potencionální tukovou tkáň. Samostatný medicínský obor, který se zabývá stavbou, funkcí a chorobnými změnami na kůži a jejich léčbou se nazývá dermatologie.

Tetováním dochází k nenávratnému narušení kůže, obvykle vpichováním ostrého předmětu přes vrstvy pokožky a zanášením barviva (pigmentu) do vzniklé rány. Způsob tetování a zanášení barvy prošel, stejně jako ostatní modifikace těla, dlouhodobým vývojem i originálními technikami. Indiáni používali různé tetovací nástroje, například kaktusové trny nebo nože. Mexičané měli speciální hliněná předtetovací razítka. Polynésané vnášeli barvu do pokožky ostrými mušlemi a Eskymáci prošívali kůži jehlou a barvenou nití. K mistrům barevného tetování patřili Japonci, používali indigo (tmavě modrá), purpur (červeno-fialová) a kurkumu (sytě žlutá). Barevná tetování podléhala a dodnes podléhá módě a stylu, postupem doby přibýly další barvy a jejich nové odstíny. Japonci používali sady dlouhých per „hari“ (Rychlík, 2014, str. 21), s několika jehličkami osazenými v dřevěné rukojeti. Maurové

využívali speciální kostěné dlátko s ostrým koncem, k hlubokému zvrásnění pokožky. Dlátkem se lépe vytvářely složité ornamentální vzory-spirály, tak typické pro jejich kulturu. V roce 1891 došlo k výrazné změně v oblasti aplikace tetování, Samuel O`Reilly z USA, si nechal patentovat elektrický tetovací strojek (Rychlík, 2014). Elektrická mašinka na tetování dostala název „*tattaugraph*“ (Rychlík, 2014, str. 219) a několikanásobně zvýšila rychlost šíření tetování. Tímto vynálezem O`Reilly, mimo jiné i majitel tetovacího salonu, usnadnil tatérům (slangově „kérkařům“) jejich práci. Bylo možno tetovat i rozsáhlejší plochy kůže, aplikace strojkem byla i méně bolestivá. Rychlík (2014) píše, že přestože bylo tetování jednodušší, klesla kvalita prací, většina salonů kopírovala mnohdy nevkusné vzory, bez fantazie a tvůrčí invence. Mezi slavné tatéry patřil Charlie Wagner, experimentoval s tzv. permanentním make-upem obočí a rtů, pokoušel se o bezbarvou akupunkturní léčbu. Vylepšil verzi injekčního strojku a nechal si jej registrovat. Strojek se s modernější úpravou používá dodnes.

Tetování je možno rozlišit na tři základní typy: černé, polychromové (barevné) a jizvové, hluboké, rozšířeno v Africe a Austrálii. Propíchnutím kůže se aplikuje pigment hlouběji přes vrstvy pokožky, takto se zabrání tomu, aby se kmenové buňky obnovily a vynesly pigment zpět, na povrch kůže. Jen tehdy zůstává tmavý pigment permanentně usazen v kůži. Pokud by aplikace pigmentu nebyla dosti hluboká, pigment se jednoduše „oloupe“. Pojem permanentní, je v dnešní době relativní, většina klinik plastické chirurgie nabízí odstranění tetování bezbolestně, šetrně a bezpečně, pomocí několika druhů lékařských laserů, na různých vlnových délkách (Dostupné [online] z: <https://odstraneni-tetovani-laserem.cz/kontakt/>). Starší metody odstraňování, jako je např. seškrabování, broušení kůže, zásah pomoci skalpelu, byly bolestivé a zanechávaly jizvy. Dnes jsou již minulostí. Přesto je odstraňování tetování dlouhodobá záležitost, navíc i finančně náročná. Úspěšněji jsou odstraňovány amatérské tetováže než profesionální práce.

2.3. Skarifikace a jiné úpravy kůže

Skarifikace (z anglického „*scar*“ - jizva) patří, stejně jako tetování, k modifikacím těla. Provádí se povrchovým vyřezáváním pokožky ostrým nástrojem. Do ranek se dříve vkládala barva, peří, saze, hlína nebo prach. Tato technika zdobení byla nejvíce rozšířena v zemích Afriky, např. kmen Mongo z oblasti Horního Konga, Masajové v Keňi, a v Austrálii. V České republice se tento způsob z hygienických důvodů nerealizuje. V současné době se skarifikace

provádí dvěma způsoby, první vzniká vyřezáváním kůže skalpelem, do hloubky 1,5 až 3 mm, zvaný „cutting“ (Dostupné [online] z: <https://hell.cz/modifikace/#skarifikace>). Cutting také představuje implantaci nebo 3D-art, kdy je do rány vložen předmět, takže vzniknou růžky, hrbolky (Rychlík, 2005). Druhým způsobem je „branding“ („tamtéž“) - pálení. Jizva vzniká vypálením tvaru žhavým předmětem, formou nebo chemickou cestou. Je možné spojit tyto dva způsoby modifikace, tak vzniká: „*Kauter branding je způsob skarifikace, kdy se používá speciální kauterizační skalpel, který zároveň řeže i pálí.*“ (tamtéž) Mezi skarifikace patří „mensuarizace“ (Rychlík 2005, str. 288), provádí se nařezáváním kůže v obličeji a „keloidizace“ (tamtéž), do jizvy je vkládán předmět.

Skarifikace i tetování byly spjaty s rituály, krvavými obřady, které s sebou přinášely bolest, způsobovaly penetraci uší, nosu, jazyka, pohlavních a ostatních orgánů. Lidé byli ochotni pro krásu trpět a krutým způsobem dobrovolně mrzčili svá těla. Například miniaturní nožky čínských žen, které vypadaly jako malá kopýtko zvané „*liliové květy*“ (Rychlík, 2005, str. 18). Matky deformovaly nožky svých dcer, aby se podobaly ideálu krásy. Tento zvyk byl v Číně zakázán ve 20. století. Stejně drastické bylo nošení korzetů v Evropě (19. století). Šněrovačky utiskovaly vnitřní orgány, spíše připomínaly „*mučící nástroj*“ („tamtéž“), ale úzký pas znamenal nejvyšší ideál krásy. Zvláštností jsou barmské ženy, z etnické skupiny Padaung, které nosí od dětství na krku masivní mosazné spirály, každý rok jim přibude 1-2 kroužky. Tato „okrasa“ jim prodlouží krk o 10-15 cm. Pokud by jim byly kruhy odňaty, krk by neunesl tíhu hlavy a žena by si zlomila vaz (Dostupné [online] z: <https://cestovani.idnes.cz/vitejte-v-lidske-zoo-za-tajemstvim-dlouhokrkyh-zen-f9l-/kolem-sveta>). Domorodci z povodí Konga se zdobí upilovanými zuby a výraznou skarifikací obličeje (Rychlík, 20015). K touze po krásném zjevu se přidávala i složka magická. Ornamenty na obličeji vyvolávaly respekt, strach a nadpozemskost. Tohoto kráslení nejvíce používali šamani a náčelníci kmene. Mezi hrubé modifikace těla patří bezesporu „*mutilace*“ (Rychlík, 2005, str. 21), jsou výrazně etnickým znakem. Patří mezi ně úpravy hlavy, umělé zplošťování čela, vkládání dřevěných terčů do uší a rtů (Afrika), deformace nosu, rituální vyražení zubů (Peru, Austrálie), různé úpravy genitálií, obřízky u mužů a žen. Dále deformace končetin a trupu, speciální bělení tmavé pokožky.

Termín piercing označuje techniku propíchnutí kůže za účelem vložení šperku. Historie piercingu se datuje od 70. let 20. století jako hnutí „*Modern primitives*“, britského punku a americké gay subkultury (Heřmanský, 2014, str. 121). Propíchnutí ušního lalůčku u děvčat, krátce po narození, je také piercing, ale po mnohá staletí se stal normou, proto je lidmi přijímán bez předsudků. Mezi nejčastější místa piercingu, která již tolerována nejsou, patří

nos, obočí, jazyk, ostatní části ušního boltce, pupík, genitály, atd. Primárním konzumentem této modifikace je mládež, pubescenti a adolescenti. Společností je piercing přijímán negativně, takto ozdobený mladík či dívka jsou označeni jako „příslušníci deviantní subkultury“, hlavním znakem je sociopatologické chování. Mezi ně patří gamblerství, šikana, příslušnost ke gangu, kriminální činnost a suicidální chování (Heřmanský, 2014). Piercing je problémem a přináší rizika z medicínského hlediska, přenáší infekce, způsobuje alergické reakce, poškozují ústní dutinu, žloutenku, HIV/AIDS. Piercing je móda, vzdor, či hledání identity? Z antropologického hlediska je na piercing nahlíženo jako na sociokulturní fenomén, proto je nutno jej zkoumat a snažit se mu porozumět.

Foto č.7: Christos Caliroupolos
Zdroj: časopis Tatto' Lifestyle č.14,(2014). Editor Shaun "Vegas"Mc Curry, LLC, str. 14

Foto č.8: Fede Gas Zdroj: časopis Tatto'd Lifestyle č. 15, (2015).Editor Shaun "Vegas"Mc Curry, LLC, str. 15

Foto č. 9 : Fede Gas (autor tetování), časopis Tatto'd Lifestyle č. 15, (2015).Editor Shaun "Vegas"Mc Curry, LLC, str. 14

Foto č.10:Jo Harrison
Zdroj: PICERNO,D.(2012).*Tattoo Art*. Arcturus Publishing,e ISBN 978-1-78212-668-3

Foto č.11 : Severní Amerika – indiánské tetování kmene Haidů
Zdroj:PICERNO,D. (2012). *Tattoo Art*. Arcturus Publishing, e ISBN 978-1-78212-668-3

Foto č.12: Chris Alcock
Zdroj:MARS, L. (2015). *The Art of Tattoo*, Editor Shaun "Vegas"Mc Curry, LLC, str. 141

Foto č.13: Liz Venom
Zdroj:MARS, L. (2015).*The Art of Tattoo*, Editor Shaun "Vegas"Mc Curry, LLC, str. 153

3. Historie tetování

Doklady o tom, kdy přesně tetování vzniklo, neexistují. Konkrétní data nejsou jistá, jedná se pouze o dohady a hypotézy. Archeologové a etnologové, kteří se tetováním zabývali, se domnívají, že už nejstarší trojrozměrné postavy žen mají na sobě znaky, které mohou připomínat mimo malby i tetování. Takzvaná „*Venuše z Hohle Fels*“ (Rychlík, 2014, str. 30), vznikla před asi 35000 př. n. l., byla vyřezána z mamutiho klu a na těle má rýhy a zářezy, připomínající tetování. Takové zářezy nebo geometrické obrazce zdobí sošky z různých nalezišť a období, např. v thráckém hrobu u Plovdivu, hliněné sošky z Portugalska, Rumunska a Skandinávie. Náznakem prehistorických modifikací těla nejsou jen sošky, ale i nástěnné malby v jeskyních, např. ve francouzské La Marche u obce Lussac-les-Chateaux, byly nalezeny destičky asi 15 000 př. n. l., na některých z nich jsou lidské podobizny s vyrytými liniemi v obličeji. Je možné, že se jednalo o některou z forem modifikace těla - tetování či skarifikaci. Archeolog Sophus Müller potvrdil, že šídlovité nástroje, které se nalézaly v hrobech z doby bronzové, se mohou pokládat za tetovací jehly (Rychlík, 2014).

Den 19. září 1991 se zapsal do historie tetování, turisté Helmut a Erika Simonovi, našli v Ötzském údolí v Rakouských Alpách zmrzlé lidské tělo. Objev byl unikátní. Zmrzlé tělo patřilo muži, byl mrtev mezi 5 100 až 5 350 lety. Vědci se prve domnívali, že jizvy na těle byly způsobeny bitím biče, ale po podrobnější vědecké analýze se ukázalo, že tečky, čárky a křížky na těle mrtvého muže jsou vytetované. Zde je první přímý, vědecký doklad, že se lidé tetovali nejméně před 5 300 lety. Cenný nález získal jméno: „*Ötzi*“ a vědecké označení: „*mladoneolitická mumie z ledovce na Hauslabově sedle, ...*“ (Rychlík, 2014, str. 33).

Další, skvěle zachované mumie, byly nalezeny v Egyptě, v lokalitě Dér el-Bahrí, šlo o čtyři tetované ženy, zdřejmě tanečnice nebo konkubíny, kterým tetování sloužilo jako oděv. Tmavomodré tetování, které se skládalo z pravidelných teček a čárek na břichu, v podbříšku, pažích, stehnech a očních víčkách. Tetování v oblasti podbříšku, podle Ebelové (2012), mohly souviset s plodnostními rituály. Tetování je nutné odlišit od cejchování, tzn. vypalování značek na kůži otrokům a zajatcům v Egyptě a Mezopotámii: „*Otrokovi byla na čele vytetována nebo vypálena pánova značka a případně na něj byly vloženy okovy*“ (Rychlík, 2014, str. 39).

Ve Střední Asii byl nalezen významný objev v Pazyryku, v horách východního Altaje, na jižní Sibiři. Pazyrycké hrobky obsahovaly nabalzamovaná těla, která byla potetována bájnými bytostmi na pažích a části dolních končetin. Fantastické tetování zobrazovaly skutečné i bájně tvory - beránky, hady, ptáky a jeleny, obrázky mohly mít magické významy.

Barvení těla nebo tetování v Řecku a Římě, bylo považováno za pokleslé. Antičtí autoři podávají svědectví o tetování spíše ve spojitosti s cizinci či trestanci. Jelikož technika tetování pronikla do Řecku z Persie, byla označována za exotickou. Hérodotos z Halikarnásu zmiňuje tetování u Thráků, kteří obývali území Bulharska a Makedonie. Tetování se v tomto kmeni považovalo za znak urozenosti, kdo nebyl tetován, byl nízkého původu (Rychlík, 2014). Dalším dokladem o tom, že byli tetováni, jsou mimo písemné prameny, nalezené nádoby a vázy, na nichž jsou vyobrazeny postavy thráckých mužů i žen, s tetováním. Tetování muselo být výrazné, Thrákové této modifikaci těla byli doslova propadlí. Kouzlu zdobení těla tetováním nebo malováním, podlehli i Britové. Sám Gaius Julius Caesar (100-44 př.n.l.), ve svých „Zápiscích o válce galské“, popisuje, jakým způsobem se Britové připravovali k boji: „*Všichni Britanové se natírají barvivem z borytu, které barví na tmavomodro, a o to je pohled na ně v boji hroznější...*“ (Rychlík, 2014, str. 47).

Pohled na tetování se změnil v období středověku a znamenal jeho úpadek. Tetování představovalo sankci, kterou podstupovali křesťané za svou víru a byli označeni za kriminálníky. Lidé si však postupem doby vytetované značky na kůži vyložili po svém a označili tetování za znamení odvahy, úcty a pravdy. Byli ostatními považováni za hrdiny. Na důkaz oddanosti víry v Boha, si křesťané a poutníci do Svaté země, nechávali tetovat křížky, portréty Ježíše a Marie. Konec tomuto zkrášlování těla učinila církev - Biblií. Ve Starém zákoně zní: „*Nad mrtvým pak nebudete řezati těla svého, a žádného znamení vyrytého na sobě neučiníte.*“ (Leviticus 19:28 in Rychlík, 2014, str. 54). V pozdějším středověku církev tolerovala tetování náboženské, které bylo vznešené a vyjadřovalo úctu k Bohu. Zakazovala pohanské tetování, které považovala za dílo Satanovo.

Když v roce 1492 přistál Kryštof Kolumbus v Novém světě, objevil obyvatele, které omylem pojmenoval „*indos – indiáni*“ (Rychlík, 2014, str. 61), myslel si, že doplul k břehům Indie. Tito lidé byli výrazně pomalováni, tetováni a nazí. Svérázné zdobení bylo doplněno zlatými plíšky v obličeji, nose, rtech i uších. Nejčastějšími symboly indiánů byli orlí, šelmy, hadi, také krokodýli, želvy a žáby. Nejvíce byli ozdobeni náčelník kmene a šaman. Tetování a malování indiánů bylo běžnou praxí ve Venezuele, Mexiku, Karibiku a dnešní Nikaragui. Mělo rituální, převážně válečný a náboženský význam (Rychlík, 2014).

Výraznou roli v oblasti modifikace těla sehrály mezoamerické civilizace. Termín „*Mezoamerika*“ (Ebelová, 20012, str.139,) bývá označen v kulturně historických a etnologických kontextech. Patřili do ní nejvýznamnější vyspělé indiánské kultury: Aztékové (žili na území dnešního Mexika), Mayové, původní obyvatelé jižního Mexika a severní části Střední Ameriky a Inkové, kteří žili na území celé Jižní Ameriky. Tyto civilizace dosáhly,

v období 15. a 16. století, svého vrcholu. I když zanikly pod náporom španělských dobyvatelů, přenechaly velké množství informací o své době a kultuře. Z historického hlediska je řadíme do předkolumbovské kultury (Ebelová, 2012).

S rozvojem cestování přivázeli poutníci z dalekých krajin nový suvenýr – tetování. Od 16. století zdobily jejich paže obrázky Ježíše, křížky a hvězdy. Nechávali si tetovat data poutí, které podnikali. V 17. století nebylo vyjimečné nechat se v Palestině tetovat, tzv. „*vypíchat obrázky*“ (Rychlík, 2014, str. 58). Evropští cestovatelé a mořeplavci zkrášlovali svá těla orientálními vzory Arabů, Berberů a Beduínů, tyto kmeny považovaly tetování jako ochranný talisman. Neznámé jim nebylo jizvení-skarifikace od Afričanů, plastické vzory vynikly na tmavé pleti, proto tato modifikace byla pro ně typická. Důležitým regionem zůstává tropická rovníková Afrika, např. Nigérie, Kongo, Etiopie. Skarifikace se liší podle etnik. S tetováním se seznamovali kněží při misijních činnostech a přinášeli informace o této modifikaci těla, považovali ji za velmi bolestivou.

Koncem 18. století se tetování vrátilo do Evropy, píše Rychlík (2005) a označil toto období za první renesanci. Zasloužili se o ni opět dobrodruhové a námořníci, souvisí s rozvojem cestovního ruchu, lovu velryb a obchodu. V roce 1828 vzbudil velký rozruch Evropan John Rutherford, který žil na Novém Zélandu a přijal zvyky domorodců, když se vrátil potetován maorskými spirálami ve tváři do Anglie. Potetovaní, tzv. modro-bílí muži vystupovali v cirkusech a poutích. Většinou způsobovali pozdvižení a svým zjevem šokovali (Rychlík, 2005). Během 19. století začaly vznikat první tetovací „salony“, vypadaly spíše jako „*pokoutné brlohy*“ (Rychlík, 2005, str. 216). Prvními zájemci o modifikaci těla byli vojáci, barovní povaleči, kriminálníci, prostitutky, dobrodruzi a podivíni. Později se přidala zcela jiná klientela – bohémové, aristokraté, příslušníci královských rodin - ruský car Mikuláš, německý císař Wilhelm II., španělský král Alfonso XIII., aj., intelektuálové a umělci. S vynálezem a modernizací tetovacího strojku se tetování stalo módním, hlavně v Americe.

Nástup nacismu způsobil zneužití tetování k nehumánním účelům, začalo se používat k identifikaci vězňů v koncentračních táborech v Buchenwaldu, Osvětimi a Dachau. Zrůdnost a sadismus s jakým přistupovali nacisté k lidem s tetováním popisuje Rychlík(2005), např. o patologickém chování manželky velitele Buchenwaldu: „*Z jejich kůže si nechávala dělat různé předměty. Šlo o stínítka na lampy, peněženky, dámské kabelky, obaly na knihy...*“ (Rychlík, 2005, str. 224).

V zemích východního bloku bylo tetování zakázáno. Po únoru 1948 neexistovaly tetovací salony. Tetování kvetlo ve vězeňských komunitách, proto jej odborná literatura

označovala jako projev psychicky narušených jedinců. Ještě v roce 1962 přetrvával názor, že tetování je projevem primitivismu a nevkusu. V odborném časopise Československá psychologie z roku 1966 zazněla tato kritika: „Tetování jsou ve větší míře osobnosti zatížené jistou mírou psychopatologických tendencí jako narcismem, exhibicionismem, sadismem, masochismem, osobnosti nevyrovnané, emočně labilní s velmi nízkými volnými složkami osobnosti, jež se projevují v impulzivním jednání, s nedostatečně vyvinutými charakterovými rysy,...“ (Rychlík, 2014, str. 191) Zásadní změny v názoru společnosti na tetování nastaly po listopadu 1989. V současné době zažívá tetování svoji druhou renesanci.

Ve světě se tetování dařilo, v 60. letech zažívalo slávu a stalo se respektovaným uměním. Tetovací salony výrazně zvyšovaly kvalitu tetování. Tatéři či „tetovači“ (Rychlík, 2005, str. 227) byli většinou výtvarníci, profesionálové s uměleckým vzděláním.

Ilustrace č.1 : Vzorkovník z doby 2.světové války
Zdroj: Rychlík,M (2014)..*Dějiny tetování*, MF.
ISBN 978-80-204-3286-5,str.26

Ilustrace č.2 : Britské motivy z poloviny 20.století
Zdroj: Rychlík,M.*Dějiny tetování*, (2014).MF. ISBN
978-80-204-3286-5,str.187

3.1. Maorské tetování

Maorové, správný název zní Maoriové „s významem Domáci či Místní“ (Rychlík, 2005, str. 102). Žádný jiný národ není s tetováním tak spjat jako Maori, obyvatelé Nového Zélandu

na jihu Polynésie. Předkové Maorů osídlili Nový Zéland ve 12. až 14. století a podle archeologických nálezů se tetovali. Starší formou tetování byly rovné linie na tváři nebo „*moko kuri*“ (tamtéž), které vytvářely tečky a čárky. Pro ně typické spirálovité útvary vznikly vlivem melanéské kultury. Neexistují dva totožné vzory vedle sebe. Výrazně vyryté spirály do tváři jsou vysoce uměleckým dílem a slouží ke vzájemné komunikaci. Složité ornamenty ukazují na společenský původ svého majitele, čím propracovanější, tím vyšší místo ve společenské hierarchii. Klasické maorské spirály byly také dokladem urozenosti. Jednotlivé komponenty spirál měly svůj název. Symboly na čele představovaly hodnotu, levá a pravá strana nad obočím pozici v kmeni, část pod očima genealogii, obě lícní strany směrem k uším manželství, prostor mezi nosem, obočím a ústy nahrazoval podpis. Místo pod ušima informovalo o zaměstnání jedince, oblast brady moc a sílu a tetování směrem ke krku sociální postavení při narození (Rychlík, 2005). Tetování tedy představovalo jakýsi identifikační prostředek. V první řadě však mělo vzbuzovat respekt i hrůzu před nepřáteli. Maori byli krutými, výbojnými válečníky a kanibaly, své poražené nepřátele snědli. Sníst lidské tělo bylo pokládáno za velkou urážku, ale u poraženého to bylo výhodné, duše poraženého dodávala válečníkovi větší sílu do dalšího boje.

„Když Evropané poprvé uviděli moko, vzbudilo v nich nejen odpor, ale i okouzlení a fascinaci“, tvrdí Rychlík (2005). Čech, kterého oslovilo maorské tetování, byl plzeňský rodák Bohumír Lindauer. Malíř a cestovatel, který namaloval několik obrazů zachycující tváře maorských obyvatel. Tatěři na Novém Zélandu byli dobře placeni a označeni jako: „*tohunga-ta-moko*“ (Rychlík 2005, str. 109), patřili k nejvyhledávanějším osobám. Ve 20. století se Maori stále tetují, místo dlátek používají elektrické strojky. Novodobé, moderní tetování vyjadřuje stejně, jak tomu bylo v minulosti, touhu po suverenitě a příslušnost k sociokulturní entitě.

3.1.1. Moko

O původu tetování zvané „moko“ se dozvídáme z písemných pramenů, deníků a kreseb námořníků a cestovatelů. Nejstarší zprávy o přítomnosti tohoto specifického tetování se datují s příplutím cestovatele a mořeplavce Cooka, roku 1771, k břehům Nového Zélandu. Cook popisuje: „*Jejich těla a obličej jsou posety znaky z černého barviva, kterým říkají amoco – široké spirály na hýždích, černě na stehnech u většiny z nich, tváře starých mužů, znaky téměř úplně pokryté. Tetováním dosáhnou dospělosti a současně i vážnosti.*“ (Robley, 2008, str. 5)

Neexistují dva stejně potetovaní muži ze sta. Spirály přechází v motivy listů a filigránských ornamentů, jsou tetovány s velkým umem a precizně (tamtéž). Procedura moka je nesmírně bolestivá, silně krvácí, jeho styl se nepodobá žádnému jinému národu. Jeho kompozice pokrývají celou tvář, včetně víček a obočí, dekorováno je i celé tělo. Nástroj, kterým bylo moko prováděno se nazýval „Uhi“ (Robley, 2008, str. 42), podobal se dlátku a byl velmi ostrý. Někdy Uhi pronikl velmi hluboko do tkáně, následkem zůstávaly bolestivé otoky. Pod kůži se vpravoval pigment z uhlí, dosahoval modročerného odstínu a postupem času vybledl, proto musel být obnovován. Zavedením ocelového Uhi bylo možné tetovat jemnější motivy, ale když později domorodci přijali od Evropanů techniku propichování kůže, získali větší možnost pro vytváření drobných detailů.

Vznik moka je obestřen tajemstvím, neexistuje žádný záznam, který by vysvětloval vznik této modifikace kůže. Domorodci často válčili a před bitvou si malovali na obličej značky ze spálených oharků, tak vznikla první teorie o vzniku moka. Značky si začali tetovat proto, aby si je nemuseli znovu malovat. Styl maorského tetování je jedinečný, ačkoli jeho význam neznáme, je možné, že tetování sloužilo jako druh identifikace a symbolické komunikace. Ve své době bylo považováno za jasnou známku vysokého sociálního postavení (Watkins, 2011). Moko je pro maorské muže i ženy testem osobní síly snášet velkou bolest. Kresbu svého tetování používali náčelníci na listiny jako moko-podpis (Robley, 2008). D'Urvill (in Robley, 2008) viděl v moko analogii s evropskou heraldikou, s tím rozdílem, že moko odráží podstatu svého majitele a erby zosobňují význam rodových předků (tamtéž). V současné době se moko již nepraktikuje.

3.1.1.1. Mužské a ženské moko

Maorové striktně rozlišovali ženské a mužské tetování moko. Genderové rozdíly moko byly výrazné. U mužů mělo moko nahánět strach a respekt, u žen zvýraznit krásu. Muž měl vypadat démonicky a přitahovat ženské pohlaví. Moko odlišovalo svobodného muže od otroka, z tohoto důvodu bylo otrokům nosit moko zakázáno. Pouze nejvyšší členové kmene měli výsostné právo vlastnit tetování na čele, nad horním rtem a na bradě. Moko bylo pýchou pro svého nositele a zrcadlilo divoký charakter Maorů. Aby mohl mít muž moko, musel se vzdát nošení vousů, nechat si narůst vousy znamenalo rezignaci na svůj zevnějšek a stáří. Pokud se muž rozhodl nechat si hladkou tvář bez moka, byl označen jako „*tutua-nikdo*“ (Robley, 2008).

Ženské moko mělo podtrhnout krásu ženy, na rozdíl od mužů bylo moko zaměřeno na oblast brady, okolí úst a malému prostoru mezi očima. Ženy také nosily tetování na ruku, prsou v podobě malých křížků a teček. Moko mezi očima jemně zasahujícím do čela a na zadní straně nohou od paty po lýtko, určovalo příslušnost k vyšší společenské vrstvě. Rty v kombinaci s modrým tetováním byly považovány za nejvyšší ideál ženské krásy, naopak přirozené rty, bez moko, značily ohyzdnost. Moko na ženské bradě vytvářelo jemné spirály a ornamenty, podobající se obrácené koruně. Nad horním rtem byly tetovány linky. Tetování tváře a čela bylo u žen raritou, stejně jako u mužů, neexistovaly žádné zákazy tetování na ostatních částech těla. Buckland (in Robley, 2008) se domnívá, že vytetované znaky na bradě naznačují manželství. Děti byly tetovány ve věku osmi či desíti let. Maorské ženy se tetují dodnes.

3.1.2. Mocomokai

Mocomokai byl termín, který označoval mumifikované tetované hlavy. Vlastnictví nabalzamované tetované hlavy moko, bylo mezi Maori známkou noblesy. Tento zvyk byl považován za barbarský a z civilizovaného hlediska odsouzen za akt brutality a hanebnosti. Přesto odňatým hlavám - válečným trofejím, byla přisuzována vysoká důležitost, jelikož patřily významným osobám, náčelníkům i zemřelým členům kmene. Hlavní podstatou tohoto zvyku bylo uchovat vzpomínku, hlavy plnily funkci pomníku. Mumifikované obličejce, které patřily příbuzným, byly vytahovány na světlo a vystavovány při různých obřadech, válečných poradách a rituálech (Robley, 2008). Největší váhu měly hlavy nepřátelských válečníků, někdy bývaly hlavy v zájmu míru mezi kmeny vyměňovány. S rozvojem cestování a mořeplavby začali Maorové s hlavami obchodovat. Žádný moko potetovaný muž nebyl v bezpečí, pokud byl náčelníkem, musel být hlídán. V roce 1831 byl prodej hlav legislativně zakázán (Robley, 2008). V současné době jsou mumifikované moko obličejce umístěny v muzejních sbírkách v berlínském etnologickém muzeu, v Londýně, Florencii, Paříži, Aucklandu, Oxfordu, aj.

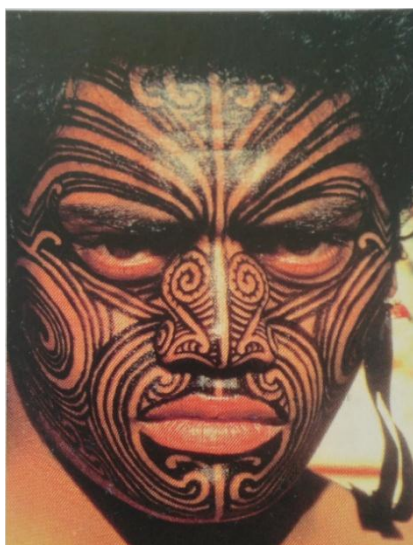

Foto č. 14: mužské moko
Zdroj: RYCHLÍK, M. *Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla*. (2005) Praha. Lidové noviny. ISBN 80-7106-780-6, str. 114

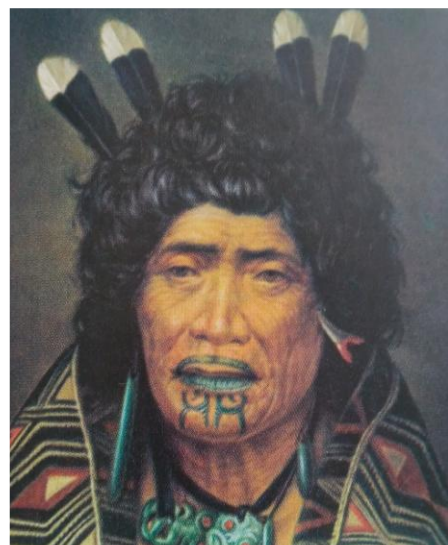

Foto č. 15: ženské moko
Zdroj: RYCHLÍK, M. *Dějiny tetování*. (2014). Praha: Mladá fronta. ISBN 978-80-204-3286-5, str. 159

3.2. Tetování na Markézách

Souostroví Markézy tvoří celkem dvanáct ostrovů, z nich je šest osídleno. Spisovatel a cestovatel R. L. Stevenson o jejich obyvatelích napsal: „*Markézané nebyli krutí. Odmyslíme-li si jejich zvyk jíst lidi, byli to nejhodnější bytosti na světě.*“ (Dostupné z [online]: [Markézské ostrovy://www.mahalo.cz/francouzsko-polynesie/destinace-francouzsko-polynesie/](http://www.mahalo.cz/francouzsko-polynesie/destinace-francouzsko-polynesie/)).

Markézané praktikovali tetování do roku 1884, poté jim tuto činnost zakázali Francouzi. Přesto domorodci v tetování pokračovali, na ostrovech nebyla přítomna autorita, která by zákaz kontrolovala. Tetování byli jak muži, tak ženy. Ženy měly tetování méně nápadné. Tetování bylo určeno pouze pro bohaté, kteří si mohli zaplatit ty nejlepší umělce. Snad žádný z národů nedotáhl umění tetování takové dokonalosti, jako Markézané. Aplikace tetování trvala po celý život, rozsáhlé tetování měli jen starší muži, významní muži, převážně náčelníci. Tetování bylo jakýmsi znakem vznešenosti, plnilo i funkci identifikační. Chudší obyvatelé byli tetováni nováčky, kteří se na nich cvičili, většinou za symbolické ceny (Handy, 2012). Nejchudší třída tetování neměla. Válečníci měli speciální dekorace – spirály přes oči.

Tetování bylo pro ženy povinností, již ve dvanácti letech si musely dívky nechat potetovat pravou ruku. Nesměly si vzít nepotetované muže, jíst levou - netetovanou rukou. Kompletní tetování muže pokrývá vrcholek hlavy, obličej, oční víčka, vnitřek nosních dírek, jazyk, dlaně, hřbet ruky, podpaží, celé paže a trup, stehna a lýtka zepředu a zezadu, celá záda,

hýždě aj. Kromě přírodních motivů jako jsou, např. ryba, lev, mušle, ještěrky, ptáci, žraloci, šváby, rejnoci, aj., se tetovali geometrické obrazce, vlnité linie vypadající jako krajky. Tyto symboly se odlišovaly podle oblastí nebo podle stádia vývoje - staré a nové.

Markézy – tetování hrudníku a paže:

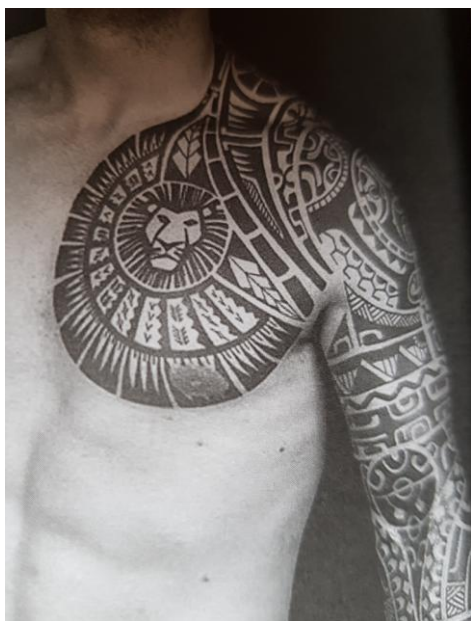

Foto č. 16: Tetování paže a hrudník
Zdroj: Handy.W.CH. (2012).*Tetování na Markézách*.
Bodyart Press. ISBN 978-80-87525-05-0

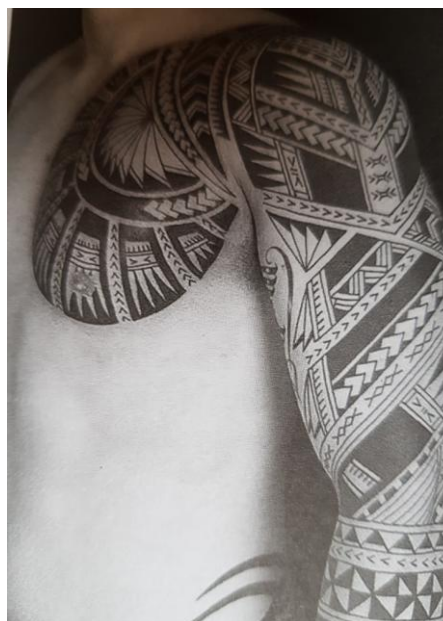

Foto č. 17: Tetování paže a hrudník
Zdroj: Handy.W.CH. (2012).*Tetování vna Markézách*.
. Bodyart Press. ISBN 978-80-87525-05-0

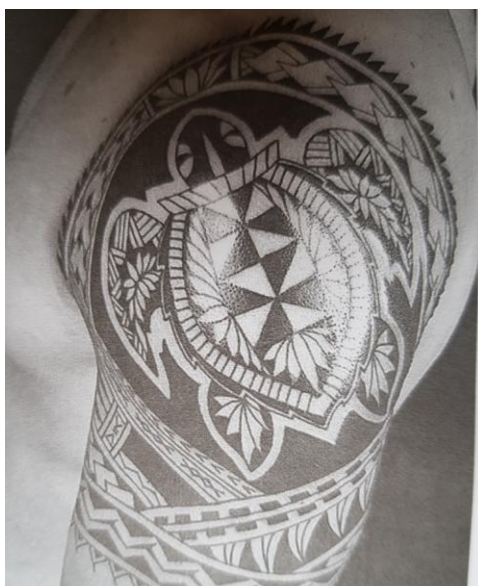

Foto č.18 : Tetování paže
Zdroj: Handy.W.CH. (2012).*Tetování na Markézách*.
Bodyart Press. ISBN 978-80-87525-05-0

Foto č.19 : Tetování paže
Zdroj: Handy.W.CH. (2012).*Tetování na Markézách*. Bodyart Press. ISBN 978-80-87525-05-0

Ilustrace č.3: Typické markézské „kalhoty“

Zdroj: HARDY, W. CH. (2012). *Tetování na Markézách*. Žďár nad Sázavou: Bodyart Press ISBN 978-80-87525-05-0, str. 72

3.3. Japonské tetování

Japonsko, „Země vycházejícího slunce“, exotická krajina a lidé, jejichž kultura je reprezentována především těmito symboly: kimono, sumo, sakura (třešeň), bonsai, hora Fuji, gejša, origami, ale také modifikací těla - tetováním. Nejstarší nálezy patří do kultury zvané „*džómon*“ (Rychlík, 2005, str. 150), z neolitického období 8000 až 300 př.n.l.. Stejně jako v naší historii i Japonci měli své ženské hliněné figurky zvané „*venuše*“, kterým říkali „*dogú*“ (tamtéž), pocházeli z doby staré asi 1700 let. Na figurkách byla zřetelná ornamentální kresba, která mohla představovat tetování. První písemnou zmínkou o tetování je text z čínské kroniky „*Wej ťi*“ (tamtéž) z roku 297 n.l.: „*Těla si potírají na růžovo a šarlatovo, stejně jako Číňané používají pudr. Muži, velcí i malí, si všichni tetují tváře a zdobí těla vzory...*“ (tamtéž).

Pro pojem tetování existuje v japonštině několik výrazů: „*irezumi*, *šisei* a *horimono*“ (Rychlík, 2005, str.151). První dva představují drobné tetování, kdežto termín „*horimono*“, znamená velké pokrytí tetované plochy barevnými obrazovými kompozicemi. Stalo se populárním, převážně v předmoderní době, kdy dosáhlo vysoké technické a umělecké

úrovně. Tato modifikace byla vícebarevná. První tetování, v historii Japonska, mělo rituální a zdobné funkce, později se stalo trestem. Tetování byli muži-trestanci za přečiny, které spáchali. Tetování nahradilo kruté tresty, např. odříznutí uší, nosu, aj. Takto označení lidé byli vyřazeni z rodinného a společenského života. Až do 16. století byli tetováním stigmatizováni zločinci i šlechtici, kteří odmítali spáchat „*harakiri*“ (tamtéž) - rituální obřad, suicidium, rozříznutím dutiny břišní. Rychlík popisuje, že častým symbolem kriminálků, byl pes na čele (2005).

Změnu v náhledu na tetování zaznamenalo Japonsko v 17. století, tehdy se poprvé hovoří o tetování jako o zkrášlujícím procesu. Tetování dostalo název „*irebokuro*“ (tamtéž), znamenalo „vstříknutá skvrna“ a bylo běžné mezi kurtizánami, kněžními a prostitutkami. Mniši si nechávali tetovat náboženské sliby a modlitby.

Zlom v dějinách nastal v 18. století, v období kulturní „*éry Edo*“, (Rychlík, 2014, str. 118), města, které se mělo stát Tokiem. S rozvojem divadla „*kabuki*“, zápasů „*sumó*“ se zrodilo tetování celého těla, legendární „*horimono*“ (Rychlík, 2014).. Oblíbený motivem byla verze čínské novely „*Suikoden*“ (tamtéž), byly to ilustrované příběhy 108 zbojníků. Obyvatelé města Edo, nejprve muži, propadli módní vlně tetování. Na svých tělech nosili oslnivé ornamenty, příběhy z historie, vytetovány předními výtvarnými umělci zvanými „*horiši*“ (Rychlík, 2014, str. 119), jakoby na jejich tělech znovu ožily. Tetovat se nechávali hazardní hráči, samurajové, kupci, poslové i řemeslníci. (Rychlík, 2014).

Japonský tatér své umělecké dílo provádí ve velmi prostých podmínkách, na rohoži na zemi. Tradičním nástrojem byly ocelové jehly „*hari*“ (Rychlík, 2005, str. 152) v dřevěném, kostěném či bambusovém držátku, později elektrický strojek. Zkušený tatér měl k dispozici několik různých velikostí jehel. Nejprve vzor předkreslil „*sudžibori*“ (Rychlík, 2014, str. 119), nikdy nepoužívá šablonu, poté vytetuje černou barvou hlavní linie kresby, kterou vystínuje „*bokaši*“ (tamtéž) a nakonec přichází na řadu nejtěžší část tetování – dobarvení „*šu*“ (tamtéž). Vzory a symboly, určené pro tetování vycházely z japonských dějin a legend, obrazce měly svá tradiční místa i styl. Obrázky připomínaly oděv, triko nebo košili s rukávy. Charakteristické jsou i vynechané plochy čisté kůže, aby malby vynikly. Mezi oblíbenými symboly byly tetovány: draci, tygři, zlaté rybky, sakura nebo Fénix, aj.

Tetování se stalo v 19. století v Japonsku uměním a tatěři byli vyhlášenými a vyhledávanými mistry. Po roce 1872 byly vyhlášeny reformy „*Meidži*“, Japonsko se tak otevíralo západu a tetování bylo zakázáno (Rychlík, 2005). Důvodem byla obava, že svět bude nahlížet na japonské tetování jako na primitivismus a bude jím pohrdat. Paradoxně mohli být tetování jen cizinci, kteří proslavili ve světě japonský způsob zkrášlování těla.

Samotní Japonci byli tetováni nelegálně. Skupinou, s níž je tetování tradičně spojováno je Jakuza. Vznik této zločinecké organizace je datován již ve středověku. Tetování Jakuzy je specifické a je důkazem loajality a odvahy jejich členů.

Na severu ostrova Hokkaidó žije kmen Ainů. Jejich kultura měla vliv na japonskou kulturu. V historických dokumentech se o nich píše již v 7. století, dodnes mají etnologové o tento národ velký zájem. Důvodem byla jejich zvláštní kultura, vytetovaný úsměv u žen. Muži tohoto kmene tetování nejsou. Ženy si tetují úsměv, připomíná knír, který sahá od ucha k uchu, používají indigovou barvu, proto bylo tetování tmavě modré. Když jsou holčičce dva roky, matka zahájí bolestivý akt tetování, bez kterého by se dívka nevdala. Výsledkem několikaleté práce je rozsáhlý, temně modrý motiv úsměvu kolem úst, směřující téměř až k uším,...popisuje postup tetování Rychlík (2005). Motiv je dokončen na prahu dospělosti. Tradice tohoto tetování lze najít v náboženské tematice, čern kolem rtu znemožňovala vniknutí zlého ducha do těla ženy, která tetování vlastní. Kromě rtu se Ainky tetovaly na ruku, většinou šlo o geometrické obrazce. Tatéry mohly být pouze ženy, matky a babičky. Tento zvyk byl od roku 1799 Ainkám zakazován, pro svoji nehumánnost, ale bez úspěchů, zvyk je silně zakořeněn. Žena potřebovala akt tetování ke svatbě i k posmrtnému životu. Rty se barvily i mladým zemřelým dívkám post mortem (Rychlík, 2014) Poslední „správně“ potetovaná Ainka zemřela v roce 1998.

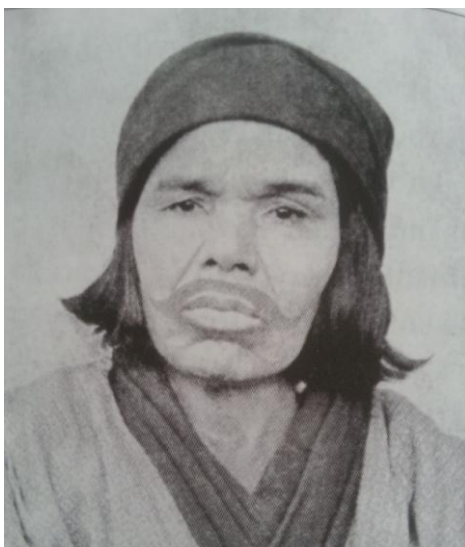

Foto č. 20: Ainka
Zdroj: Rychlík, M. (2014).*Dějiny tetování*.MF.
ISBN 9978-80-204-3286-5,..str.122

Foto č21. : Ainka
Zdroj: Rychlík, M. (2014). *Dějiny tetování*.MF.
ISBN 9978-80-204-3286-5,..str.17

Foto č. 22: Oblíbený japonský motiv – kapr Koi , Cressida studio/Shutterstock

Zdroj: MARS, Lola.(2015). *The Art of Tattoo*. Summersdale Publishers Ltd 46. West street.e-ISBN 978-1-78685-160-4., str. 144

Foto č.24: Aleksandra Katsan,
Zdroj: „tamtéž“, str.145

Foto č.25 : Jo Harrison
Zdroj: „tamtéž“,str.147

Foto č. 23: Japonské horimono
Zdroj: RYCHLÍK, M. (2005). *Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla*. Praha. Lidové noviny. ISBN 80-7106-780-6, str. 13

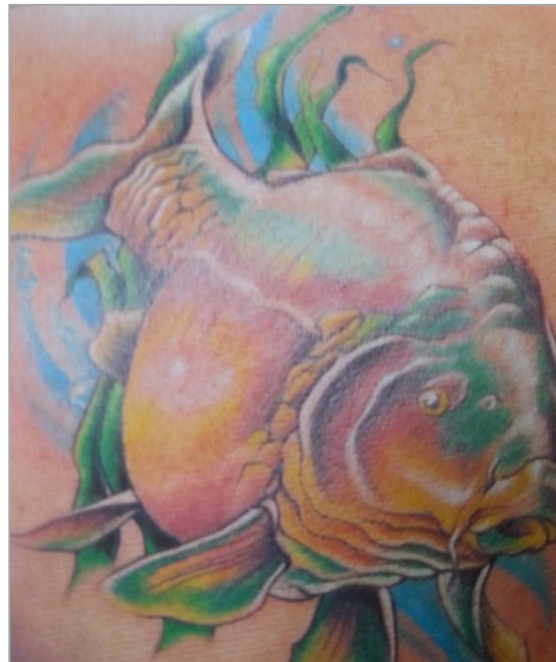

Foto č. 26: Oblíbený japonský motiv - kapr
Zdroj: RYCHLÍK, M. (2005). *Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla*. Praha. Lidové noviny. ISBN 80-7106-780-6, str. 227

3.4. Funkce tetování z historického pohledu

V historii sloužilo tetování lidské kůži k mnoha účelům. Jak uvedl sociolog Claude Lévi- Strauss: „*Tetování nejsou jen ornamenty, nejsou to jen značky, příznaky vznešenosti a postavení v sociální hierarchii, ale jsou to zároveň zprávy duchovního charakteru a nesou duchovní poučení. Maorské tetování není určeno jen k tomu, aby vrylo kresbu do těla, ale hlavně, aby vrylo do mysli všechny tradice a filosofie rasy.*“ (Rychlík 2014, str. 29)

Tetování je podivuhodný zvyk, má příznak exotiky, přitahuje, vzrušuje i odpuzuje, zajímá historiky, etnology, psychology, estetiky, umělce aj. Je to nevysvětlitelný fenomén, který souvisí se změnou, stálou a dobrovolnou, za různým účelem. Tetovanému jedinci nemůže být odepřen mysteriózní efekt, tajemství i kurióznost, ale také sklon k sadismu, agresi, sebedestrukci a obsedantním sklonům.

Prvotním účelem tetování v historii byla funkce rozlišovací, aby se člověk odlišil od zvířete (Claude Lévi-Strauss, 1955 in Rychlík, 2014)), musel být modifikován – řezán, malován, tetován, oblékán aj. Postupem času začalo tetování plnit funkce, mohou se různě prolínat, doplňovat, je možné je rozčlenit do několika kategorií. Rychlík (2005) rozčlenil funkce tetování do osmi kategorií:

- rituální
- estetická - dekorativní - erotická
- magicko - náboženská
- léčebně - preventivní
- komunikačně - identifikační
- sociálně - skupinová
- statutárně - hierarchická
- individualizační

Rituál, obřad, tradicí daný sled fyzických úkonů, nezapomenutelný, bolestivý a spojený s momentem velké změny v životě. Představuje přechod z jedné životní etapy do druhé, např. změna muže v bojovníka, chlapce v muže, dívky v ženu - ženská a mužská obřízka (u afrických kmenů probíhá i v současnosti), dospělost, vstup do tajného spolku aj. Mnohdy drastické formy tetování, řezání nebo skarifikace, poukazují na to, jak se dokáže jedinec vypořádat s bolestí. Rituál je oslavou jeho statečnosti a odvahy. Francouzský etnolog Arnold van Gennep, upozornil na tři fáze rituálu: první část se nazývá „*preliminarita*“- odloučení od minulého stavu, následuje druhá „*marge*“- fáze prahovosti (prahový podnět vyvolá adekvátní

reakci na bolest) a třetí „*postliminarita*“, znamená přijetí (Rychlík, 2005, str. 41). Jedinec je znovuzrozený a připravený na novou roli. Na Markézách, Společenských ostrovech (Tahiti, Bora-Bora), ostrovech Samoy byl rituál změny chlapce v muže prováděn bolestivým tetováním, pokud by tetování odmítl, nepatřil by mezi právoplatné členy kmene (Rychlík, 2005).

Funkce estetická, dekorativní a erotická patří bezesporu mezi nejdůležitější v historii, platí to i v postmoderní době. Tetování u domorodců znamenalo nejen mít „krásný oděv“, který je všemi obdivován, byl to výraz společenské hierarchie, prestiže a sexuální přitažlivosti, například Maurové by se nikdy nezajímali o ženu, která má přirozeně zbarvené rty, označili by ji „za ošklivou“. Tetování znamenalo značku klanu, totemu, kmene, statusu, trestající státní autority (Foucauld in Rychlík, 2014). Každá kultura měla vlastní znaky, symboly, jedinečný styl etniky - tímto plní i funkci rozlišovací.

Nadpřirozený jev spatřujeme v symbolech, amuletech, mandalách, které mají nositele ochránit před zlými duchy, černou magií, nemocemi a přírodními katastrofami. Dávají pocit bezpečí a klidu. Člověk získával specifické magické schopnosti. Indiáni Matsesové věřili, že pokud bude muž potetován jako jaguár, bude stejně dobrým lovcem jako on, silný a obratný (Rychlík, 2005). Křesťané si nechávali tetovat křížky, portréty Ježíše, Marie, zkratky INRI, aby potvrdili svou oddanost víře, přestože církve tetování zakazovala.

Již sám akt tetování byl magický a poskytoval léčebně-terapeutický zážitek. Z těla, společně s krví, odcházelo vše špatné a zlé. Být potetován, zraněn za života, znamenalo velkou výhodu v posmrtném životě, některé kmeny věřili, že mohou své tetování v ráji prodat. Pokud tak neučinili, byli odsouzeni k věčnému bloudění. Rozšíření víry, že je tetování léčivé, lze doložit etnografickými příklady, např. eskymácké ženy věřily, když budou mít potetovaná víčka, budou lépe vidět. Na ostrově Borneo bylo rozšířeno tetování zápěstí a prstů, které mělo nositele ochránit od řady chorob (Rychlík, 2014). Primitivní etnika nepochybovala o existenci zatracení nebo posmrtném životě. Fiksa (2011) píše o ženách kmene Hades, které věřily, že jejich duše budou roztrhány dušemi jiných žen, pokud nebudou tetovány.

Tetování sdělovalo o svém nositeli spoustu informací, jeho názory a postoje, příslušnost ke kmeni, postavení, odlišení statutu, zde se prolíná i funkce statutárně hierarchická. Modifikace těla plnila funkci nonverbální komunikace. Nejvýraznějšími modifikacemi byli zdobeni šamani a náčelníci, opět z důvodu statutárně hierarchického. Specifické tetování vlastnili válečníci a lovci, kanibalové, vdané ženy nebo svobodné dívky, manželé. Otroci nosili drobné modifikace či cejch, značku, kterou jim vypálil majitel. Ve středověku bylo praktikováno tetování nebo vypalování identifikačních znaků na kůži. Američan Earle (in

Rychlík, 2005) tyto znaky popsal: „písmeno H označovalo kacíře, B rouhače, M vrahy, F padělatele cenin.“ Tetování se stalo hlavním nástrojem identifikace v období nacismu.

Příslušnost k určité sociokulturní skupině projevovali její členové právě tetováním. Rychlík tvrdí, že: „*Tetováž fakticky prokazuje příslušnost k rozličným kmenovým, společenským, profesním nebo náboženským komunitám.*“ (Rychlík, 2005, str. 54). Například účastníci francouzské buržoazní revoluce měli vytetovány totožné symboly.

Tetování podtrhuje jedinečnost individua, na své tělo si zaznamenává významné etapy svého života, jakési „*curriculum vitae*“ (Nováček in Rychlík, 2005, str. 60). Nejosobnější tetování v historii vlastnili Maoři, v moko byl vytetován celý rodokmen, navíc zjednodušené ornamenty na obličeji používali jako podpis.

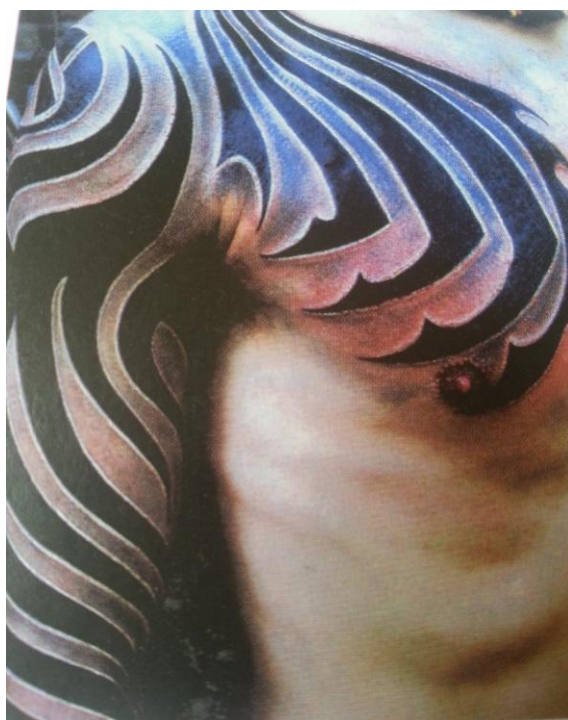

Foto č.27 : Tetování paže a hrudník
Zdroj: RYCHLÍK, M. (2005). *Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla*. Praha. Lidové noviny. ISBN 80-7106-780-6, str. 279

Foto č. 28: Abstraktní neotribal tetování
Zdroj: RYCHLÍK, M. (2005). *Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla*. Praha. Lidové noviny. ISBN 80-7106-780-6, str. 247

Foto č.29 : Fede Gas
Zdroj: časopis Tatroo'Lifestyle č. 15,(2015).
Editor Shaun'Vegas'McCurry.LLC., str. 16

Foto č. 30: Fede Gas
Zdroj: „tamtéž“, str. 16

3.5. Významy tetování z historického pohledu

Významy tetování jsou velmi variabilní, jejich souhrn je nekonečný. Význam tetování popsal sociolog Lévi-Strauss „, tetováním se člověk odlišuje od zvířete“ (Rychlík, 2014). Tato modifikace kůže se měnila s dobou, změnami ve společnosti, s kulturními a individuálními potřebami člověka. Z historického aspektu jde v první řadě o zkrášlování, zdobení kůže, které mělo náboženský a sexuální podtext. Na druhé straně šlo o efekt – zastrážit, vyděsit, zahnat nepřítel. Konkrétní symboly, motivy a styl tetování, znamenaly pro daný kmen typickými, vyjadřovali příslušnost ke kmeni a jeho kultuře (kanibalové, lovci lebek, Maoři, indiáni aj.). Mnohdy vznikaly umělecké výtvořky a mohly vyjadřovat niterný stav člověka – lásku, přání, smutek, zlost, touhu po pomstě i nenávist. Na svou kůži si lidé nechávali tetovat jména svých zemřelých rodinných a kmenových příslušníků, počty zabitých nepřátel, úspěchy v boji. Skrytá znamení a vytetované symboly odrážely mimo jiné i politická přesvědčení, příslušnost k určité sociokulturní skupině či zločineckému gangu. Jiná skupina tetování upozorňovala na zařazení ve společnosti, původ nebo identitu, množství skolených zvířat a zmocněných žen. Existovala i léčivá tetování, měla chránit před uhrnutím, čarodějnictvím, přinášet štěstí, zdraví a dlouhý život. Významy tetování v historii se v mnohém neliší od současné doby.

Foto č.31: Charles Huurman
Zdroj: časopis Tattō'd Lifestyl č.14,(2014).Editor
Shaun'Vegas'McYCurry,LLC,str.12

Foto č.32: Charles Huurman
Zdroj: „tamtéž“, str.11

Foto č. 33: Christos Caliropoulos
Zdroj: „tamtéž“, str.15

Foto č. 34: New Tribalism
Zdroj: RYCHLÍK,Martin. (2014).*Dějiny tetování* .Mladá fronta. ISBN 978-80-204-3286-5, str.194

4. Psychologie tetování

V postmoderní společnosti se zvýšil zájem o tetování, hovoří se o její renesanci, není tedy divu, že se o tuto neprobádanou oblast zajímají odborníci z řad psychologů, psychiatrů, psychoanalytiků, etnologů, pedagogů, aj.. Tetování si získalo pozornost i u sociálních skupin pubescentů a adolescentů, u kterých nebyl tento způsob zdobení těla obvyklý. Mimo tetování se zvedla vlna zájmu o rozličné modifikace těla, mnohdy velmi bolestivé a některé na pokraji rozumového chápání: skarifikace, mutilace (obřízka, vytloukání nebo pilování zubů), piercing, body art. K dalším aktivitám v oblasti zkrášlování těla patří extrémní modifikace, mezi ně patří, např. zašívání uší (elfi), split - rozstřížení jazyka, tělesné implantáty, které jsou vpravovány pod kůži na hlavě a kdekoli na těle, zavěšování za háky - rituál „*suspension*“ aj. (Dostupné [online] na: <https://hell.cz/tetovani/>).

Proč se lidé v postmoderní době nechávají tetovat? Na tuto otázku nelze jednoznačně odpovědět, odborníci se přiklání každý k jinému úhlu pohledu. Albert Parry (in Rychlík, 2005, str. 34), píše ve své bibliografii z roku 1933, že jedním z hlavních důvodů, proč je tetování pro člověka tak fascinující: „*zvláštní sepětí rozkoše a bolesti.*“ Na rozdíl od něj tvrdí sociolog Michael Foucauld (in Rychlík, 2014), že nejdůležitější je politická příslušnost, kdy na lidské tělo působí vztahy moci, které se ho zmocňují a označují. Z historického hlediska znamenalo tetování příslušnost k určité entitě, kmeni nebo společenství. Můžeme říci, že tento význam platí i v dnešní době? Ano, současní autoři o tetování s tímto názorem souhlasí. Dvořáková (2014) píše, že se tělo stává jakýmsi symbolem sociálního statusu, postoje k sobě samému a ke světu. Každá kultura přizpůsobuje vzhled jedince svým představám a vytváří vlastní normy. S normami jedinec buď souhlasí, nebo nesouhlasí. Tetování může plnit funkci protestu, nesouhlasu s těmito normami, nespokojenosti se stavem společnosti i s problémy celosvětovými, např. rozpad tradičních hodnot, sociální nerovnost, globalizace, imigrace, akcelerace technologií, ekologické katastrofy, přelidňování apod. Na kůži člověka mohou být zaznamenány vnitřní rozpory, nevyřešené osobní záležitosti, psychické, duševní, vztahové potíže. Můžeme tedy tento jev definovat jako „vzpouora proti přírodě a normalitě?“ (Dvořáková, 2014)

Důvody k modifikaci těla mohou být patologického původu, vyslovuje své závěry Bromberg („tamtéž“), příznivec Sigmunda Freuda, píše, že tetované osoby tíhnou k sadismu, sebedestrukci, agresii, incestu, mají obsedantní a suicidální touhy. Jsou také emočně labilní, většinou impulsivní, trpí exhibicionismem aj. Současní psychologové tvrdí, že tetování může sloužit jako diagnostický nástroj, symboly na kůži mohou odkrývat duši člověka, zejména u

osobnostních charakteristik, tzn. diagnostikují míru extroverze, psychotismu, neuroticismu,...(Rychlík, 2005). Tetování jednoznačně patří mezi signifikantní znamení doby.

4.1. Pubescenti, adolescenti a modifikace těla

Dospívání patří mezi dynamické období života člověka, probíhá mezi jedenáctým až dvacátým rokem a navazuje na dětství. Věk se může u různých autorů lišit, ale v čem se vývojová psychologové, zkoumající zákonitosti tohoto období shodují, je náročnost, výrazná emocionalita a subjektivní prožívání. Vágnerová (2004) rozdělila tuto životní etapu na ranou a pozdní adolescence. Raná adolescence (pubescence) ohraničuje životní úsek, od jedenácti do patnácti let. Vlivem hormonálních změn v těle dochází ke zrání pohlavních orgánů a výrazné proměně fyzického vzhledu. Pozdní adolescence probíhá od patnácti do dvaadvaceti let (Smolík, 2010). Autoři Langmeier a Krejčířová rozdělili dospívání do tří fází: prepuberta, puberta (pubescence) a adolescence. Chování a prožívání jedince je možné přirovnat k aktivní sopce, proto Příhoda označil pubescenci jako: „*vulkanismus*“ (in Langmeier, Krejčířová, str. 147), značí ji psychofyzická nerovnováha s hlavními znaky: nevyrovnanost, nepředvídatelnost a konfliktnost. Macek (Krejčová, 2011) k těmto stavům přidává pocity celkové životní nespokojenosti. G.S. Hall, definoval dospívání jako dobu: „*bouří a krizí*“ (Hall in Krejčová, 2011, str. 37). Podle něj se projevuje rozpory v oblastech:

- emocionální - labilitou a instabilitou, střídání přecitlivělosti a krutosti
- chování - oscilace nálad, většinou negativní, altruismus, sebestřednost, zájem střídá nezájem, přechod až apatii, výrazná excitace únavy a vyčerpání, konzervativní chování a radikalismus
- v sociální oblasti - prosociální chování k sociálně patologickému
- projevy dospělého, rozumného, do protikladu s infantilními

Příčinou těchto stavů jsou neuroendokrinní a neurální změny v mozku. Zakladatel psychoanalýzy Sigmund Freud označil toto období jako: „*genitální stádium*“ (Vágnerová, 2012, str.), přikládal prvořadou roli v dospívání sexualitě. Na rozdíl od svého kolegy, označil C.G.Jung tuto etapu lidského života za důležitější období než dětství, dospívající člověk prochází nejen fyziologickými změnami, ale i neméně důležitou sociální změnou – odpoutání se od rodičů, kdy dochází k rozvoji „já“ a vztahům s ostatními lidmi (Vágnerová, 2012).

Erikson charakterizoval dospívání jako cestu, hledání vlastní identity, svého místa mezi vrstevníky a ve společnosti. Tvrdí, že mladý člověk bojuje s nejistotou o sobě samém. Současný americký vývojový psycholog Jeffrey J. Arnett (in Krejčová, 2011) konstatuje: „*že náročnost dospívání může pramenit zejména z konfliktů s rodiči, výkyvů nálad a tendencí k rizikovému chování.*“ Právě Arnett je autorem fenoménu: „*vynořující se dospělost*“ (Dostupné z [online]:<https://www.online.muni.cz/veda-a-vyzkum/4032-arnett-mladi-lide-verize-se-budou-mit-lip>), je to období mezi 18 a 29 rokem, kdy jsou mladí lidé formálně dospělí, ale mnohdy se tak necítí.“

Právě v době dětství a dospívání je plasticita mozku nejvyšší, mladý mozek je flexibilní a tvárný, díky růstu excitačních synapsí, teenageři neustále hledají nové vjemy (Jensen, 2015). Mozek je naprosto otevřený, přístupný ke všem změnám, ne vždy pozitivním. Na mladé lidi se valí vlna podnětů, které přicházejí z domova, školy, vrstevníků, médií a internetu. To způsobuje, že mají slabost více podléhat rizikům, experimentům, např. s alkoholem, drogami, tetováním a příslušností k některé subkulturní skupině. Dospívání je fází, kdy se mladí lidé staví do konfliktu proti bezpečí a pohodlí, do vzdoru, namířeným proti rodičům, učitelům a dospělým. Problém spočívá v tom, že nemají schopnost předvídat a chápat důsledky svého chování, vlivem nedostatečně vyvinutého frontálního kortexu (Jensen, 2015). Riskantní chování patří k dospívání, riskantní situace mladé lidi přitahují, očekávají odměnu – emoční uspokojení svých tužeb a potřeb způsobené uvolňováním dopaminu.

Dnešní doba s sebou přináší mnohá úskalí, mladí lidé vyhledávají na internetu a sociálních sítích nevhodné informace, které je mohou inspirovat k sebepoškozování, k nevhodné skarifikaci, tetování, kdy hrozí zdravotní rizika. Tato komunikace umožňuje lepší dostupnost k návykovým látkám, sexuálním praktikám, kyberšikaně atd.

4.1.1. Teenager, emoce a identita

Pojem „teenager“, jako určitý typ kulturního fenoménu, se začal rozvíjet po 2. světové válce a dostal se do povědomí americké veřejnosti v polovině 20. století, v české slovní zásobě se první zmínka objevila v Literárních novinách z roku 1966 (<http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=5259>). Mezi základní atributy pojmu patří vnímavost k vlastním emocím, ambice, extrémní a exces. Dělicí čára mezi dětstvím a dospíváním však zůstává nejasná, tvrdí autorka Frances E. Jensen (2015). Co znamená být teenagerem? Být polodospělý, muž nebo žena a dítě zároveň? Hall (in Jensen, 2015) vysvětluje, že chceme-li

pochopit duševní, emocionální a fyzické změny, musíme porozumět biologickým mechanismům puberty. Nejdůležitější pohlavní hormony: testosteron, estrogen a progesteron vyvolávají fyziologické změny. Pohlavní hormony jsou aktivní v limbickém systému, který lze označit za emoční centrum mozku (Jensen, 2015). Ovlivňuje emoční nestálost, touhu po zážitcích nabitých emocemi. Na vzniku emocí se výrazně podílejí subkortikální struktury – thalamus, hypotalamus. V limbickém systému mozku se nachází, hned vedle hippocampu, ukrytého pod spánkovým lalokem, struktura zvaná amygdala. Ovlivňuje sexuální a emoční chování, dá se říci, že je to centrum vzteku. Právě amygdala je u náctiletých jako „*utržená ze řetězu*“ (Jensen, 2015, str. 42). Její nezralost se projevuje výbušným chováním a nestálostí citů. Emoce jsou subjektivně prožívány jako libost nebo bolest, pociťují pozitivní a negativní emoce ke vztahu k „*JÁ*“ a identitě.

Lidská identita je definována jako: „*podmínka být sám sebou a nikým jiným*“ (Rak al, 2008, str. 39), je kombinací biologických a psychických, vrozených a získaných specifických vlastností, schopností vnímat sebe sama, je vědomím vlastní jedinečnosti. Přináší odpovědi na otázky: Kdo jsem? Kam směřuji? Co je smyslem mého života?

Problémem dospívání je právě hledání vlastní identity, v rámci různých subkultur, které mají spíše negativní vliv na vývoj mladého člověka. Smolík (2010) tento pohled společnosti kritizuje a tvrdí, že pohled společnosti na působení subkultur je zkreslený, plný pověr a předsudků, nesprávně pochopený a projevující se jako negativní. Věří, že některé subkultury přinášejí mladým lidem přínosné podněty, které tak potřebují pro svou seberealizaci.

Foto č.35: Icepparo/Shutterstock
Zdroj: MARS, Lola. (2015). eISBN 978-1-78685-160-4, ©Summersdale Publishers Ltd str.30

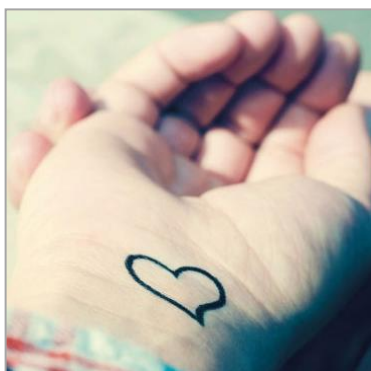

Foto č. 36: Liz Venom
Zdroj: „tamtéž“, str. 36

Foto č.37: Chris Alcock
Zdroj: „tamtéž“ str.140

4.1.2. Subkultury mládeže

Rozvoj kultury mládeže a následně subkultur byl zjevný, zejména po roce 1945. V průběhu 90. let 20. století se na území ČR „usadily“ téměř všechny subkultury, které byly

v zahraničí považovány za běžné. Utvářely se především v Anglii a ve Spojených státech amerických, později se rozšiřovaly do všech západoevropských zemí. Často jsou to právě subkultury, právem i neprávem, spojovány se sociálně patologickými jevy. Některé z nich se stávají synonymem pro extravaganci, násilí, užívání drog, modifikací těla, pořádání protestů, demonstrací a happeningů (Smolík, 2010). V současném globalizovaném světě dochází k rozšiřování subkultur mládeže do dalších států. U původních subkultur dochází, vlivem společenských změn, k různým modifikacím.

Jaká je současná mládež? Touto otázkou se zabývají odborníci, psychologové, sociologové, pedagogové, teorie a poznatky o mládeži mají bohatou historii. Skalková (1996) píše, že mladí lidé se zaměřují pouze na daný okamžik, projevují krátkodobý zájem o módu, určitý druh hudby, atraktivní vzhled, jsou v opozici vůči pedagogům a dospělým. V období adolescence se stává: „unikátním a nezastupitelným výchovným činitelem“ (Smolík, 2010, str. 20) skupina vrstevníků. Charakterizují se dobrovolností, bez přímé kontroly dospělých, orientované jen na volnočasové aktivity a zábavu (Ondrejko, 1994 in Smolík, 2010). Právě tyto skupiny mají své místo v procesu socializace. Součástí tohoto procesu je schopnost adaptace a ztotožnění se se sociální rolí, odpoutání od rodiny a vytváření nových sociálních vztahů. Z ontogenetického hlediska lze říci, že identifikace se subkulturou poskytuje dočasnou „pomoc“ v období hledání své identity.

Kultura je složitý společenský jev, nástroj, životní forma a specifický způsob lidské organizace, dále znak sociální skupiny, sdílené normy, rituály, tradice, znalosti a dovednosti, které člověk získává v procesu socializace. Nakonečný (1998) říká, že se kultura mění v procesu historického vývoje, mění se způsoby, formy chování člověka a vypracovávají se nové formy chování, které jsou specificky kulturní. Kultura má své vlastnosti: „je naučená, sdílená, symbolická, integrovaná, racionální, dynamická a adaptivní“ (Lawless, 1996 in Smolík, 2010). Podle Smolíka (2010) kulturu tvoří:

- kulturní artefakty
- sociokulturní regulativy
- ideje
- sociální instituce

Každá kultura je souhrn specifických vzorců chování, pokud se tyto vzorce výrazně liší od běžných vzorců většinové kultury, v takovém případě sociologie používá termín subkultura. Hlavním znakem subkultury je odlišení, které je viditelné, dominantní, zvláštní, rozchází se s většinovou, majoritní společností. Subkultura mládeže je vázána na specifické

způsoby chování, na sklon k hodnotovým preferencím, zavrhování, akceptování norem, životní styl, stejný zájem, problém. Ke stylu, znaku a symboly subkultury patří:

- image – oblečení, účes, tetování, jiné modifikace těla
- vystupování- postoj, chůze
- argot – speciální slovník

Právě subkultury mládeže jsou spojovány s rizikovým chováním a sociálně patologickými jevy, jako je deviace, radikalismus, extremismus, kriminalita, tetování, aj.. Některé subkultury se programově vymezují proti jiným subkulturám i ve vztahu k jedinci. Podle Grubera (1997) mají subkultury mládeže tyto funkce:

- poskytují útočiště nesocializovaným jedincům
- umožňují komunikaci pro výkon zájmové činnosti
- umožňují vyzkoušet nové vzorce chování
- existence subkultur je zároveň symptomem těchto vzorců
- zdroj problémů ve společnosti (kriminalita)
- jsou i vyjádřením míry demokracie a svobody ve společnosti

Subkultura „*Modern Primitives*“ (Rychlík, 2005, str.25), běžně zahrnuje tetování jako základní komunikační výbavu. Bývá také nazývána „oběti módy teenagerů“. Poprvé vyslovil tento termín Fakir Musafar z Jižní Dakoty v roce 1967. Byla mu přisouzena role „*otce moderního primitivního hnutí*“ (Dostupné z [online]: <https://www.fakir.org/aboutfakir/>). Tato subkultura představuje nový životní styl, založený na drastických rituálních tělesných modifikacích – patologické sebepoškozování, šamanismus, rozsáhlá tetování, zavěšování na háky apod. Představuje prostředek k duchovní transformaci a spirituální citlivosti jedince. Tetování se má stát posláním, přechodovým rituálem, magickým aktem, léčbou a spojením s Bohem. Tímto životním stylem se zabývá mnoho odborníků, ale většina z nich se k němu staví skepticky a kritizují jej za kýčovitost, tvrdí Rychlík (2005).

Mezi ostatní subkultury patří fotbaloví chuligáni, hippies, punk, metal, black metal, gothick rock, emo, skinheads, graffiti, hip hop, streampunk, skate, meadheads, neonacisté, rastafariáni aj.

Foto č. 38: Symboly vlasti a patriotismu u subkultur
Zdroj: Rychlík, M.(2005). *Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla*. Lidové noviny. ISBN 80-7106-780-6, str.31

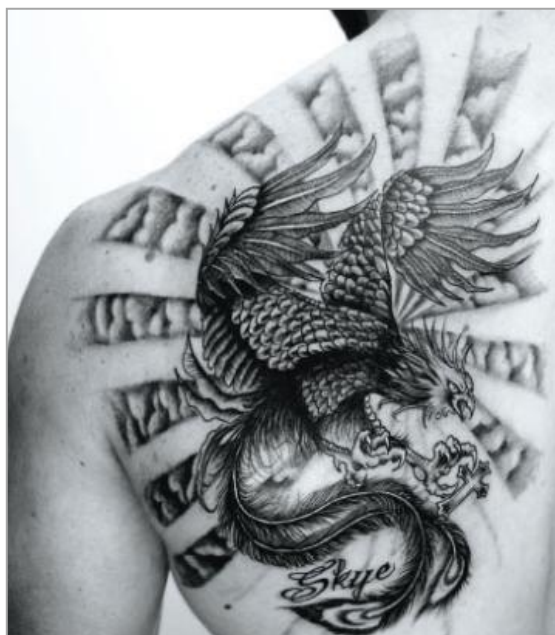

Foto č.39: izofoto /Shutterstock
Zdroj: MARS,L. (2015).eISBN 978-1-78685-160-4,©Summersdale Publishers Ltd, str. 45

5.2. Problematika tetování mládeže z psychologického hlediska

Touha „někam patřit“, uspokojuje základní potřebu sounáležitosti a příslušnosti mladé generace ke skupině. Příslušník určité subkultury je nucen, v rámci své socializace, osvojit si určitá pravidla chování, přijmout normy skupiny za vlastní, s tím souvisí i nutnost podstoupit možné modifikace těla, tzn. změna účesu (dohola ostříhané vlasy u příslušníků subkultury Skinheads), oblečení, tetování nebo piercing, které mohou plnit funkci rituálu, přijetí, začlenění jedince do subkultury. Nejčastějším důvodem pubescentů a adolescentů nechat se tetovat je módní image oblíbených celebrit, z řad sportovců, herců či zpěváků. Tetování se často stává prostředkem sdělení a vychází z hluboké vnitřní potřeby vyjádřit svůj aktuální postoj k životu, problémy s rodiči, první láskou, pedagogy ve škole, predikuje zdravotní či psychické potíže (Ebelová, 2012).

Problémem bývá, že mladí lidé nedisponují vyšší sumou peněz, proto nenavštíví profesionální studio a nechají se potetovat u „pokoutných tatérů“. Takovéto tetování s sebou nese zdravotní rizika, která si může nést celý život nebo nevzhledné tetování (Fiksa, 2011). Mladí lidé často mění názory, postoje, image, výsledkem je tetování, které je v patnácti považováno za zcela „IN“, ale o pár let později za „OUT“. Mnozí z nich si neuvědomují, že

tetování nelze jednoduše odstranit. Proto se z právního hlediska může provádět až po dovršení osmnáctého roku, tzn. dovršení zletilosti, zákonné dospělosti. V profesionálních salónech se mladým lidem doporučuje s tetováním počkat a řádně si jej promyslet. K tetování jedince, který je mladší osmnácti let je nutný souhlas rodičů. Nezanedbatelná je i bolest při tetování, co jeden pociťuje jako nepříjemné pálení nebo štípání, může druhý vnímat jako nesnesitelnou bolest, zvláště u osob s vyhraněnou vnímavostí (Fiksa, 2012). Hraje zde roli i místo na těle, mezi problematická místa patří oční víčka, dlaně, chodidla, prsty, kolena, lokty, břicho u žen a obličej. V těchto místech se provádí tetování velmi obtížně, také se hůře hojí. Již samotná bolest je nežádoucí, vzniká nebezpečí, že tetovaný sebou trhne a tatér provede tah, kterým kůži znehodnotí.

Další problematikou bývá výběr symbolů. V České republice neexistuje seznam zakázaných symbolů, při nošení určitých motivů je možné dostat se do konfliktu se zákonem, píše Fiksa (2012) ve své knize. Hledání vhodného motivu k tetování patří k dalším problematickým krokům. Tatérské salóny doporučují lhůtu tři měsíce, na vyhledání vyhovujícího symbolu.

Foto č.40: Andy Babydozz
Zdroj: časopis Tattoo'd Lifestyle č.5, (2012).Editor
Shaun'Vegas' McCurry, LLC, str.16

5. Znovuobjevení tetování v postmoderní společnosti

V současné době probíhá renesance tetování. Projevuje se zvýšeným zájmem o tento druh modifikace těla a to nejen u mužů, ale i u příslušnic něžného pohlaví. Ženy, dle Fiksy (2012), volí tetování menších rozměrů a na méně viditelných místech, používají modifikaci jako módní doplněk. Zajímavou technikou je UV tetování, které je viditelné pouze při UV osvětlení. Muži volí tetováž větších rozměrů a na dobře viditelných místech – krk, paže, předloktí. Důvody mohou být různé, Fiksa (2012) uvádí:

- narození dítěte, datum svatby
- odlišení se od ostatních
- subkulturní sounáležitost
- tetování se jim „jen“ líbí
- kopírují svůj idol, aj.

Velkou roli, ve zvýšeném zájmu společnosti o tuto techniku zdobení těla a jiné modifikace, hraje manipulativní vliv médií. Skrytě diktují, co je žádané, správné, co je „IN“. Mezi další prostředky manipulace patří internet a sociální sítě, umožňují interakci mezi různými členy sociokulturních, subkulturních skupin. Toto prostředí Helus nazývá „prostředím bez zábran“ (2015, str. 53), poskytuje anonymní příležitost se projevit. Mizí bariéry, strach a komplexy, tato otevřenost s sebou přináší řadu problémů a nebezpečí. Mocný komerční rozsah narůstá právě v přístupu k vlastnímu tělu. Touhu vtisknout neodstranitelnou pečeť na svou kůži zkoumá Helus (2015) a uvádí další důvody tetování u veřejně činných osob:

- symbol draka dodává sílu do tréninku
- tetování připomíná blízkou osobu
- významné události v životě
- citáty slavných
- vnitřní svoboda

S rozvojem tetování začala pro fanoušky tohoto umění vycházet různá periodika, zde nacházely podněty, motivy a nové možnosti modifikace těla. Za přelomové číslo je v tomto ohledu považováno první číslo magazínu z roku 1982, „*Tatto Time*“ (Rychlík, 2014, str. 194) s podtitulem „*New Tribalism*“ (tamtéž). Na 64 stránkách byly zobrazeny prapůvodní tatuáže:

ornamenty Dajaků, Markézanů, Polynésanů, Indonésanů, dále havajské vzory, maorské tetování, co však bylo nejvíce šokující – tyto vzory měli na své kůži současní, moderní lidé! Vzory byly kombinované a ukázaly nový, fascinující vhléd do světa tetování. Mezi další publikace patřil neméně významný sborník „*Modern Primitives*“ (tamtéž), které vyšlo 1989. Nepřeberné množství barev a stylů tetování, která tato čísla ukázala, vyzývá čtenáře k návratu k rituálům, předkům - k „*modernímu primitivismu*“ (Rychlík, 2014, str.195).

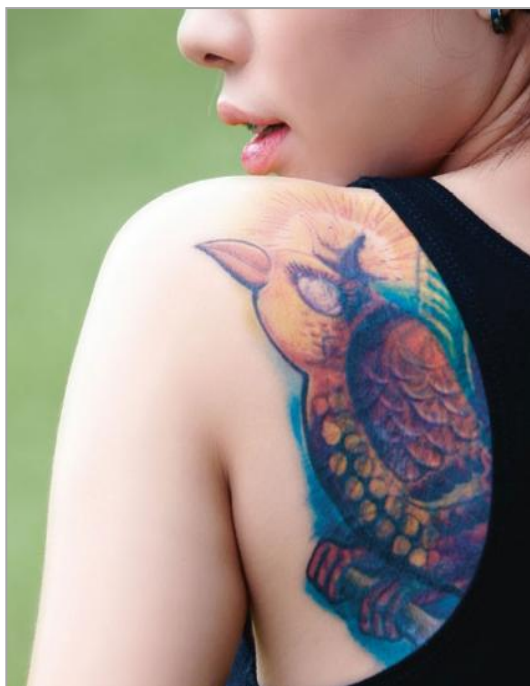

Foto č. 41: Deanna Wardin
Zdroj: MARS, L. (2015).*Art of Tattoo*. Summersdale Publishers.Ltd 46.eISBN 978-1-78685-160-4,str.21

Foto č. 42: Wtamas
Zdroj: „tamtéž“, str.22

5.1. Sociokulturní skupiny

Člověk je sociální bytost, nachází se v prostředí, které ovlivňují druzí lidé, společenské a ekonomické poměry, kultura. Helus (2015, str. 26) označil tuto potřebu termínem „*potřeba afiliační*“ (původně adopce, nyní přidružení, připojení), vyjadřuje touhu vyhledávat a navazovat kontakty s ostatními. Podstatnou část života trávíme s lidmi, naše myšlenky zaplavují vzpomínky na ostatní osoby, na události, které společně sdílíme. Touha komunikovat a sdružovat se, patří k základním lidským potřebám. Pokud tato potřeba není uspokojena, dochází k sociální izolaci, která vede k poruchám osobnosti, panickým úzkostným stavům, mnohdy k sebevražedným sklonům. Jde především o interpersonální vztahy TY-JÁ nebo JÁ-MY.

Sociokulturní skupiny představují vztahy v sociálních spopolitostech, patří sem i

subkultury, které jsou většinou společností vnímány jako negativní. Každý člověk je členem několika takových skupin – sportovní, pracovní, rodinné, školní, zájmové aj. Jedinec ve skupině realizuje svou sociální pozici, roli, která má status, prestiž. Skupina na něj klade své nároky, které vychází z cíle, hodnot a tradic. Velký vliv má skupinová atmosféra, koheze a styl řízení. Každá z těchto skupin ovlivňuje člověka buď pozitivně, nebo negativně. Jedinec často podléhá tlaku většiny. Pokud jsou normou skupiny modifikace těla, úprava vlasů, tetování aj., je jedinec nucen přistoupit k modifikaci a tak „zapadnout“ do sociokulturní pospolitosti, ke které se hlásí.

5.2. Sociokulturní norma tetování

Postmodernismus vznikl jako kritika na modernu. *„Postmoderna není radikálně novou kulturněhistorickou epochou, ale jakýmsi přehodnocením a pokračováním moderny v novém kontextu. Opouští však hlavně její touhu po jednotě a univerzálním rozšíření určitých teorémů“* (Rybář, 2013, str. 255). Pro postmodernismus je typická pluralita názorů - heterogenita, která se projevuje různorodostí, mnohostí, usiluje o alternativní přístupy ke světu. Pluralita se odráží ve všech aspektech života, často je označována za pluralitu radikální, toleruje i názory, které jsou v rozporu. Multikulturalismus patří k dalším typickým termínům pro postmodernu. S tímto pojmem souvisí migrace – přijímání kultury jiného státu, zájímání se o odlišnosti jiné kultury i o tom, co je spojuje, co mají společného. Takto dochází k prolínání kultur. Projevuje se ve třech oblastech: filozoficko-sociologické, ekonomicko-politické a kulturně-demografické. Pro oblast filozoficko-sociologickou je důležitý termín „otevřená společnost“, vyjadřuje svobodu, demokracii, solidárnost a tolerantnost. V politice již nemluvíme o levici, pravici a středu, ale o větším množství stran. Dalším výrazným znakem je globalizace – celosvětová integrace, propojenost, provázanost z hlediska kulturního, ekonomického, sociálního, technologického. Stále pokračuje proces industrializace, technika je na mnohem vyspělejší úrovni a stává se neodmyslitelnou součástí kultury a společnosti. V oblasti kultury lze za největšího šířitele označit filmový průmysl, v architektuře byl znovu objeven „lidský rozměr“ (Rybář, 2013) Snoubí v sobě rozmanité umělecké styly a umělecké směry, které mohou vytvářet zdánlivý chaos.

Co je ve společnosti normální a žádoucí? Sociokulturní normy představují vnější a vnitřní pravidla správného chování, odrážejí vliv konkrétní kultury, tradice, zvyky ve společnosti a jsou vázány ke konkrétnímu času a místu (Pugnerová, 2016). Normální je to, co

je v dané společnosti obvyklé, očekávané, tolerované, přípustné a žádoucí. Norma se v průběhu času mění a vyvíjí. Při porušování norem hrozí sankce – trest. Normy jsou spojeny s autoritou (přirozenou, sociální), uspokojují jistotu a bezpečí, bez nich by lidská společnost nemohla existovat. Každý národ má svá normativní kritéria, mohou se lišit nebo být podobné, mohou být hodnoceny jednou skupinou jako normální a druhou jako asociální. Při vymezení normality hrají svou úlohu média, jež prezentují normu jako vzor či symbol, může být proklamována jako standard, přestože se může jednat o extrémní chování (Fischer, 2014).

Fischer (2014) také tvrdí, že sociokulturní pojetí vyjadřuje provázanost na normy střední a vyšší společenské sociální vrstvy. Zbytek společnosti nemůže tak podstatně normy ovlivnit. Je normální nechat se tetovat? Vzhledem k minulosti tetování je pohled společnosti na toto umění stále negativní, situace se však začala postupně měnit po roce 1989, listopadové revoluci. Začalo vládnout nadšení pro dříve zakázanou činnost, ale tetování bylo stále opomíjeno. Přesto začala vznikat první tetovací studia, posílena zručnými výtvarnými talenty ze zahraničí, převážně v Praze. Tatěři získávali hodnotnou literaturu a časopisy ze zahraničí. Spousty mladých českých tatérů odcestovala na „stáž“ do USA, Holandska a Anglie.

V současné době je v ČR velké množství tetovacích salonů a studií, Pelcová (Dostupné z [online]: <https://www.redbull.com/cz-cs/top-15-instagramu-tateri-tetovani-nejlepsi>) se zaměřila na nejzajímavější z nich: Hell Tattoo, Ondrash tattoo, Bobek Tattoo, BUNKR, Freihand Tatto, Lucky Hazzard, Inkoust tatro.

5.3. Patologie tetování

Modifikace těla jsou postmoderní společností vnímána různě. V minulosti patřilo tetování mezi zakázané, nežádoucí činnosti. I v současné době mohou lidé chápat tělesné modifikace negativně. Kriegelová (2008) tvrdí, že tetování a skarifikace jsou vlastně manifestace sebedestruktivních impulzů, ale i přesto jsou akceptovány společností jako forma poškozování vlastního těla. Autorka vidí spojitost mezi sebepoškozováním a tetováním, piercingem nebo skarifikací. Ve všech těchto případech se jedná o záměrné narušení integrity těla, s cílem fyzicky a viditelně tělo označit, např. jako vzpomínku na prožívanou životní krizi, reakci na konflikt, traumatickou událost, se kterou se jedinec nedokáže jiným způsobem vyrovnat, může jít o trest, rituál nebo nutnost obnovit pocit reálnosti. Rozdíly mezi patologickým sebepoškozováním a tělesnými modifikacemi jsou převážně v motivaci, cíli, pociťování a prožívání bolesti. U záměrného poškozování je mnohem důležitější samotný

průběh-akt sebepoškozování, než jeho estetický výsledek. Na ten je majitel tetování většinou hrdý. Tělesné modifikace mohou predikovat problémového jedince s rizikovým chováním, skrytou agresivitu a psychické obtíže (Kriegelová, 2008). Záměrné poškozování a tetování bývá také spojeno s činnostmi některých subkultur, např. emo, skinheads. Členové subkultury emo, musí vypadat dostatečně sklesle, smutně, nesmí chybět pořezané zápěstí, jizvy, černé oblečení, lebky aj.

Studie Salvadora Cenicerose (1998, in Kriegelová, 2008) zkoumala vzájemný vztah sebepoškozování a tělesných modifikací a jiného přidruženého dysfunkčního chování u pacientů s psychiatrickou diagnózou. Sledoval počet a téma, symboly tetování. Zjistil, že jedinci s tetováním vykazovali závažnější depresivní symptomy a kriminální minulost, než jedinci bez tetování. U tetovaných dívek a žen zjistil, že všechny měly nebo mají problémy s poruchami příjmu potravin.

5.3.1. Vězeňské tetování

Patologickou náklonnost k tetování u lidí s tendencemi k zločinnému chování, uváděl již na konci 19. století italský lékař Cesare Lombroso (Vegrichtová, 2016). Tvrdil, že ten, kdo má tetování, je zločinec nebo morálně deformovaná osobnost. Tento názor byl v této době pokládán za zcela běžný. Tělesné modifikace znamenaly určitý druh vzpoury proti kulturním hodnotám společnosti. V tetování se často odráží politické přesvědčení a světový názor jedince. Symboly, pojící se s kriminálním prostředím, skupinami a gangy, plní řadu funkcí. Některé z nich nemusí mít pouze kriminální charakter. Vyjadřují vnitřní přesvědčení a ideologickou orientaci, jejich prostřednictvím jedinec sděluje svému okolí svou příslušnost, postoje a názory. Identifikuje jej jako člena, který se hlásí k některé specifické skupině, společenství nebo hnutí, může jít i o neznámý, tajný, zakázaný spolek, subkulturu. Tetováním se odlišuje od konformní společnosti, neplní přednostně funkci estetickou, ale spíše identifikační, statusovou a efektní. „*Určitá tetování vzbuzují strach a respekt a svému nositeli poskytují vizáž drsného hocha.*“ (Vegrichtová, 2016, str. 26).

Význam kriminálního tetování byl zmiňován i v odborné literatuře, sloužil k identifikaci pachatelů trestných činů. Podstatou identifikace je komparační metoda, která usnadňující rozpoznávání znaků a charakteristických symbolů. Metoda vychází ze sémiotiky, filozofické teorii znaků a symbolů. Kvalifikované čtení a interpretace symboliky tetování má praktické využití zejména u policistů a jiných organizací, které jsou zaměřené na boj proti kriminalitě a

nežádoucím sociálním jevům. Vegrichtová (2016) je přesvědčena, že takto vyškolený personál je schopný vyhodnotit a odhalit klíčové informace o jedinci, jeho sklonech a osobnostním profilu, postojí k policii, rozpoznat ke které skupině či subkultuře se hlásí. Vegrichtová (2016) popisuje některé symboly vězňů:

- Kočka, kocour - oblíbený motiv mezi zloději a kapsáři, více koček znamená příslušnost ke kriminální skupině, gangu.
- Tygr na hrudi - představuje nepřátelskou osobu vůči všem autoritám, vyjadřuje otevřenou hostilitu, nevypočitatelnost, pudové síly a krutost.
- Levhart - maskování, přežití, lstivost a konspirace.
- Oči na zádech či hrudi - ostražitost, varuje ostatní vězně – vše vidím.
- Ostnatý drát okolo krku, paže, hlavy a kotníku - symbol nesvobody, života ve vězení. Pokud je motiv vytetován na čele ukazuje na zvlášť závažný trestný čin.
- Pavouk a pavučina - má více významů, symbol štěstí nebo pobytu ve vězení - chycen v síti, pavouk představuje páchání trestných činů „jdu cestou kriminálního“.
- Madona s dítětem - značí nevinnost a čistotu, nezradil jsem, ukazuje loajalitu klanu.

5.3.2. Tetování v koncentračních táborech

Od roku 1941 se označovali vytetovanými čísly vězni v koncentračním táboře Osvětim. Lidé, kteří museli podstoupit tetování sériového čísla na paži či zápěstí, patřili k těm šťastnějším. Kdo tetován nebyl, musel se obávat o svůj život, byl určen k likvidaci v plynových komorách. To však neznamenalo, že byli potetovaní vězni chráněni, pro nacisty to byly jen čísla bez jména a bez tváře (Holden, 2016).

V koncentračních táborech byla prováděna největší zvěrstva v historii lidstva. Zejména v největších koncentračních táborech Osvětim, Dachau a Buchenwald. Zvláště Buchenwald byl označen za koncentrační tábor s největší mírou úmrtnosti. Nejvíce v době, kdy byl v roce 1937 zvolen za komandanta člen SS Karl Otto Koch. Koch našel zalíbení v největších krutostech a když se oženil s Ilse, patřili v té době k nejnebezpečnějším lidem v nacistickém Německu. S vězni zacházeli, jak chtěli. Lidský život pro ně nic neznamenal. Slova jako je slušnost, soucit v jejich slovníku neexistovala. Ilse Kochová byla označena jako „Lady tatto“, pro svoje zalíbení ve vyhledávání vězňů s tetováním. Kvůli svým „obrázkům“ byli vězni zabíjeni a jejich kůže byla použita na výrobu dekorací - stínítek na lampy, obaly na knihy, fotoalba (Flint, 2016). Zájem o tetování po 2. světové válce výrazně poklesl.

6. Tetování jako umění

Techniky zdobení těla a obličeje zvané bodyart a bodypainting, byly znovuobjeveny v roce 1960. Velmi úzce souvisí s liberálními postoji, např. u subkultury hippies, která vznikla jako protest proti válce ve Vietnamu, prosazovala mír, lásku a svobodu projevu. Rozdíly mezi těmito termíny nejsou jednoznačné. Bodypainting představuje malbu nebo kresbu omyvatelnými barvami na kůži. Bodyart označuje trvalý zásah do lidské kůže, patří sem tetování, piercing, skarifikace, branding a vkládání tělesných implantátů. U obou technik je objektem uměleckého zájmu lidská kůže, která se promění v „lidské-živé plátno“ (Ebelová, 2012). Po dokončení aktu tetování nebo jiné modifikace se kůže stává živým exponátem.

Když byl na konci 19. století vynalezen tetovací přístroj, otevřel tatérům nový prostor v podobě možností tetovat náročnější motivy, využívat jiné techniky, vytvářet nejjemnějších detaily precizně, s lepší přesností. V 70. letech 20. století, se začali mezi tatéry objevovat profesionální výtvarní umělci, grafici, absolventi uměleckých vysokých škol z různých zemí. Vzorem jim bylo japonské umění, které bylo pokládáno za nejvíce umělecky hodnotné. Jednalo se o pracné velkoplošné barevné obrazy. Mezi významné umělce tohoto období patří mimo jiné Ed Hardy. V roce 1974 otevřel své první studio a začal hledat nové talenty, které by učil novému uměleckému způsobu tetování. Na lidské kůži začala vznikat umělecky hodnotná díla, vyhraněných motivů, stylů, např. kubismus z rukou vídeňského tetovače Waldi Wahna nebo precizně provedené portréty Madrid'ana Roberta Hernanndeze (Fiksa, 2011).

Výstava *Tatoueurs Tatoués*, která se konala v Paříži od roku 2014 do 15. října 2015 a představila novou generaci uměleckého tetování. Cílem výstavy bylo „otevřít lidem oči“, smést předsudky, že tetování je jen záležitostí zločineckých skupin, gangů, vězňů a námořníků. Rozsáhlá expozice prezentuje díla sedmi současných umělců - tatérů, také představila na tři stovky prací z celého světa (Dostupné [online]z: <https://magazin.aktualne.cz/obri-vystava-tetovani-v-parizi>). Výstavy tetování probíhají i v ČR, např. v Praze, Brně nebo Hradci Králové.

Hodnocení kvality tetování probíhá podle určitých kritérií. Při posuzování se nepřihlíží k výběru motivu, ale je sledováno vedení obrysové linky, která musí být jasná a zřetelná. Co se týká vyplňování tetováže-stínování, přechody musí být pozvolné, od tmavého odstínu ke světlému, intenzita nesmí být příliš silná. U odborně provedeného tetování by měl motiv působit plastickým, prostorovým dojmem. Je nutné, aby byly dodrženy správné parametry, rozměry, např. u tetování portrétů. Fiksa tvrdí (2011), že nejvhodnější doba pro hodnocení

tetování je po zhojení tetováže. Čerstvě provedená tetování bývají zarudlá, navíc ošetřená krémem, což může zkreslit výsledný efekt.

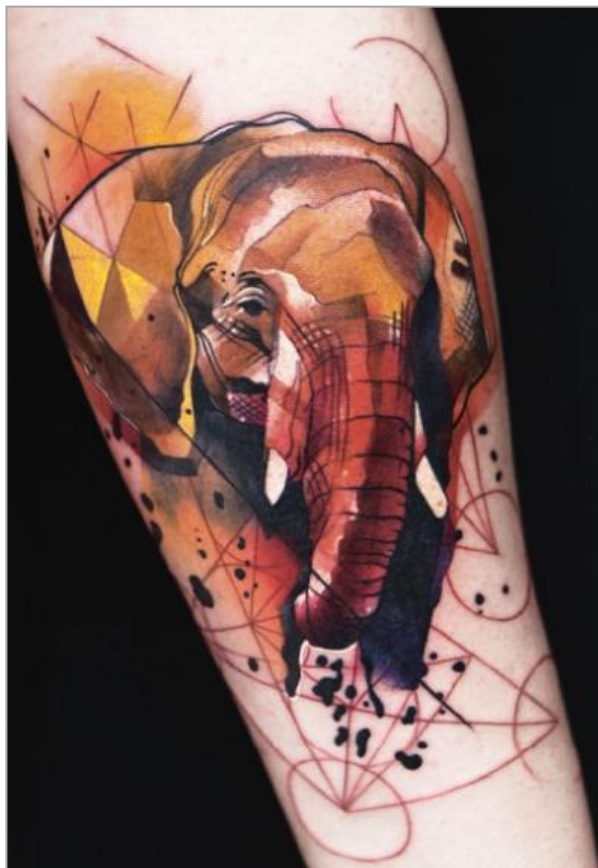

Foto č.43: Ivana Tattoo Art
Zdroj: MARS, L. *Art of Tattoo*, (2015).eISBN 978-1-78685-160-4.©Summersdale Publishers Ltd str.59

Foto č.44: GO/Shutterstock
Zdroj: „tamtéž“, str.69

Foto č.45: Chaoss/Shutterstock,
„tamtéž“, str. 74

Foto č.46: Cor van dr Meer,
„tamtéž“, str. 76

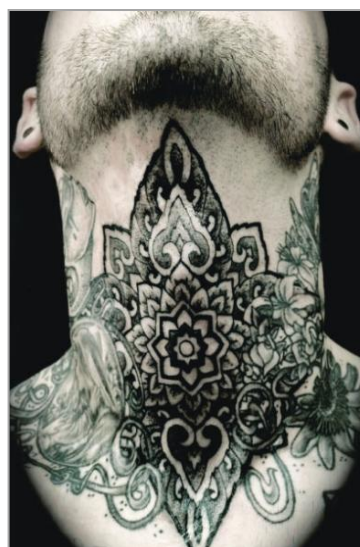

Foto č.47: Vitaly Nazares / Shutterstock,
„tamtéž“, str. 97

6.1 Tetovací studio, salon

„*Drtivá většina tetování před Sametovou revolucí vznikala výhradně na vojně nebo ve vězení*“, píše o složitých začátcích v této oblasti podnikání Valenta (2011, str. 8). Neexistovaly profesionální tetovací studia, salony, proto se tetovalo tajně a podomácku. Prvním českým tetovacím studiem bylo v roce 1992 Studio UZI. Otevřít si vlastní tetovací studio v té době nebylo vůbec jednoduché. V ČR pro tuto činnost neexistovala platná legislativa, chyběl vhodný nábytek, nebylo možné sehnat tetovací strojky, dezinfekční prostředky, sterilizátory, barvy atd. Bylo nutné vycestovat do zahraničí – USA, Holandska, Německa, sehnat potřebné pomůcky, popisuje těžké začátky Valenta (2011). Dále autor tvrdí, i když mezi tatéry vládlo nadšení pro tuto činnost, tetování stále patřilo k „zavrhaným činnostem“. Přes tyto potíže vznikala další tetovací studia, např. v Praze vzniklo studio Alien, vlivem amerického sci-fi filmu *Vetřelec*. K rozvoji tetování u nás přispěla imigrace talentovaných výtvarníků - tatérů ze zahraničí, z východu i ze západu, s vysokoškolským vzděláním i bez něj. Spousta mladých českých umělců odjela na „stáž“ do USA, a tak se začala do ČR dostávat odborná zahraniční literatura a časopisy. Vliv zahraničí se projevoval převážně ve změně výběru motivů a symbolů tetování. Valenta (2011, str. 30-36) popisuje příliv „*vlny americké*“, později „*vlny japonské*“.

V současné době máme kromě tetovacích salonů i uznávaná umělecká studia. Čekací lhůta v těchto studiích se prodlužuje ze tří měsíců na půl roku. Tetovací salony a studia zažívají svůj vrchol. Rozdíly mezi nimi jsou nejen v přístupu ke klientovi, ale podle Valenty (2011), zde hrají prioritní úlohu:

- zručnost
- správný tlak na kůži
- cit pro různé typy kůže
- přiměřené množství barvy
- rozmístění tetování na těle
- znalost hygienických zásad
- výběr barev a jehel
- správné nastavení strojku
- umění barvocitu a kompozice

Které studio je to správné? Jedinou z metod jak najít to správné místo je doporučení - vlastní zkušenosti známých. Prohlédnout si webové stránky nebo osobně studio navštívit,

vytvořit si představy o tom, jak má tetovací studio vypadat - pracovní stůl, lehátko, jednorázové jehly, desinfekční prostředí. V tetovacím studiu musí platit přísná hygienická pravidla, stejně jako ve zdravotnictví. Za pomoci desinfekčních procesů se snižuje riziko nákazy přenosných nemocí. Studio musí zářit čistotou, tvrdí Fiksa (2011). Příchodem do tetovacího studia nebo salonu začíná společný tvůrčí postup od návrhu, změny návrhu, velikosti motivu, výběr barev, místa na těle, až po ukončení tetování. Mezi tatérem a klientem vzniká zavazující vztah, který je založený na vzájemné důvěře.

6.2. Symboly, motivy

Symbol (znak, alegorie, podobenství) je poznávací znamení, entita, která v sobě nese zašifrované poselství nebo informaci (Vegrichtová, 2016). Objevuje se v různých formách jako součást estetiky, filozofie, matematiky nebo logiky. O symboliku se zajímá celá řada moderních interdisciplinárních věd. Význam symbolů v životě člověka zkoumali zakladatelé psychoanalýzy Sigmund Freud a Carl Gustav Jung. Slovo „symbol“ se odvozuje z řeckého „*symballein*“ - „*dát dohromady nebo složit*“ (tamtéž, str. 11). Vyjadřuje výstižné vyjádření skutečnosti, oslovuje nejen myšlení, ale i cítění. Jeho přínos je v jeho komunikaci, spojuje verbální i neverbální prvky, nese v sobě viditelný i skrytý význam. K jeho rozluštění je potřeba umění, „dekódovat“ jeho pravý smysl. Symbolická komunikace se vyvíjela v různých civilizacích, náboženstvích, různých kulturách, subkulturách a společenstvích. Tyto symbolické systémy byly předávány z generace na generaci a mohou být veřejné nebo tajné. Doménou tajné symboliky je vězeňské kriminální prostředí. Některé symboly lze intuitivně rozluštit, většinou ty, které jsou využitelné v praktickém životě. U jiných to lze, jen na základě hlubších znalostí, které vyžadují podrobnější analýzu.

Motivem rozumíme základní pohnutku, potřebu něčeho dosáhnout. Je to vnitřní stav přebytku nebo nedostatku v organismu. Motiv vede jedince vpřed a je dynamický, proměňuje se v čase, v závislosti na jedincových potřebách, zájmech, návycích a hodnotách. Motiv je také pohnutka, která vede k nějaké činnosti nebo naopak činnosti zabraňuje. Motivy lze rozdělit na vnitřní a vnější. Pokud chceme, aby motivy vedly žádoucím směrem, je třeba, aby se spojily v celek a působily společně. Vnější motivy – incentive, stimuly (rodina, škola, učitelé, subkultura, vrstevníci) záleží na konkrétním jedinci. Abraham Maslow sestavil hierarchii potřeb. Za nejvyšší potřebu považuje seberealizaci, ta může být naplněna pouze

tehdy, pokud jsou uspokojeny nižší úrovně – fyziologické, potřeba bezpečí, lásky, sociálního kontaktu a úcty (Slavík, 2012).

6.2.1. Základní symboly, motivy – tribal, kanji

Stejně jako ve výtvarném umění, existuje i v tetování velké množství stylů, motivů a symbolů. Nejstarší styl je označen jako „*old school*“ (Fiksa, 2011, str. 48)), jak už název vypovídá, jedná se o motivy, kterými se nechali tetovat mořeplavci. Postupem času začali vznikat nové náměty, které nahradily geometrické vzory. Nejprve to byly palmy, polonahé dívky, kotvy, zkřížené meče nebo srdce propíchnuté dýkou. Tento styl byl příznačný výraznou hlavní linkou a sytými barvami. Nejvíce žádaný byl na konci 19. století až do konce 40. let 20. století (Fiksa, 2011). „*New school*“ sice vychází ze starého stylu, ale je mnohem dynamičtější, pestřejší a výraznější. Moderní obrazce vytvářejí trojrozměrnou realitu.

Tribal motivy pochází z Polynésie, jsou typické „primitivními“ geometrickými obrazci. Nejprve se objevily na kůži námořníků. Jakousi renesancí zažily tyto motivy v 80. letech 20. století. Východiskem bylo tetování, které čerpalo z tradic jednotlivých kmenů i národů:

- Rozlišujeme japonský styl – umění tetování se nazývá Tebori. Vyznačuje se rozsáhlým tetováním, které se nazývá Irezumi. Obrazce mají svůj význam, nejčastějším motivem jsou draci, kapři, třešňové květy, chryzantémy, aj.
- Indiánský styl – tetování se provádělo u mnoha kmenů, nejvýznamnější byly barvy. vyjadřovaly vnitřní pocity
- Další styly – horor a smrt, portréty, fauna a flóra, fantasy, biomechanika, komiks, keltské motivy, typografie, aj.

Kanji - čínské logografické znaky používané v japonském systému psaní jsou nejnovějším trendem v tetování v japonském stylu. Symboly kanji jsou mistrovským dílem skládají se z několika tahů štětce a často se spojují s obrázky, např. s čínským drakem, třešňovými květy, Jing a Jang, mečem, holubicí, aj., které podtrhnou význam tohoto symbolu. Mezi symboly kanji patří: sosho (cursive plný), gyosho (polořadovka-cursive) a kaisho (tučný a hranatý černý skript). (Dostupné na [online]: [https:// stylesatlife .com /articles/best-kanji-tattoo-designs/](https://stylesatlife.com/articles/best-kanji-tattoo-designs/))

Foto č. 48: Kanji tetování, Zdroj: ASHRAFT, B. BENNY, H. (2016). *Japanese tattoos*. Tuttle publishing Tokyo, Singapore. 160 s. ISBN 978-4-8053-1351-0

Foto č. 49: Kanji tetování , zdroj: „tamtéž“, str.160.

Foto č.50 : Kanji tetování
Zdroj: „tamtéž“ 160 s.

Foto č.51 : Kanji tetování
Zdroj: „tamtéž“, str. 9

Foto č.52 : Kanji tetování
Zdroj: „tamtéž“, str. 7

6.2.2. Feng Šuej symboly

Žijeme ve světě symbolů, jsou všude kolem nás, viditelné či neviditelné. Symbol nám slouží jako prostředek poznání, orientace v životě i ve světě. Feng-šuej patří mezi staré tradiční umění, má své kořeny v čínské filozofii taoismu. Znamená spojení „vítr a voda“ - představuje nikdy nekončící pohyb, ve kterém musí vládnout vzájemná harmonie. Tato filozofie ukazuje, jaký symbol má být použit pro konkrétního člověka, situaci či prostředí, aby byl naladěný na individuální potřebu a tak bylo dosaženo harmonie a uzdravení. Úlohou umění podle Feng-šuej je negace záporných jevů a nasměrování lidí ke zdokonalení a růstu. Toto umění by mělo ukazovat člověku cestu ke kráse, harmonii a dobru. Tatěři často využívají symboly Feng-šuej, jedná se o velmi osobní tetování. Význam některých symbolů Feng-šuej (Bradler, Schneider, 2017):

- Ryba - symbol bohatství a blahobytu.
- Orchidej - patří mezi rostlinné symboly, představuje krásu, lásku, čistotu a nevinnost.
- Mandala - pochází ze sanskrtu, znamená posvátný kruh, koncentraci, meditaci, harmonii a rovnováhu.
- Jing a jang, mužský a ženský princip v přírodě, vzájemným spojením symbolizují dokonalou harmonii. Souzvuk protikladů, které jsou v neustálé interakci, způsobují změnu. Příliš mnoho jing přináší tíhu, strnulost, mnoho jang agresivitu a neklid.
- Fénix - znamená vítr, představuje pět lidských kvalit: hlava představuje ctnost, křídla povinnost, záda správné chování, hrud' lidskost a břicho spolehlivost.
- Drak - prastarý symbol štěstí, síly, energie a blahobytu.
- Čínská mince - značí štěstí, dlouhý život.
- Tygr - představuje odvahu, sílu, ale také lest, klam a neklid.
- Želva - znamená ochranu, bezpečí mít „krytá záda“ a dlouhý život.
- Lotos - symbol čistoty, neposkvřené krásy.

6.2.3. Specifické, zakázané symboly, motivy

V sociálních subkulturách jsou používány specifické symboly, které mají utajit klíčovou informaci, zejména před nezasevěným pozorovatelem. Tetováním se jedinec hlásí k určité skupině a dává najevo ideologickou orientaci, vyjadřuje svou příslušnost, přesvědčení a

náklonnost k činnosti subkulturní skupiny. Hlavní funkcí je odlišit se od majoritní společnosti. Propracovaný systém těchto symbolů je známý v kriminálním prostředí – v organizovaném, nebezpečném a nepřátelském. V tomto prostředí je zcela běžné a legitimní prosazování vlastní vůle – násilím (Vegrichtová, 2016). U této kategorie tetování nejde o „mladickou nerozváženost“ nebo estetické důvody, ale o funkci statusovou a identifikační. Poskytuje informace o životě člena gangu, subkultury, z tohoto důvodu jsou tetování aplikována na místa, která jsou nejlépe vidět, na obličej a ruce. Identifikační význam tetování je zásadní z hlediska komparačního – rozpoznávání prvků, znaků tetování a zařazení do kategorie. Interpretace symbolů má praktické využití v práci kriminalistů v boji proti nežádoucím jevům. Tetování poskytuje cenné informace o profilu jeho nositele. Symboly mají specifický charakter. Vegrichtová (2016) uvádí rozbor specifických motivů, které se vyskytují v českých věznicích:

- Zbraně, náboje a nábojnice indikují nebezpečnou osobu, psance. Je to symbol moci, představuje osobní svobodu. Bývá většinou vytetován na pažích, zádech, hrudníku i končetinách. Může vyjadřovat konkrétní zločin, který nositel tetování spáchal.
- Slovní tetování – věty, citáty, přísloví nebo rčení je v rámci kriminální subkultury rozšířené. Jeho volba se odvíjí od konkrétního jedince, jeho názorů a životních zkušeností. Lze nalézt texty v latině, italštině, němčině, ruštině, v jazyce hebrejském, arabském. Tato slova odrážejí životní filozofii, která je vězni vlastní, např.:
„Alea Iacta Est – Kostky jsou vrženy
No Future – Žádná budoucnost
Destiny blends cards and I play – Osud mi rozdál karty a já hraji,...“ („tamtéž“, 167).
Obvyklá jsou slova manželek, partnerek, dětí nebo sourozenců.
- Křídla jsou spojována s nadpřirozenými bytostmi – anděla, posla světla, milosrdnosti, krásy. Tento symbol představuje svobodu. Jednoznačně dominují – orel a holubice.
- Dobro versus zlo, představuje věčný konflikt těchto protikladných sil. Mezi představiteli dobra jsou nejčastěji tetovány symboly slunce a nebes. Zlo zastupují démoni, příšery a různé stvůry. Vyobrazení satana může vyjadřovat sklony k okultismu, satanismu, namířeno proti víře a křesťanství.
- Šašek vyjadřuje cynismus, personifikaci bláznovství, vězni tímto tetováním dokazují opovržení nad současným stavem společnosti.
- Štír je specifický symbol, který má více významů, chrání před zlými duchy nebo symbolizuje zradu, nenávisť, smrt a nebezpečí.

- Madona, kříž, sepjaté ruce, ukřižovaný Ježíš Kristus a růženec jsou symboly křesťanské víry. Dodávají sílu, pomáhají překonat těžké období. Nejčastějším místem tohoto symbolu je hrudník na levé straně. Madona s dítětem představuje nevinnost a čistotu.
- Lebka a kostlivec představují poselství pomíjivého pozemského života.

Aktivity extremistických skupin jsou státem považovány za nebezpečnou hrozbu. Extremistické skupiny prosazují své ideologické postoje většinou nelegálními prostředky i násilím. Cílem je oslabit a záměrně způsobit politickou krizi ve společnosti. Využívají symboly, kterými se mohou dopustit protiprávního jednání, i když platné české právo neobsahuje seznam zakázaných symbolů, užití této symboliky je nutno hodnotit individuálně. Objektivní hodnocení komplikuje fakt, že velká část symbolů má mnohoznačný význam. Jedná se o symboly extrémně pravicových skupin, které zastávají vyhraněné politické názory – nadřazenost jednoho národa, rasy nebo etnika, vyznávají xenofobní názory a sympatizují s fašismem. Jedná se o symboly – hákový kříž, runové nápisy (jednotky SS), keltský kříž (Kuklux-klan, rasisté), Thorovo kladivo, postavy Vikingů (neonacistická symbolika) a zobrazování osob, jevů, pojící se s nacismem (Adolf Hitler, Josef Mengele) a anarchismem.. Tyto symboly mohou být propojeny s motivy satanismu, okultismu a černé magie (Vegrihtová, 2016).

O problematice zakázaných symbolů pojednává trestní zákon č. 40/2009 Sb. Trestného činu se dopouští i tatér, který vytetuje a sám propaguje zakázané symboly. Zákon chrání proti veřejnému hanobení, podněcování k nenávisti – rasové, etnické, omezování práv a svobod, aj. Zakázané symboly:

Ilustrace č.4 : Keltský kříž , oblíbený u subkultury s nacistickou ideologií Zdroj: SMOLÍK,(2010). *J.Subkultury mládeže*.Grada.ISBN 978-80-247-2907-7,str. 146

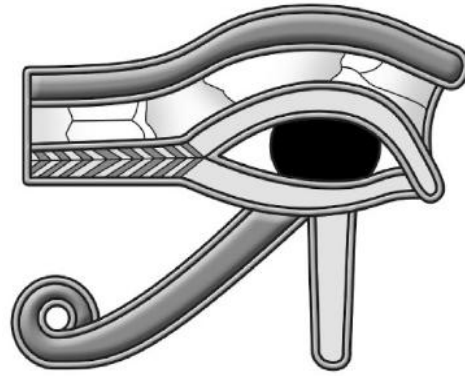
Ilustrace č.5 : Symbol Ku Klux Klanu Zdroj:Dostupné [online] z: https://en.wikipedia.org/wiki/Ku_Klux_Klan

Watkins (2011) rozlišuje symboly, podle místa jejich vzniku: egyptská, keltská, irská, hinduistická, ainuská, japonská, čínská, barmská, havajská, tahitská, aztécká, atd. Zde je výklad některých starších symbolů:

- Horovo oko představuje egyptský symbol, vševidoucí oko vyjadřuje nezničitelnost a znovuzrození. Bůh Hor byl zobrazován jako muž se sokolí hlavou.
- Skarabeus, česky vruboun posvátný, brouk, který před sebou válí kuličku svého trusu je oblíbenou postavou egyptské mytologie. Představoval znovuzrození.
- Aztécký opeřený had je symbolem počasí, kreativity a plodnosti
- Kapr Koi, častý japonský motiv, který je spojen s mužností, jeho majitel má vlastnosti samurajského válečníka, znamená odvahu, úspěch a překonávání překážek.
- Pes Fu, znamená čínský symbol štěstí, zdraví a bohatství.
- Medvědí stopa, postava medvěda se u původních obyvatel Severní Ameriky často objevovala na totemech, byla považována za nadpřirozenou bytost, průvodce duchů.
- Ganéša, významný představitel indického božstva, člověk s hlavou slona, který symbolizuje ničitele pýchy, marnivosti a sobeckosti.
- Jestřáb, ten znamenal pro Polynésany pták proroctví. Reprezentuje soustředěnost, chybný úsudek a pronikavé vidění.
- Bodlák patří ke skotským motivům nezávislosti, vyjadřuje houževnatost odolávat těžkostem a nepoddajnou hrdost, která je tak typická pro obyvatele Skotské vysočiny.

Ilustrace č.6 : Aztécké slunce
Zdroj: Watkins,J. Franklin . (2011). *Symbols a význam*. Praha: Brána.ISBN 978-80-7243-523-4, str.8

Ilustrace č.7 : Horovo oko
Zdroj: „tamtéž“ , str.15

Ilustrace č. 8: Třešeň (oblíbený japonský motiv)
Zdroj: „tamtéž“, str.5

Ilustrace č.9 : Keltský kříž (oblíbený u neonacistické subkultury)
Zdroj: „tamtéž“, str.13

Ilustrace č. 10: Ruka Fatimy (ochranný egyptský symbol)
Zdroj: „tamtéž“, str.4

Ilustrace č.11 : Mužské moko
Zdroj: „tamtéž“, str. 20

6.3. Barvy a jejich význam

Ještě koncem 90. let nebylo u nás zvykem barevné tetování. Souviselo to se zájmem klientů, kteří spíše preferovali jednobarevnou tetováž. Až když se k nám začaly dovážet lahvičky s pestrobarevným obsahem, tvrdí Valenta (2011), tatěři postupně nabyli odvahu a začali klientům nabízet barevná tetování. Jejich profesionalita začala vzrůstat v souvislosti s příchodem barevných vln – americké a japonské. Účinek barvy u tetování je jedinečný, podtrhuje symbol, působí více na emoce nositele. Stejně jako motiv, má i barva léčebný, energizující vliv. Výběr barvy je stejně důležitý jako sám motiv. Která barva je pro tetování vhodná a která ne, popisují Brandler a Scheiner (2017) ve své knize. Podle autorů je bílá tou nejdokonalejší barvou, znamená znovuzrození, čistotu a nevinnost. Podporuje soustředěnost a jasné myšlení, ale v symbolice feng-šuej představuje podzim, večer a je symbolem stáří. Její protiklad – černá barva vyjadřuje tmou, smutek, pád do nicoty. Je těžká a absorbující, u tetování by měla být využita pouze jako lem, bordura. Červená je fascinující, její symbolika je poznamenána ohněm a krví. Tetování propůjčuje dynamiku, důraz, stejně jako černá by měla být použita na zvýraznění akcentu. Zelená symbolizuje naději, povzbuzuje fantazii, přináší lidskost. Podporuje proces tvořivosti, růstu a pozitivního životního postoje. Nejjasnější barvou je žlutá, která dodává odvahu, v Číně byla barvou cti. Svému nositeli propůjčuje dlouhověkost a bezpečí. Modrá barva představuje symbol nebe, povzbuzuje tvořivost, ale i introverzi. Mezi ženskou barvu je zařazena růžová, něžná a líbezná, harmonická. Symbolizuje romantiku a manželství.

Barvy jsou součástí symboliky subkultur, tvrdí Vegrichtová (2017), např. motorkářský gang Hells Angels upřednostňuje červenou a bílou barvu. Anarchisté, panková subkultura Emo preferují černou. Neonacisté - barvy červenou, černou a bílou. Pouliční gang Bloods červenou a jejich rivalové Crips modrou. Veřejné nošení barev je projevem cti, pýchy a hrdosti členů, hlásící se k určité subkultuře.

Foto č.53 : Fede Gas

Zdroj: časopis Tattoo'd Lifestyle č. 15, (2015).Editor Shaun ,Vegas`McCurry.vyd.LCC.,str.16

Foto č. 54: Fede Gas

Zdroj: časopis Tattoo'd Lifestyle č.15, (2015). Editor Shaun ,Vegas`McCurry.vyd.LCC.,,str.13

Foto č. 55: Dave Steele

Zdroj: časopis Tattoo'd Lifestyle, č.5. (2012). LCC. Editor Shaun ,Vegas`McCurry.vyd..LCC, str.10

Foto č.56: Joe Wang

Zdroj: časopis Tattoo'd Lifestyle č.5, (2012). Editor Shaun ,Vegas`McCurry.vyd.LCC.,,str.34

Foto č. 57 : Everet Collection/Shutterstock

Zdroj: MARS, L. *Ars of Tattoo.*(2015).©Summersdale Publishers Ltd, eISBN 978-1-78685-160-4, str.16

7. Rizika tetování

Při výběru tetovacího studia či salonu nepostačuje pouhá prohlídka webových stránek. V tomto případě je nejdůležitější osobní návštěva. Pouhým pozorováním lze zjistit, nejen pravdivost prezentace na internetových stránkách, ale i profesionální přístup tatérů k ostatním zákazníkům, personální obsazení a hlavně čistotu prostředí a vybavení (většinou lékařské). Personál by měl s ochotou odpovědět na všechny dotazy, ohledně modifikace. Fiksa (2011) píše o možnosti nahlédnout do kopií o dosaženém vzdělání, podstoupených kurzech tetování, např. kosmetický rekvalifikační kurz, vzdělání na zdravotnické škole, vysokoškolské vzdělání. Tatěři musí mít znalosti z anatomie, epidemiologie a dezinfekčních opatření. V každém profesionálním studiu se vyplňuje prohlášení, kde jsou uvedeny osobní údaje, nechybí poučení o možnosti jiných zdravotních komplikací – alergie, špatná srážlivost krve, infekční onemocnění kůže, žloutenka, nemoci krve a krevního oběhu, epilepsie, cukrovka aj.

Co se týče těhotných žen, je na zvážení, zda je nutné v tomto období podstupovat tetovávání a riskovat případné komplikace. Pokud je zákazník studia nezletilý, vyplňuje toto prohlášení jeho zákonný zástupce. Cena tetování by měla odpovídat kvalitě a velikosti tetování, může ji ovlivnit originální motiv, barva nebo tetování na zakázku. Tetování je dlouhodobý proces, kvalitně provedená práce vyžaduje čas. Zákazník by měl počítat s případnými, nečekanými riziky, problémy a komplikacemi. Jedná se o rizika: zdravotní, sociální a pracovní.

7.1. Riziko zdravotní

Zásah do pokožky s sebou přináší řadu rizik, v první řadě je to riziko nejzávažnější - zdravotní. V systému opatření proti nákazám zaujímá své místo dezinfekce. Je to soubor opatření, které zneškodňuje choroboplodné organismy pomocí fyzikálně-chemických postupů. Fyzikální metody usmrtí mikroorganismy varem za atmosférického tlaku po dobu 30 minut, varem v přetlakových hrncích 20 minut nebo v přístrojích při teplotě vyšší než 90°. Chemické přípravky jsou využívány k ničení mikroorganismů několika způsoby – ponořováním, rozprašováním a omýváním. Pokud nedochází k dodržování hygienických postupů, hrozí možnost přenosu různých infekcí při narušení integrity kůže (Fiksa, 2011). Při aplikaci dezinfekčních prostředků by se mělo dosáhnout minimální toxicity pro organismus. Po tetování mohou vzniknout tato rizika: zduření a zarudnutí kůže, alergická reakce, běžné bakteriální, hnisavé infekce, ale i riziko mnohem závažnějších chorob jako jsou infekční

žloutenky typu B a C, tetanus, virus HIV, syfilis, tuberkulóza, aj. (Finsterlová, 2006).

Finsterlová (2006) také uvádí, že lidé s rozsáhlým tetováním mají o 50 % větší pravděpodobnost přenosu virové hepatitidy typu C. Nákaza je možná i při neodborně prováděném tetování (Fiksa, 2011). Velkému riziku se vystavují jedinci, kteří si nechávají aplikovat tetování u nezkušeného tatéra, většinou nemá potřebné vybavení, ani nutné znalosti ohledně modifikací a zdravotních komplikací. Jedná se o přenos infikovanou jehlou, nemyté ruce, nevhodné skladování barev, užívání barev po záruční lhůtě. V profesionálních studiích je samozřejmostí používání jednorázových předmětů. Použité jehly se likvidují, ostatní předměty se dezinfikují v antivirucidních a antibakteriálních prostředcích a poté se sterilizují (tamtéž).

Poslední dobou se hovoří o škodlivosti tetovacího inkoustu, barvy na zdraví člověka. Množí se informace, že obsahují těžké kovy a karcinogeny. Nekvalitní inkoust je k nám dovážen z USA, tvrdí autorka článku Holínková (Dostupné [online] z :https://www.irozhlas.cz/clovek/inkoust-obsahujici-tezke-kovy-a-karcinogeny-nad-tetovanim-visi-rada-otazniku_201_609190610_pholinkova), a je plný nečistot. Karcinogenní látky se mohou podle odborníků uvolňovat zejména při odstraňování tetování laserem. Evropská komise si klade za cíl vymýtít „podomácku“ prováděné tetování a zvyšovat kvalifikaci profesionálních taterů. Do budoucna zavést jednotná závazná pravidla tetování a zvyšovat osvěty mezi mladými lidmi. V současné době jsou tyto obavy stále jen na teoretické úrovni.

Po aplikaci mohou vzniknout problémy se samotným tetováním. Noví majitelé modifikace nedomýšlí možné okolnosti, které mohou zkomplikovat proces hojení. Jedním z nich je opalování. Opálením se ztrácejí kontrasty, barvy působí méně výrazně. Tím utrpí dojem i u velmi zdařilého tetování. Přílišné sluneční záření způsobuje blednutí barev. Z tohoto důvodu je nutné používat opalovací krém s vysokým ochranným faktorem a chránit tak kůži před škodlivým ultrafialovým zářením. Dalším problémem je sport. Ve fázi hojení by se člověk neměl potit, vykonávat nadměrný pohyb. Navíc nárazy na tetovanou kůži mohou způsobit seškrábnutí strupu na ráně, což se negativně projeví na kvalitě tetování. Pokud se poškodí tetování ve fázi hojení, je třeba nedostatečně zahojená místa vytetovat ještě jednou. Lidé, kteří trpí vážnějšími kožními chorobami jako je lupenka, musí počítat se zhoršeným hojením tetování. Vážným problémem jsou u tetování mateřská znaménka. Znaménko se může při narušení jehlou změnit ve zhoubné. Ideální je, nechat si znaménka odstranit před modifikací (Fiksa, 2011).

7.3. Rizika sociální a pracovní

I v dnešní době se objevují mezi zaměstnavateli předsudky vůči tetovaným jedincům. Vnějšímu vzhledu přikládají důležitost převážně v povoláních, která vyžadují kontakt s jinými lidmi, např. v oblasti finanční, pojišťovací nebo manažerské. Již při přijímacím pohovoru může tato modifikace ovlivnit samotné přijetí do zaměstnání. Tetovaným jedincům jsou přisuzovány vlastnosti, jako je nezodpovědnost, nedůvěryhodnost a problémové chování. Různá může být i reakce kolegů, případné konflikty na pracovišti.

Renesance tetování pronikla i do učitelské profese. Jak vnímají potetovaného učitele jeho žáci? Jak vnímají potetovaného žáka jeho učitelé? Záleží na velikosti tetování, jeho umístění, barvě a vhodnosti motivu. Jako nejproblémovější se jeví právě u zaměstnavatelů tetování na viditelném místě, tj. na obličeji, krku, rukou, nohou. Pohled většiny zaměstnavatelů na tetování je rozdílný, můžeme se setkat s tolerantním přístupem, ale i s radikálním odsouzením. Tetování může být příčinou rozchodu s dívkou, chlapcem.

Zaměstnavatel má právo mluvit do vzhledu svých zaměstnanců, může požadovat uschování viditelného tetování, pokud to lze. Naopak je tomu v uměleckých povoláních, kde tetování dodává dotyčnému umělci glanc atraktivnosti. Tetování ovlivňuje, v některých případech, nejen pracovní život, ale i život soukromý. Tetování celého těla, obličeje, skarifikace a piercing, mohou na některé lidi působit až odporově. Nevhodné, zakázané tetování může být důvodem problémů s partnerem, rodiči a se zákonem. Nechat si vytetovat jméno svého partnera není zrovna nejvhodnější důkaz fungujícího vztahu, odstraňování jména je bolestivé a nezaručuje, že kůže zůstane bez poškození (Fiksa,2011).

Foto č. 58 : Dave Steele
Zdroj: časopis Tattoo' d Lifestale č.5, (2012). Editor
Shaun 'Vegas' McCurry.vvd.LCC. str.6

Foto č. 59: Joe Wang
Zdroj: „tamtéž“, str.35

Foto č. 60: Dave Steele
Zdroj: „tamtéž“, str.11

Foto č. 61: Dreamerve/Shutterstock
Zdroj: MARS, L, (2015).Ars of Tattoo.©Summersdale
Publishers Ltd, eISBN 978-1-78685-160-4 str.124

Foto č. 62: Dirk Behlau
Zdroj: MARS, L, (2015).Ars of Tattoo.©Summersdale
Publishers Ltd, eISBN 978-1-78685-160-4 str. 137

8. Odstraňování tetování

Důvodů pro odstranění tetování může být několik: změna partnera, partnerky, nevzhledné tetování, nevhodný motiv, zakázaný symbol, změna pracovního místa, aj. V současné době existuje několik způsobů, jak odstranit nechtěné tetování. Jeho odstranění je bolestivý, dlouhodobý a finančně nákladný zákrok, při kterém záleží na vlastnostech kůže, místu a velikosti tetováže. Navíc hrozí riziko, že kůže po zákroku zůstane zjizvená a poškozená. Podstatně hůře se odstraňuje starší tetování (nad 20 let), než nové. Platí, že nejhůře se odstraňuje žlutá a zelená barva a nejlépe modrá a černá. Fiksa (2011) uvádí tyto metody:

- Excision – metoda, kterou lze použít u menších obrázků. Postup odstraňování se provádí následovně: chirurg aplikuje lokální anestetikum, odřízne skalpelem tetování a ránu zašije. U větších tetování se kůže v místě vzniklé rány nahrazuje.
- Dermabrasion – při této metodě je tetování odstraňováno broušením rotujícím nástrojem, ten zbaví kůži horní vrstvy. Zákrok je velmi bolestivý a silně krvácí, proto je nutné použít lokální anestetikum. Po zákroku následuje pečlivá péče o zraněnou kůži.
- Salabrasion – nejstarší metoda, která se stále používá. Místo tetování se mrazí nebo se použije lokální anestetikum. Na kůži se nanese voda se stolní solí. Rotujícím nástrojem se tře místo tetování. Po zákroku se nechá kůže zhojit a poté se proces znovu opakuje.
- Laser – výhodou této metody je, že při odstraňování nedochází ke krvácení. Laser produkuje krátké pulsy intenzivního světla přes vrchní vrstvu pokožky, dochází k rozstřelení pigmentu na malé částičky, kterých se tělo samo zbaví. Metoda je sice bolestivá, ale zjizvení je menší, než u ostatních způsobů odstraňování.
- Cover-up – u této metody nedochází k odstraňování tetováže, ale staré tetování je nahrazeno novým. V profesionálních studiích nebo salonech dokáží překrýt nevhodné tetování větším a tmavším vzorem.

Tyto zákroky jsou mnohem více bolestivé, než samotné tetování, tvrdí Fiksa (2011). Regenerace pokožky je dlouhodobá a výsledek není zaručený. Po chirurgickém zákroku zůstávají jizvy, části pigmentu mohou v kůži zůstat napořád. Možnost, že se objeví nový a bezbolestný způsob odstraňování tetování, je mizivá. Z těchto důvodů je lepší nic neuspěchat

a tetování si pořádně promyslet, nechat si delší čas na rozmyšlenou, zvolit si vhodné místo a motiv k tetování.

Foto č.63: Dave Steele - Moby Dick
Zdroj: časopis Tattoo'd Lifestyle č.15,(2015).Editor
Shaun Vegas'McCurry.LLC, str.9

Foto č. 64: Hrecheniuk Oleksii, Zdroj:, MARS, L,
(2015).Ars of Tattoo.©Summersdale Publishers Ltd, eISBN
978-1-78685-160-4 str.32

Foto č.65 : Liz Venom
Zdroj: MARS, L, (2015).Ars of Tattoo.©Summersdale
Publishers Ltd, eISBN 978-1-78685-160-4, str.88

Shrnutí teoretické části

Teoretická část diplomové práce dospěla ke svému závěru. V počátečních kapitolách byla věnována pozornost tělu – zdobenému, modifikovanému, tetovanému tělu. Zajímalo nás, od které doby sloužilo lidské tělo jako artefakt. Etymologie slova tetování byla vysvětlena v dalších kapitolách. Pojem tetování není jen slovo, nese v sobě velkou část dějin lidstva. Abychom zjistili o této modifikaci těla více informací, bylo nutno vrátit se zpět v čase - do historie tetování. Od prvních zaznamenaných důkazů na těle, až po vynález tetovacího strojku, který posunul tuto techniku zdobení lidského těla do nové dimenze – umělecké, až do současnosti.

Mnohé z nás možná překvapilo, že tetování hrálo v životě lidstva důležitou, klíčovou roli, plnilo řadu funkcí a významů. Tetování mělo magickou moc člověka chránit, zdobit, odlišit od ostatních jedinců, jiného kmene, ukázat postavení a hierarchii jednotlivce ve společnosti. Válečníkům dávalo sílu a moc chránit svá území od nepřátel. Ukazovalo odvahu toho, kdo tetování vlastnil, protože aplikace tetování je velmi bolestivá. Tetování představovalo jakousi insignii bohatých, významných jedinců, bylo výsadou náčelníků kmene nebo šamanů. Člověk bez tetování byl nahý, odpadlík, otrok, který nepatřil ke svému kmenu.

Díky zámořským objevům poznali Evropané exotickou kulturu tetování Maorů, Mayů, Polynésanů, Markézanů, Indonésanů, Melanésanů, Ainuů, Japonců, Indiánů, aj. Cestovatelé, dobrodruzi, malíři, např. portrétista Bohumír Lindauer, zaznamenávali rozdíly v tetování, život jednotlivých kmenů, zvláštnosti tetování. Bez nich bychom nepoznali, jak precizně je propracované maorské moko - muži měli do své tváře vytetován celý svůj život.

V dalších kapitolách se pozornost obrátila na pubescenty a adolescenty, skupinu dospívajících mladých lidí, která je modifikacemi těla doslova posedlá. Toto „teenegerské“ období je příznačné hledáním sebe sama, narušením identity, zvýšenou emocionalitou a sklonem sdružovat se v subkulturách, mnohdy protispolečenských, až patologických zájmů. Největším rizikem tohoto období je vyhledávání neprofesionálních způsobů tetování, která s sebou přináší problémy estetické, zdravotní i sociální.

Tetování prošlo dlouhým vývojem. Civilizace se s touto „primitivní“ technikou zdobení těla vyrovnávala po svém. Tetování změnilo směr vynálezem tetovacího strojku, podle módy, stylu a potřeb jednotlivce. Přestalo být ozdobou námořníků, cestovatelů, vězňů, vojáků, cirkusáků, příslušníků subkultur, tetování propadli lidé různých povolání a zájmů, rozdílného věku. Příčiny tetování jsou odlišné, stejně jako jsou odlišní lidé a byly probírány z historického i psychologického hlediska.

Zručnost tatérů se časem neustále zdokonalovala, v současnosti přichází generace umělecky vzdělaných, talentovaných tatérů. Patrný je také vliv USA, Německa, Japonska aj. Vznikají nové motivy, symboly, styly se vzájemně prolínají, tatěři experimentují. Začaly se tetovat odvážné, umělecky hodnotné a barevné motivy - přichází renesance tetování. Změnila se filozofie tetování, která měla silně kolektivní, kmenový význam, nyní přešla k významům individuálním.

Poslední kapitoly byly věnovány tomu, jaká rizika mohou nastat, nejen při aplikaci tetování, ale i během a po ní. Jakým způsobem se odstraňuje tetování, bylo popsáno a pojmenováno v závěru této práce. Odstraňování tetování je stejně bolestivé jako samotné tetování, proto je důležité, vybrat si vhodný motiv, nechat si delší čas na rozmyšlenou nebo požádat o pomoc kvalifikovaného tatéra. Předcházet tak zbytečným nepříjemnostem z nevhodného motivu, symbolu.

Historie tetování je velmi rozsáhlá, široká oblast. V této diplomové práci byly vybrány pouze některé významné údaje.

VÝZKUMNÁ ČÁST

Úvod

Druhá část diplomové práce se zabývá výzkumem - kvantitativním. Kvantitativní výzkum je jednorázový a zaměřený na zjišťování názorů na modifikaci těla - tetování, primárně u pubescentů a adolescentů, tzn. u věkové skupiny od 13 do 21 let. Hlavním důvodem tohoto výzkumu je zvýšený zájem o tetování u mladé populace. Tetování se stává stále častějším jevem u žáků mladších 15 let. Chtějí a touží být tetováni, stejně jako populární osobnosti v médiích, hudebníci, sportovci, oblíbení herci a herečky. Vliv médií je v tomto směru nezpochybnitelný. Mít „kérku“ jako má Beckham, Ronaldo, Justin Bieber, Selena Gomez, Miley Cyrus, aj., je snem dnešních teenagerů. Toto období je však podle profesionálních tatérů a současných autorů o tetování Fiksy (2011), Rychlíka (2014) a Valenty (2011), považováno za nejvíce rizikové, vzhledem ke zvláštnostem tohoto vývojového období, např. emocionální instabilitě, nestálosti, nepředvídatelnosti v chování, hledání vlastní identity. Největší množství nevhodných, z estetického hlediska nevkusných a nekvalitně provedených tetování, vzniká právě v době dospívání. Vznikají bez dostatečné délky na promyšlení motivu, návštěvy profesionálního tetovacího studia, salónu, bez odborných rad, impulzivně, jako reakce na určitý emocionální podnět. Většinou bez vědomí rodičů, učitelů a výchovných pracovníků. Příčinou tohoto problému je, v častých případech, finanční stránka. Žáci a studenti nedisponují dostatečnými finančními prostředky a tetování si zařídí mimo profesionální tetovací salony. Narušení celistvosti kůže u dospívajícího jedince s sebou přináší zdravotní rizika: záněty, infekce, žloutenku, vážné alergické reakce a spoustu dalších potíží, které si mladí lidé ani neuvědomují.

Výzkum probíhal na třech místech současně, na školách: základní, střední odborné a střední. Zvolenou lokalitou bylo vybráno město. Žáci pochází z různého sociokulturního prostředí, tato rozmanitost poskytne větší množství odlišných informací o sledované problematice. Za nejvhodnější metodu, pro sběr většího množství dat, je považován dotazník, proto byl pro tyto účely speciálně vytvořen nestandardizovaný anonymní dotazník. Dotazník vlastní konstrukce. Výsledek tohoto výzkumu by měl přispět k odpovědi na otázku: „Je tetování sociokulturní norma nebo patologie?“ Z hlediska výzkumu bude podnětné srovnání odpovědí mezi jednotlivými školami, které budou analyzovány v závěrečné diskuzi. V diskuzi bude věnována pozornost také některým odpovědím, názorům, myšlenkám žáků a studentů – pubescentů a adolescentů.

1. Cíle výzkumu

Cíle výzkumu vycházejí z tématu diplomové práce, tím je modifikace těla - tetování. Tato nejstarší technika zdobení lidského těla je v současnosti znovuzrozená a považována za umění. Zajímají se o ní lidé různého věku, pohlaví a profesí. Je stále více aktuální, proto není divu, že se o ni zajímají „teenageři“, mladí lidé, již od základních škol. Z těchto důvodů je kvantitativního výzkum zaměřen na tuto věkovou kategorii:

- pubescent, adolescent, tzn. vývojové období od 13 do 21 let

Cíle vymezují, na co se zaměřit, aby bylo možno zjistit základní, kvantitativní údaje o sledované problematice, názory dospívajících na tetování, kolik kladných a záporných odpovědí bude uvedeno, přesné numerické údaje o tetovaných i netetovaných. Za metodu kvantitativního výzkumu byl zvolen nestandardizovaný anonymní dotazník. Dotazník nahrazuje strukturovaný rozhovor a anonymita dotazníku umožňuje volnost a subjektivnost v odpovědích, které jsou potřebné k získání nových údajů nebo myšlenek. Cíle také zjišťují nové informace, které o tetování těla, pubescenti a adolescenti mají.

Cíle výzkumu:

- Prozkoumat, jaký názor mají mladí lidé na modifikaci těla – tetování.
- Zkoumat, zda chtějí, či nechťejí být tetováni.
- Zjistit, kolik žáků a studentů z výzkumného vzorku má tetování.
- Odhalit, jestli svého tetování litují, nebo nelitují.
- Ověřit, jestli si studenti na tělo kreslí různé motivy a symboly.
- Zjistit, jaká místa tetování na svém těle preferují, zda viditelná, skrytá nebo jiná.

Vzhledem k tomu, že je v současné době tetování na vzestupu, zažívá svou renesanci, lze předpokládat, že počet žáků, kteří se budou chtít nechat tetovat vysoký, počet tetovaných bude nižší. Lze vycházet z těchto proměnných:

- zákaz rodičů
- nedostatek financí
- strach z bolesti
- nerozhodnost při výběru motivu
- zdravotní důvody a emocionální instabilita, aj.

2. Výzkumné otázky

Výzkumné otázky navazují na výzkumné cíle, jsou stejně jako ony, zaměřeny na modifikaci těla - tetování a předloženy ve formě dotazníku, vzorku sledované populace pubescentům a adolescentům. Otázky v dotazníku jsou formulovány tak, aby vzbudily zájem respondentů (už samotné téma je pro dospívající přitažlivé, podle názoru třídních učitelů) o spolupráci a zdůraznily význam výzkumu.

Klíčovým cílem kvantitativního výzkumu je odpověď na otázku: „Je tetování sociokulturní norma nebo patologie?“ Na tuto otázku lze najít odpověď prostřednictvím těchto výzkumných otázek:

- **Výzkumná otázka č.1:**
Jaký je počet respondentů, kteří by se nechali - nenechali tetovat?
- **Výzkumná otázka č.2:**
Jaký je počet respondentů, kteří mají - nemají tetování?
- **Výzkumná otázka č.3:**
Jaký je počet respondentů, kteří litují - nelitují svého tetování?
- **Výzkumná otázka č.4:**
Jaký je počet respondentů, kteří si malují - nemalují na kůži různé symboly?
- **Výzkumná otázka č.5:**
Jaký je počet respondentů, kteří preferuje viditelné, skryté, jiné tetování?

Kladné a záporné odpovědi na výzkumné otázky, budou v závěru práce sečteny a následně zapsány do grafu a tabulky, pro lepší přehlednost a představivost. Pro možnost srovnání výsledků mezi jednotlivými školami, bude vzorek sledované populace nejprve rozdělen do tří skupin a podle pohlaví:

- Základní škola – chlapci a dívky odděleně
- Střední škola – chlapci a dívky dohromady (účastnila se pouze jedna dívka)
- Střední odborná škola – chlapci a dívky odděleně

Následná analýza výsledků nás informuje o současném stavu názorů na modifikaci těla - tetování na školách. Pro výzkum je důležitý názor na tetování jednotlivých škol odděleně. Odděleně bude zkoumán i postoj k této modifikaci u dívek a chlapců. Na závěr budou výsledky sečteny souhrnně a zobecněny.

3. Popis sledovaného vzorku

Jako sledovaný výzkumný vzorek byli vybráni a dotazník vyplňovali žáci 8. a 9. tříd základní školy, žáci středního odborného učiliště a studenti střední školy. Vybraný soubor žáků a studentů zastupuje reprezentativní vzorek dané populace. Dotazníků bylo rozdáno 500 kusů, ale do výzkumu se zapojilo pouze 300 respondentů. Sběr dat pro kvantitativní výzkum probíhal na základě rozboru odpovědí na otázky speciálně vytvořeného nestandardizovaného anonymního dotazníku (viz příloha). Rozdělení respondentů:

- Základní škola, žáci věk od 13 - 15 let, počet respondentů 90 (36 dívek, 64 chlapců)
- Střední odborné učiliště, žáci od 15 - 21 let, počet respondentů 130 (1 dívka, 129 chlapců)
- Střední škola, studenti od 15 - 17 let, počet respondentů 80 (17 dívek, 63 chlapců)

Z množství respondentů je patrná genderová nevyváženost, která je dána menším počtem dívek na škole, typem školy, např. u střední odborné školy je většina učebních oborů určena převážně pro mužské pohlaví. Z tohoto důvodu výsledky dotazníku představují, ve větší míře, názory mužské populace. Je tedy tetování spíše „mužskou záležitostí“? Vyplňování dotazníků bylo dobrovolné, možné je i to, že téma není dívkám tak blízké, proto se dotazníkového šetření neúčastnily. Předávání dotazníků organizovali učitelé v třídnických hodinách.

Žáci a studenti pochází z různého sociokulturního prostředí a jiné lokalizace bydliště, města nebo vesnice, z jiného rodinného zázemí, výchovy apod. Heterogenita výzkumného vzorku je při vyplňování dotazníku žádoucí, odpovědi na otázky mohou obsáhnout rozličné typy názorů, výpovědí a mohou poskytnout odlišný pohled na problematiku tetování.

Z hlediska emocionálního je tento vzorek nestabilní, vlivem hormonálních a tělesných změn organismu. Je také pravděpodobné, že by totožní respondenti, na stejný dotazník, odpověděli jiným způsobem. Téma dotazníku je pro většinu mladých lidí přitažlivé, otázkou zůstává ochota přečíst si otázky a odpovědět na ně, případně přidat subjektivní komentář, pro který je v dotazníku otevřený prostor.

Anonymní dotazník „snese vše“, od překvapivých „filozofických“ názorů respondentů, po primitivní a vulgární výrazy. I z těchto segmentů je možné charakterizovat současnou dospívající mládež.

4. Použité metody

Cílem této diplomové práce je získat ověřitelné údaje, které je možno numericky měřit, generalizovat, proto je nutností znát počet „kolik“, a to u většího vzorku sledované populace. Vzorek byl vybrán v řadách dospívající mládeže. Sběrem dat lze získat cenné informace o zkoumaném sociálním jevu – tetování, o jeho výskytu, četnosti, atraktivnosti, právě mezi „teenagery“. Je proto nutné najít vhodné nástroje k tomuto zkoumání. Jako nejvhodnější byla vybrána:

- Kvantitativní metoda – dotazník vlastní konstrukce

Kladem kvantitativní metody je její empirické zaměření, obsahuje ověřitelné údaje a umožňuje reprezentativní šetření vzorku populace, které je možné zobecnit na celou populaci. Kvantitativní metoda zajistí počet vyjádřený procentuálně. Speciálně vytvořený nestandardizovaný anonymní dotazník, který je určený pro výzkum většího počtu respondentů, byl konstruován tak, aby bylo možno zjistit, jaký vztah má současná mladá generace k modifikaci těla – tetování a prozkoumat, zda mladí lidé považují tuto techniku zdobení těla za normu nebo patologii. Otázky jsou proto zpracovány tak, aby obsáhly, v co největší míře problematiku tetování, převážně u dospívající mládeže. Klíčové otázky jsou umístěny v úvodní části dotazníku, aby nedošlo k jejich přehlédnutí.

Obsah dotazníku je zaměřený na počet sociálních jevů v dané společnosti, jevů, které se objevují v souvislosti s oblastí modifikace těla. Dotazník byl sestaven speciálně pro účely jednorázového výzkumu na téma: „Tetování jako sociokulturní norma nebo patologie“. Téma je současně i název této práce.

Dotazník obsahuje baterii otázek, které jsou klíčové, při získávání dat ohledně tetování. Je rozdělen do dvou částí: základní a rozšiřující, celkem obsahuje třicet otázek. Od první do jedenácté otázky se zaměřuje na základní údaje, které vyplňují všichni dotazovaní respondenti – věk, pohlaví, vzdělání rodičů, počet sourozenců. Od dvanácté otázky odpovídají pouze ti, kteří již tetování vlastní. Tyto otázky směřují více do hloubky zkoumané problematiky.

Otázky jsou otevřené i uzavřené, dichotomické a s výběrem odpovědi, polozavřené, s možností jiné odpovědi, ale vždy jednoznačné a srozumitelné. Dotazník je otevřený pro subjektivní názory, sdělení pocitů a názorů. Samotné vyplňování dotazníku trvá 3-10 minut. Sběrem těchto dat lze získat potřebné informace pro kvantitativní výzkum.

Cílem dotazníku je zjišťování názorů mladých lidí na tetování, jeho následná analýza výsledků a interpretace, vedoucí ke splnění všech vytčených cílů této práce.

Dotazníková metoda má svoje výhody i nevýhody. Nevýhodou je jeho anonymita, která přináší vyšší lži skóre, přeskočení klíčové otázky a nízkou návratnost vyplněných formulářů. Na vybrané školy bylo odesláno 500 formulářů, vrátilo se 321, 21 z nich bylo nepoužitelných pro výzkum, např. vyplnění bylo nečitelné, odpovědi byly velmi vulgární, nesrozumitelné, nevyplněné, počmárané aj. Na druhé straně může být anonymita i výhodou, poskytne možnost intimní, soukromé výpovědi, kterou by respondent u rozhovoru nikdy nesdělil. Výhodou dotazníku je relativně rychlý sběr dat a přesná numerická data, která nejsou ovlivnitelná tím, kdo výzkum provádí.

Věková hranice žáků, studentů se pohybuje od 13 do 21 let, tzn. ve vývojovém období pubescence, adolescence. Dotazníky byly po telefonické domluvě a následné osobní návštěvě předány třídním učitelům a výchovným poradcům na školách. Před i po vyplňování dotazníků proběhla diskuse, žáci a studenti vedli polemiku nad touto problematikou. Třídní učitelé byli svědky živé diskuse mezi zastánci i odpůrci tohoto umění.

V rámci výzkumu bylo osloveno více škol, ale účastnit se dotazníkového šetření byla ochotna pouze malá část z nich. Některé školy, bohužel, nereagovaly na výzvu o spolupráci na tomto výzkumu.

5. Výsledky výzkumu

Výsledky vyplněných dotazníků byly spočítány, analyzovány a rozděleny do tří kategorií – základní škola, střední odborná škola a střední škola. U jednotlivých škol proběhla také podrobná analýza obsahu vyplněných dotazníků. Hlavním důvodem tohoto rozdělení je možnost srovnání mezi jednotlivými školami. Žáci, studenti, v tomto případě výzkumný vzorek, kteří dotazník vyplnili, plní funkci zástupců. Zastupují svou generaci v názorech na tetování. Připomenutí výzkumných otázek:

- **Výzkumná otázka č.1:**
Jaký je počet respondentů, kteří by se nechali - nenechali tetovat?
- **Výzkumná otázka č.2:**
Jaký je počet respondentů, kteří mají - nemají tetování?
- **Výzkumná otázka č.3:**
Jaký je počet respondentů, kteří litují- nelitují svého tetování?
- **Výzkumné otázka č.4:**
Jaký je počet respondentů, kteří si malují - nemalují na kůži různé symboly?
- **Výzkumná otázka č.5:**
Jaký je počet respondentů, kteří preferují viditelné, skryté, jiné tetování?

5.1. Základní škola 2. stupeň

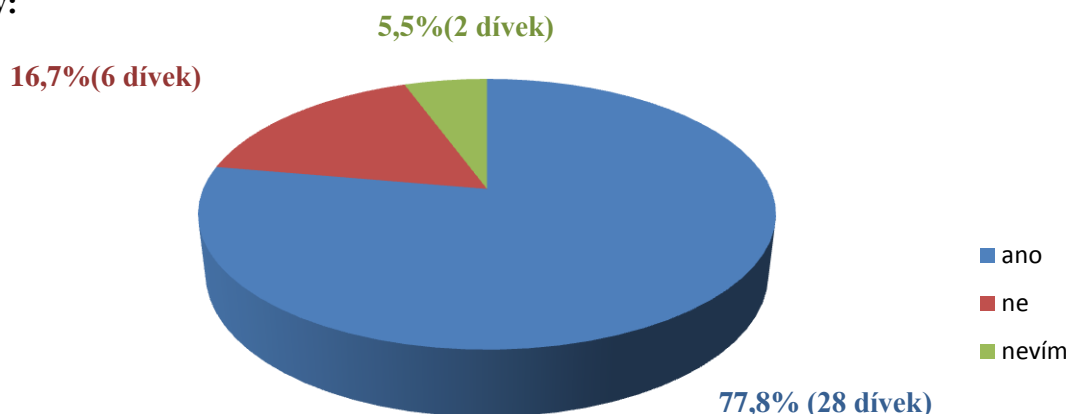
Na 2. stupni základní školy se účastnilo vyplňování anonymního dotazníku 90 žáků, z 8. a 9. ročníků, počet chlapců 54, počet dívek 36. Vzhledem k tomu, že je vyplňování dotazníku dobrovolné, může být důvodem menšího počtu dívek i nezájem zabývat se touto problematikou. Ve srovnání s ostatními školami, je však tento počet dívek nejvyšší. Na školu bylo posláno k vyplnění 150 dotazníků.

Respondenti jsou ve výzkumných otázkách rozdělení podle pohlaví. Na výzkumné otázky nejprve odpovídají dívky, potom chlapci. Uvedené výsledky jsou znázorněny na grafu i v tabulce, pro větší přehlednost. V závěru práce jsou tyto výsledky sečteny a procentuálně převedeny, srovnány mezi jednotlivými školami.

Výzkumná otázka č.1:

Jaký je počet respondentů, kteří by se nechali - nenechali tetovat?

Dívky:

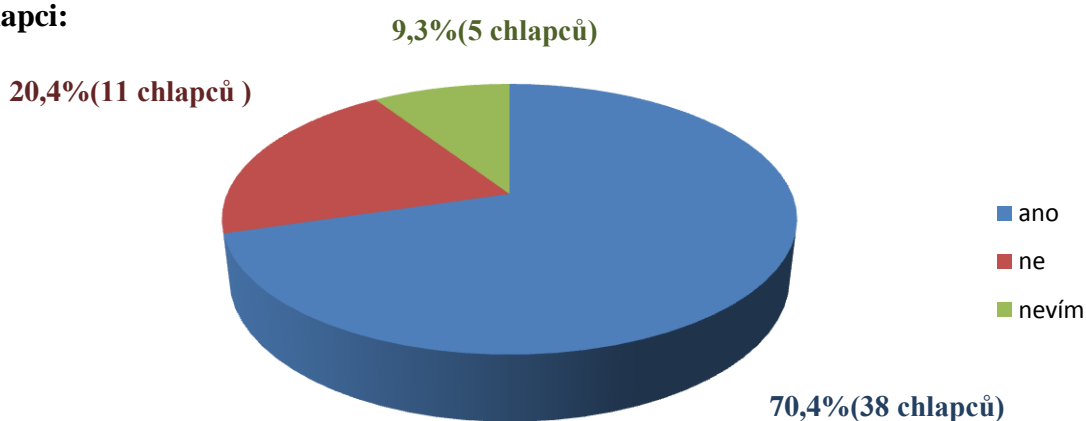
Graf č.1: Počet dívek, které by se nechaly – nenechaly tetovat.

Respondentky:	ANO	NE	NEVÍM
Celkem 36 dívek	77,8% (28)	16,7% (6)	5,5% (2)

Tabulka č.1: Počet dívek, které by se nechaly– nenechaly tetovat.

Z výše uvedeného grafu a tabulky vyplývá, že počet dívek, které by se chtěly nechat tetovat, výrazně převyšuje počet, ve kterém výzkumný vzorek uvádí ne a nevím. Ano, odpovídá 77,8% dívek, ne 16,7% a nevím 5,5% dívek. Přibližně 80% dívek se tetování líbí.

Chlapci:

Graf č. 2: Počet chlapců, kteří by se nechali – nenechali tetovat.

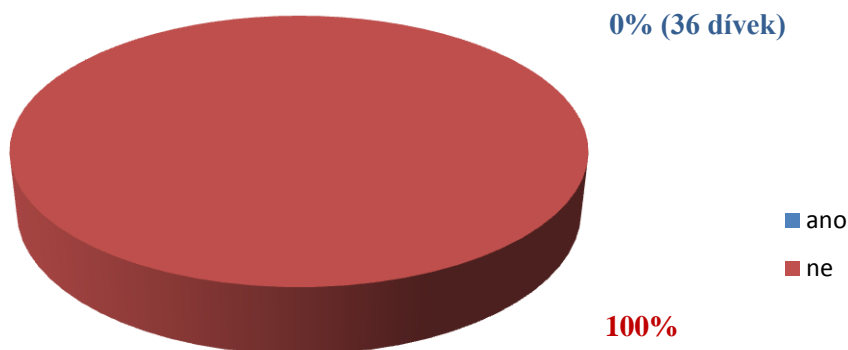
Respondenti:	ANO	NE	NEVÍM
Celkem 54 chlapců	70,4% (38)	20,4% (11)	9,3% (5)

Tabulka č.2: Počet chlapců, kteří by se nechali – nenechali tetovat.

Z výše uvedeného grafu a tabulky vyplývá, že počet kladných odpovědí je vyšší než záporných. Kladně tedy odpovědělo 70,4% chlapců, záporně 20,4%, nevím 9,3%. Ve srovnání s dívkami je překvapivé, že je tento počet nižší. Počet dívek, které odpověděly ano, je vyšší než u chlapců o 7,4%, odpověď ne, je nižší o 3,7% a nevím o 3,8% nižší. Je pro dívky tato modifikace více atraktivní než u chlapců?

Výzkumná otázka č.2: Jaký je počet respondentů, kteří mají - nemají tetování?

Dívky:

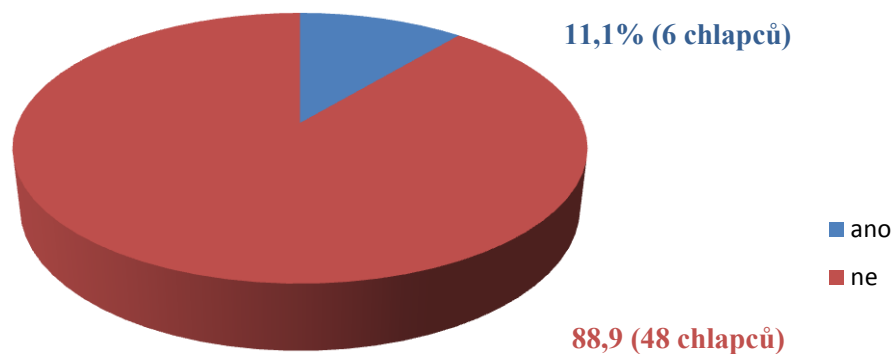
Graf č. 3: Počet dívek, které mají – nemají tetování.

Respondentky:	ANO	NE
Celkem 36 dívek	0%	100% (36)

Tabulka č.3: Počet dívek, které mají – nemají tetování.

Z výše uvedeného grafu a tabulky vyplývá, že počet dívek, které jsou tetovány je 0%, žádná dívka na základní škole nemá tetování, počet těch, které tetovány nejsou je 100%. Výsledek ukazuje na diskrepanci, mezi chtít a být tetována, které zůstalo na úrovni snu a přání. Proměnné, které zde mohou hrát roli: strach z bolesti, zákaz rodičů, finance aj.

Chlapci:

Graf č.4: Počet chlapců, kteří mají – nemají tetování.

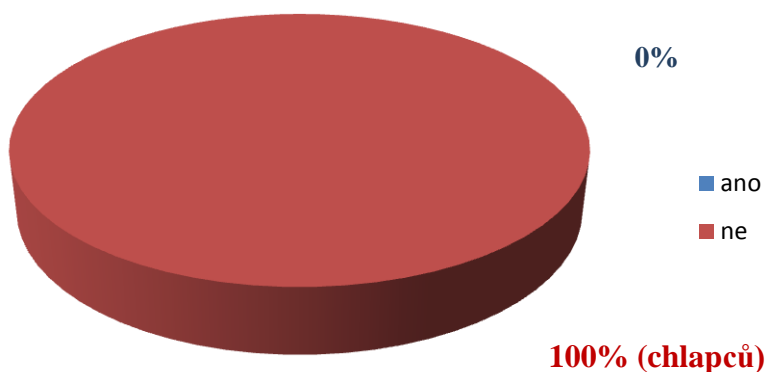
Respondenti:	ANO	NE
Celkem 54 chlapců	11,1% (6)	88,9% (48)

Tabulka č.4: Počet chlapců, kteří mají – nemají tetování.

Z výše uvedeného grafu a tabulky vyplývá, že 88,9% chlapců nemá žádné tetování, ale 11,1% ano. Rozdíl mezi chlapci a děvčaty v počtu tetování je 11,1%. Příčinou tohoto výsledku, může být strach dívek z bolesti, při aplikaci tetování. Chlapci jsou, zřejmě, v tomto směru odváznější. Roli zde může hrát i příslušnost k některé subkultuře, u které je tetování podmínkou.

Výzkumná otázka č.3: Jaký je počet respondentů, kteří litují - nelitují svého tetování?

Chlapci:

Graf č.5: Počet chlapců, kteří litují – nelitují svého tetování.

Respondenti:	ANO	NE
Celkem 6 chlapců	0%	100%

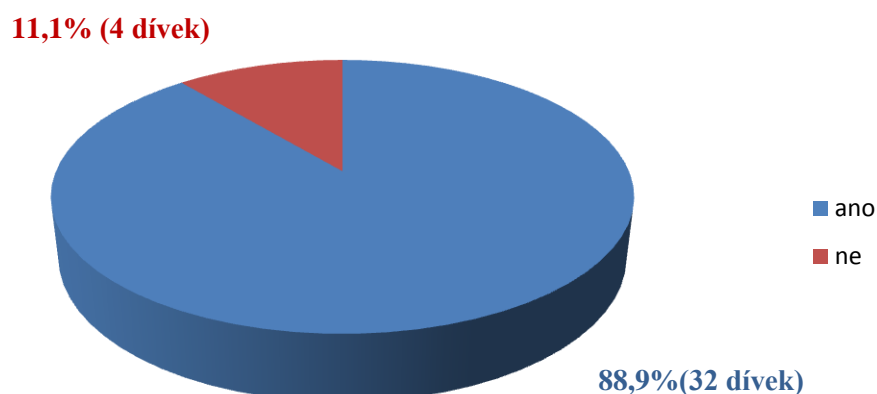
Tabulka č.5: Počet chlapců, kteří litují – nelitují svého tetování.

Z výše uvedeného grafu a tabulky vyplývá, že žádný z tetovaných respondentů – chlapců, nelituje svého tetování, výsledkem je tedy 100% spokojenost. Otázkou zůstává, zda chlapci odpověděli podle svých reálných pocitů.

Výzkumná otázka č. 3:

Jaký je počet respondentů, kteří si malují – nemalují na kůži různé symboly?

Dívky:

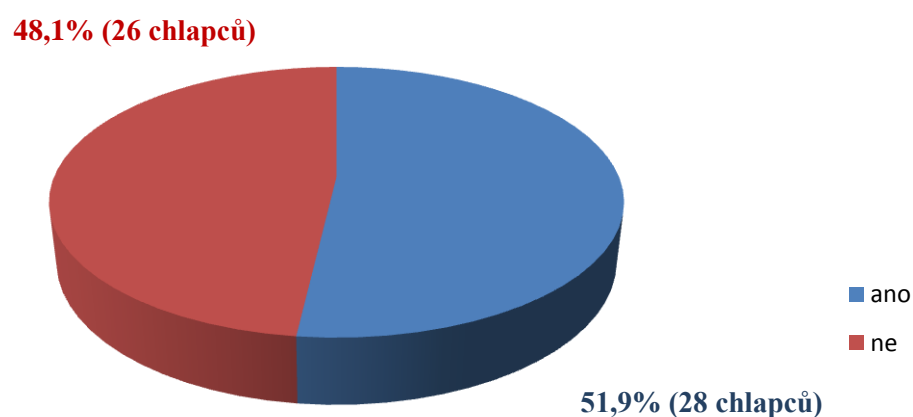
Graf č.6: Počet dívek, které si malují – nemalují symboly na kůži.

Respondentky:	ANO	NE
Celkem 36 dívek	88,9% (32)	11,1% (4)

Tabulka č.6: Počet dívek, které si malují – nemalují symboly na kůži.

Z výše uvedeného grafu a tabulky vyplývá, že 88,9% dívek si rádo maluje symboly a motivy na kůži. Pouze malá část 11,1% dívek, si žádné tvary na kůži nemaluje. Kresbou na kůži si dívky představují, jak by tetování na kůži vypadalo. Tyto spontánní kresby představují touhu, mít na své kůži vytetovaný obrázek.

Chlapci:

Graf č.7: Počet chlapců, kteří si malují – nemalují symboly na kůži.

Respondenti:	ANO	NE
Celkem 54 chlapců	51,9% (28)	48,1% (26)

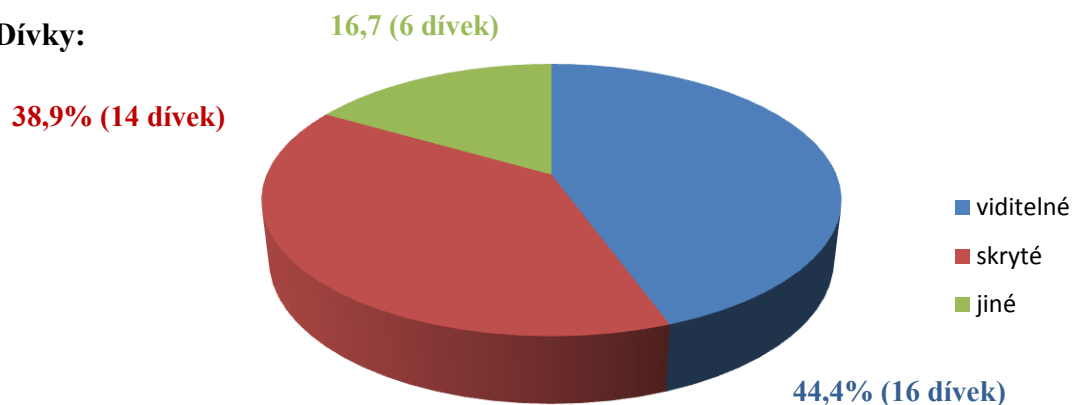
Tabulka č.7: Počet chlapců, kteří si malují – nemalují symboly na kůži.

Z výše uvedeného grafu a tabulky vyplývá, že 51,9% chlapců si maluje na kůži různé symboly, 48,1%, žádné symboly nemaluje. Výsledný počet je ve srovnání s děvčaty nižší. Kresba na kůži zřejmě nepatří mezi oblíbené činnosti chlapců. Jsou ke svým kresbám kritičtější než dívky? Nebo je tento způsob zdobení těla považován za „holčičí“? Rozdíl mezi chlapci a děvčaty činí 37%.

Výzkumná otázka č. 5:

Jaký je počet respondentů, kteří preferují viditelné, skryté a jiné tetování?

Dívky:

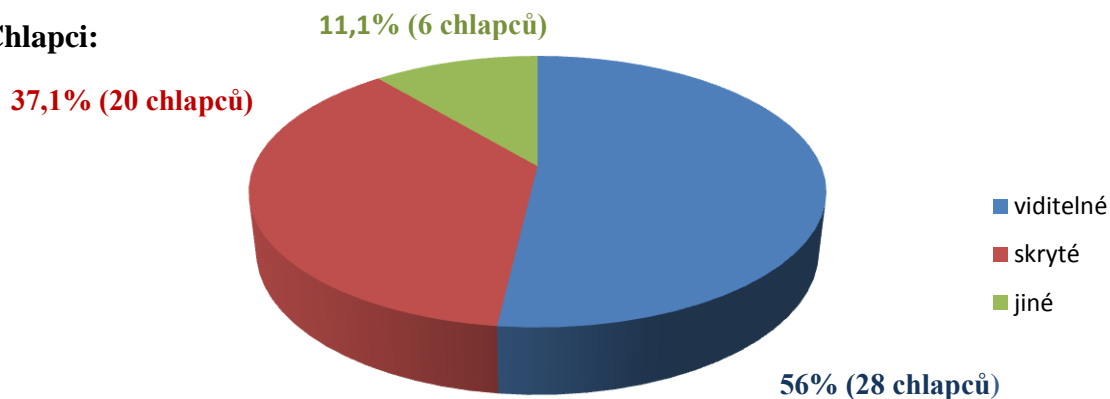
Graf č.8: Počet dívek, které preferují viditelné, skryté a jiné tetování.

Respondentky:	viditelné	skryté	jiné
Celkem 36 dívek	44,4% (16)	38,9% (14)	16,7% (6)

Tabulka č.8: Počet dívek, které preferují viditelné, skryté a jiné tetování

Z výše uvedeného grafu a tabulky vyplývá, že dívky, které preferují viditelné tetování je 44,4% a těch, které upřednostňují skryté symboly, činí 38,9%, tzn., jen o 5,5% více, než tetování skryté. O jiná místa tetování má zájem 16,7% dívek.

Chlapci:

Graf č.9: Počet chlapců, kteří preferují viditelné, skryté a jiné tetování.

Respondenti:	viditelné	skryté	jiné
Celkem 54 chlapců	56% (28)	37,24% (20)	11,1% (6)

Tabulka č.9: Počet chlapců, kteří preferují viditelné, skryté a jiné tetování

Z výše uvedeného grafu a tabulky vyplývá, že většina chlapců ráda vystavuje své tetování na odív, 56% respondentů upřednostňuje viditelné tetování. Skryté uvádí 37,24% z dotazovaných. O jiné místo má zájem 11,1% z dotazovaného vzorku. Rozdíl mezi dívkami a chlapci v počtu viditelných tetování je 11,6%.

Kvantitativní výzkum poskytl základní numerické údaje, kolik žáků na základní škole má zájem o tetování, kolik žáků je již tetováno. Je překvapující velký rozdíl, jak ukázaly grafy, mezi zájmem mít tetování a realitou, nejvíce u dívek. Zájem o tetování je u této věkové kategorie dosti vysoký, ale tetování zůstává spíše na úrovni přání nebo touhy, nechat se tetovat a zažít něco nového. Roli zde hrají další proměnné, které ovlivňují počty tetovaných žáků mladších 15 let, především je to věk těchto žáků.

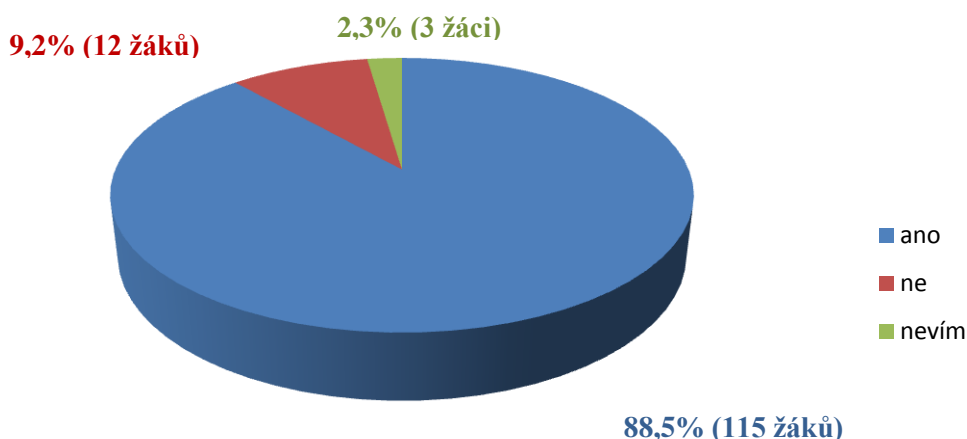
5.2. Střední odborná škola

Střední odborná škola se zúčastnila dotazníkového šetření s nejvyšším počtem respondentů, ve srovnání s ostatními výzkumnými vzorky. Na tuto školu bylo posláno 200 ks dotazníků, vzhledem k vysokému počtu žáků, kteří tuto školu navštěvují. Škola má kapacitu kolem 1300 žáků, většinou mužského pohlaví, proto bylo překvapením, že dotazník vyplnilo pouze 129 chlapců a jen jedna dívka. Tato skupina, výzkumný vzorek, je ze všech tří škol, nejvíce genderově nevyvážená.

Žáci, studující odlišné učební obory, pocházejí z různého sociokulturního prostředí, jak vesnického, tak městského, ti všichni přispěli svými názory k výsledkům výzkumu, jak mladí lidé vnímají modifikaci těla - tetování, zda ji považují za sociokulturní normu nebo patologii. Tetování je velmi aktuální, převážně u mužské části respondentů. Výzkumné otázky nejsou u tohoto vzorku populace rozděleny podle pohlaví.

Výzkumná otázka č.1:

Jaký je počet respondentů, kteří by se nechali – nenechali tetovat?

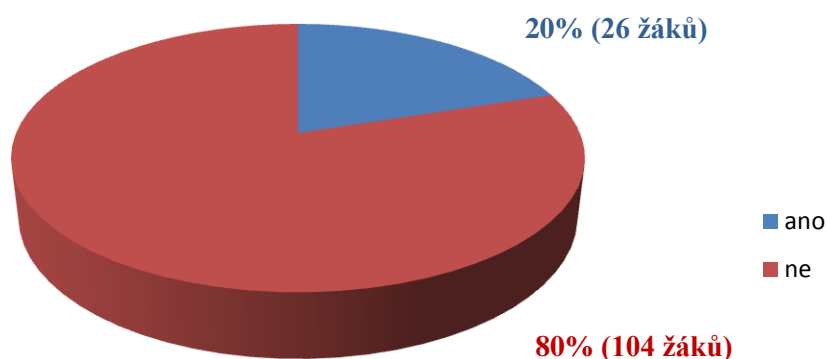
Graf č.10: Počet žáků, kteří by se nechali – nenechali tetovat.

Respondenti:	ANO	NE	NEVÍM
Celkem 130 žáků	88,5% (115)	9,2% (12)	2,3% (3)

Tabulka č.10: Počet žáků, kteří by se nechali – nenechali tetovat.

Z výše uvedeného grafu a tabulky vyplývá, že 88,5% respondentů má zájem o tetování. Tetovat by se nenechalo pouze 9,2% žáků a zbývající část 2,3% respondentů odpověděla neutrálně. Zájem o tetování žáků střední odborné školy je překvapivě vysoký, výsledek je téměř 90%!

Výzkumná otázka č. 2: Jaký je počet respondentů, kteří mají – nemají tetování?

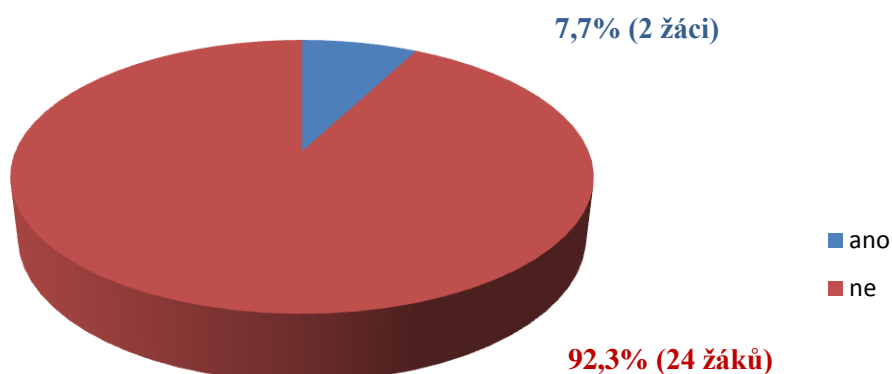
Graf č.11: Počet žáků, kteří vlastní tetování.

Respondenti	ANO	NE
Celkem 130 žáků	20% (26)	80% (104)

Tabulka č.11: Počet žáků, kteří vlastní tetování.

Z výše uvedeného grafu vyplývá, že počet respondentů, kteří vlastní tetování je 20%. Je to překvapivý výsledek, každý pátý žák má nějaké tetování. Zájem o tuto modifikaci těla na střední odborné škole, je opravdu veliký. V tomto případě, na rozdíl od základní školy, se touhy a sny být tetován stávají skutečností.

Výzkumná otázka č. 3: Jaký je počet respondentů, kteří litují – nelitují svého tetování?

Graf č.12: Počet žáků, kteří svého tetování litují.

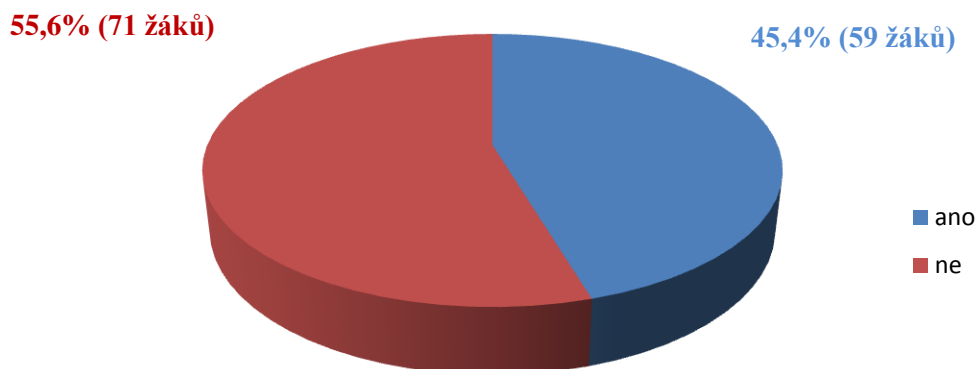
Respondenti:	ANO	NE
Celkem 130 žáků	7,7% (2)	92,3% (24)

Tabulka č.12: Počet žáků, kteří svého tetování litují.

Z výše uvedeného grafu a tabulky vyplývá fakt, že svého tetování lituje 7,7% žáků a 92,3% žáků je se svým tetováním spokojeno. Důvodů zbavit se nechtěného tetování v tomto věkovém období, může být mnoho, např. nevhodný symbol, nezdařilá tetováž, rozchod s dívkou, odchod ze subkultury, zakázaný symbol, alergická reakce atd. Respondenti důvod své nespokojenosti v dotazníku neuvedli.

Problémem je v tomto věku odstranění nechtěného tetování. Nejen, že je stejně bolestivé, jako aplikace tetování, ale také hrozí nebezpečí zjizvení narušené kůže a různé komplikace během tohoto procesu. Odstraňování tetování je dlouhodobá záležitost i finančně náročná. Dále Fiksa (2011) uvádí, že velmi záleží i na „kvalitě kůže“, ochlupení a výskytu mateřských znamének, pigmentů. Tetování může způsobit komplikace při opalování, sluneční záření způsobuje blednutí barev, je méně kontrastní. U sportu způsobuje potíže zvýšené ve zvýšeném pocení, převážně ve fázi hojení. Což se projevuje na kvalitě vytetovaného symbolu.

Výzkumná otázka č. 4: Jaký je počet respondentů, kteří si malují – nemalují na kůži různé symboly

Graf č. 13: Počet žáků, kteří si malují – nemalují symboly na kůži.

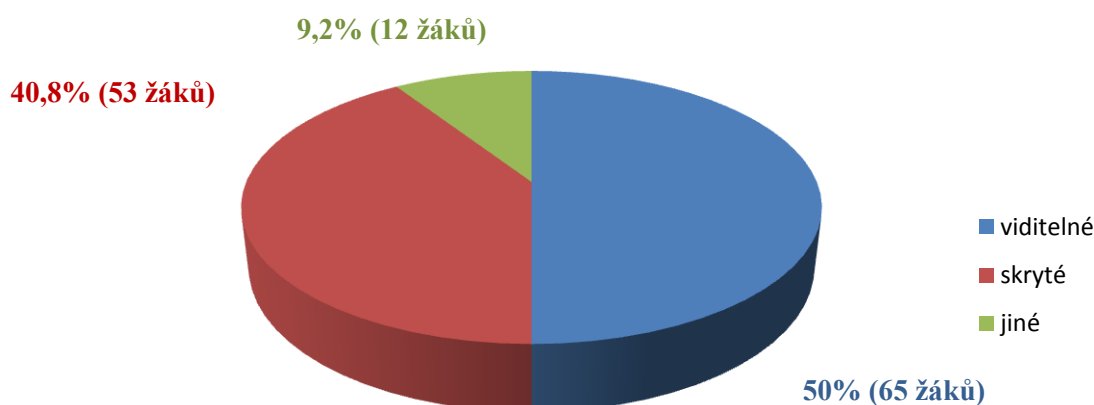
Respondenti:	ANO	NE
Celkem 130 žáků	45,4% (59)	55,6% (71)

Tabulka č.13: Počet žáků, kteří si malují – nemalují symboly na kůži.

Z výše uvedeného grafu a tabulky vyplývá, že 45,4% respondentů si maluje na kůži různé symboly a 55,6% si žádné motivy nemaluje. Výsledek je nižší, než u žáků základní školy. Tento zvyk, „zdobit si kůži“, je více oblíbený u pubescentů.

Výzkumná otázka č. 5:

Jaký je počet respondentů, kteří preferují viditelné, skryté a jiné tetování?

Graf č.14: Počet žáků, kteří preferují viditelné, skryté a jiné tetování.

Respondenti:	viditelné	skryté	jiné
Celkem 130 žáků	50% (65)	40,8% (53)	9,2 (12)

Tabulka č.14: Počet žáků, kteří preferují viditelné, skryté a jiné tetování.

Z výše uvedeného grafu a tabulky vyplývá, že počet respondentů, kteří preferují viditelné tetování, činí 50% z dotazovaných, 40,8% žáků upřednostňuje skryté tetování a 9,2% jiné. Většina respondentů nemá žádný problém s viditelným tetováním.

5.2. Střední škola

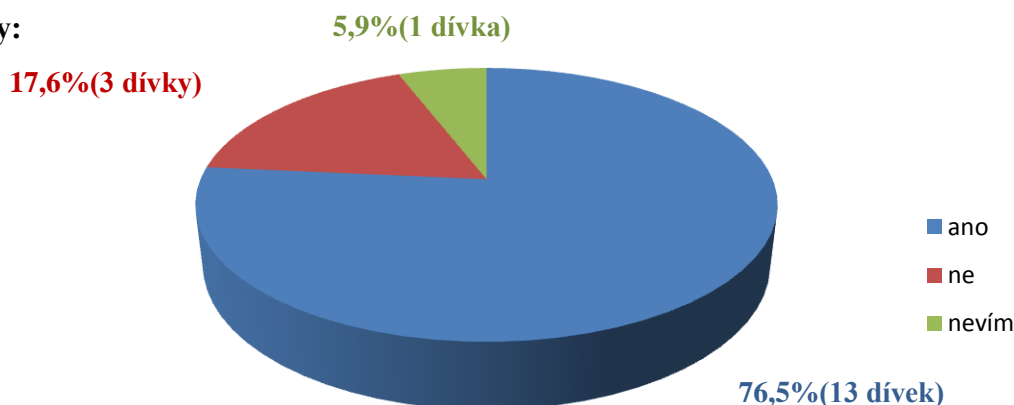
Střední škola se zúčastnila dotazníkového průzkumu v počtu 80 studentů. Studenti II. ročníků vyplňovali dotazník ve složení 17 studentek a 63 studentů. Stejně jako ostatní respondenti, pocházejí z prostředí vesnického i městského, tedy různého sociokulturního prostředí. Také svými názory a myšlenkami, přispěli ke splnění cíle výzkumu. Na školu bylo dodáno 150 prázdných dotazníků.

Kvantitativní výzkumu je i zde zaměřen na totožné výzkumné otázky, týkající se modifikace těla – tetování, jako u předchozích dvou škol. I zde je patrná genderová nevyváženost.

Výzkumná otázka č.1:

Jaký je počet respondentů, kteří by se nechali – nenechali tetovat?

Dívky:

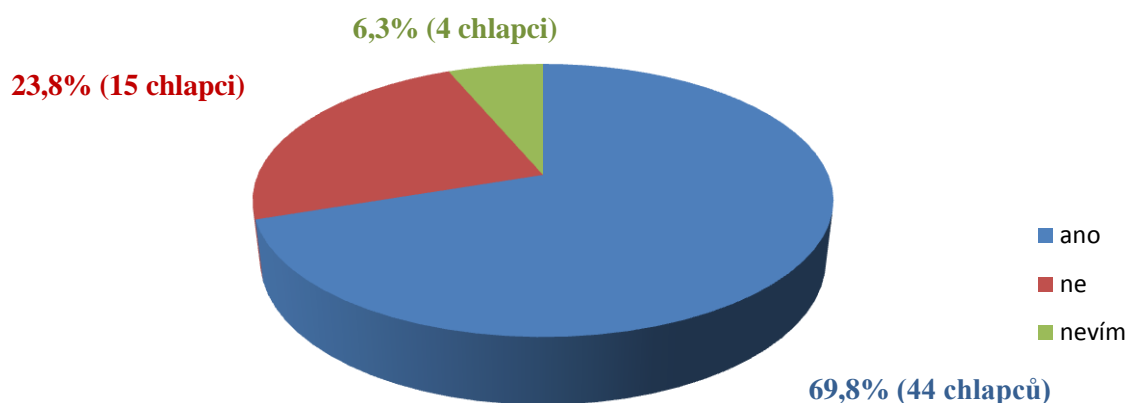
Graf č.15: Počet dívek, které by se nechaly – nenechaly tetovat.

Respondentky:	ANO	NE	NEVÍM
Celkem 17 dívek	76,4% (13)	17,6% (3)	5,9% (1)

Tabulka č.15: Počet dívek, které by se nechaly – nenechaly tetovat.

Z výše uvedeného grafu a tabulky vyplývá, že počet respondentek, mající zájem o tetování je 76,5%, těch, co zájem nemají, činí 17,6% a 5,9% si není jisto. Výsledek dívek, které se chtějí nechat tetovat, je jen o 1,3% nižší, než u dívek na základní škole (77,8%).

Chlapci:

Graf č.16: Počet chlapců, kteří by se nechali – nenechali tetovat.

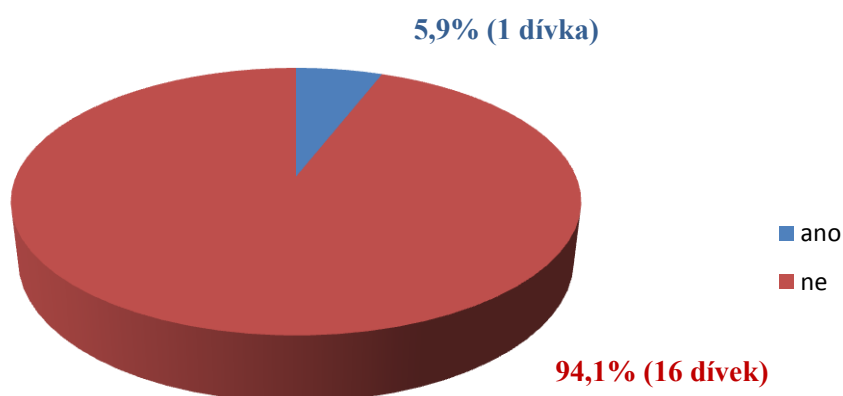
Respondenti:	ANO	NE	NEVÍM
Celkem 63 chlapců	69,8% (44)	23,8% (15)	6,3% (4)

Tabulka č.16: Počet chlapců, kteří by se nechali – nenechali tetovat

Z výše uvedeného grafu vyplývá, 69,8% chlapců by se nechalo tetovat a 23,8% nenechalo. Jiný názor má 6,3% respondentů. Výsledek studentů střední školy je ve srovnání se střední odbornou školou podstatně nižší. Mezi střední školou odbornou a střední školou je rozdíl v zájmu o tetování o 18,7% vyšší.

Výzkumná otázka č. 2: Jaký je počet respondentů, kteří mají – nemají tetování?

Dívky:

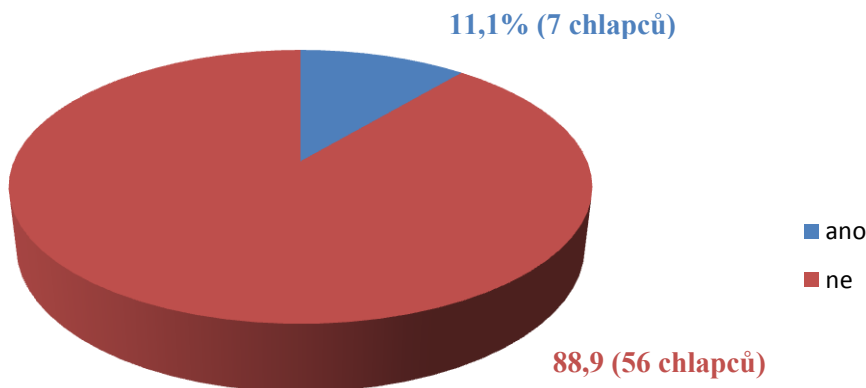
Graf č. 17: Počet dívek, které mají – nemají tetování.

Respondentky:	ANO	NE
Celkem 17 dívek	5,9% (1)	94,1% (16)

Tabulka č.17: Počet dívek, které mají – nemají tetování.

Z výše uvedeného grafu a tabulky vyplývá, že 5,9% dívek se nechalo tetovat a 94,1% nenechalo. Tetování vlastní pouze 1 dívka ze 17 respondentek. Vzhledem k uváděnému zájmu o tuto modifikaci je to nízké číslo, z tohoto výsledku je možné předpokládat, že tetování u dívek je spíše sen a touha, než realita.

Chlapci:

Graf č.18: Počet chlapců, kteří mají – nemají tetování.

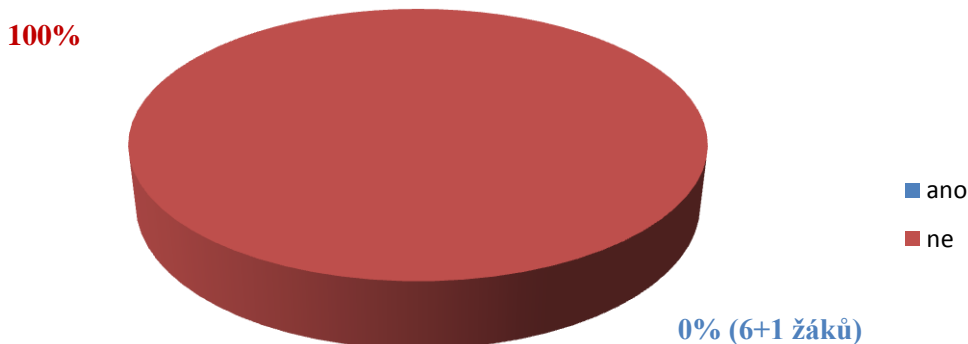
Respondenti:	ANO	NE
Celkem 63 chlapců	11,1% (7)	88,9% (56)

Tabulka č.18: Počet chlapců, kteří mají – nemají tetování.

Z výše uvedeného grafu a tabulky vyplývá, že na střední škole má 11,1% chlapců tetování a těch, co tetování nemá je 88,9%. Tetování není levná záležitost, může to být i jeden z mnoha důvodů. Rozdíl mezi středním odbornou školou a střední školou činí 8,9%.

Výzkumná otázka č. 3: jaký je počet respondentů, kteří litují – nelitují svého tetování?

Dívka a chlapci celkem:

Graf č.19: Počet žáků, kteří litují – nelitují svého tetování.

Respondenti:	ANO	NE
Celkem 80 žáků	100% (6 +1 dívka)	0%

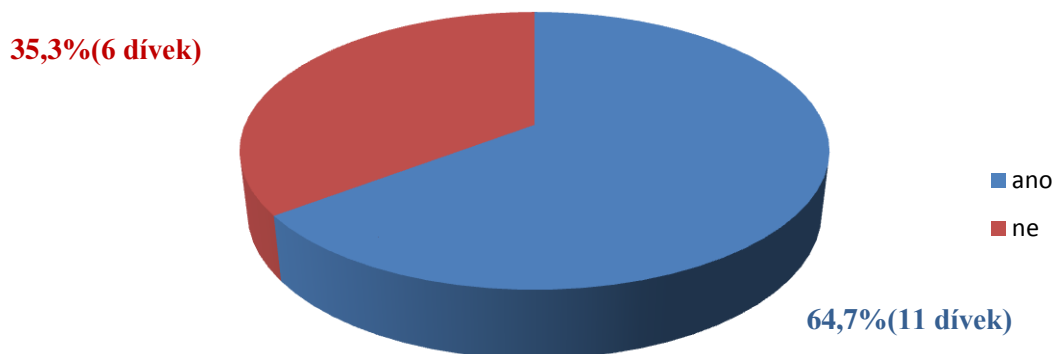
Tabulka č.19: Počet žáků, kteří litují – nelitují svého tetování.

Z výše uvedeného grafu a tabulky vyplývá, že žáci, dívka a chlapci, mající na své kůži tetování svého činu nelitují, 100% z nich nemá žádné nežádoucí a nechtěné tetování. Studenti střední školy, jsou se svým tetováním spokojeni.

Výzkumná otázka č. 4:

Jaký je počet respondentů, kteří si malují – nemalují na kůži různé symboly?

Dívky:

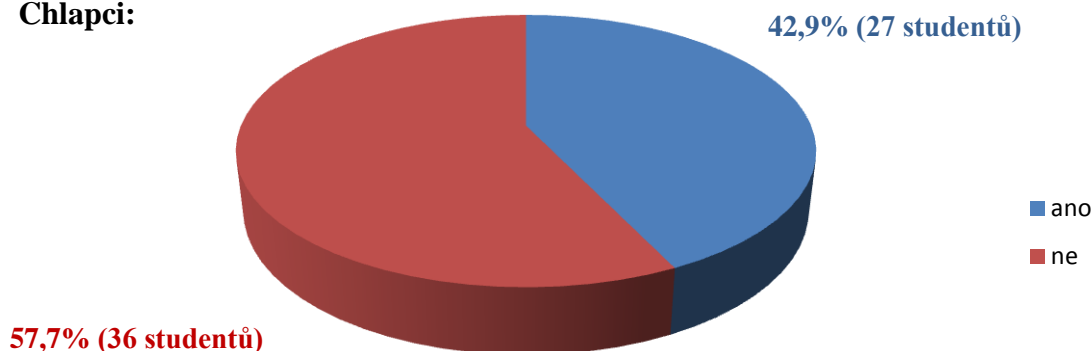
Graf č.20: Počet dívek, které si malují – nemalují na kůži různé symboly.

Respondentky:	ANO	NE
Celkem 17 dívek	64,7% (11)	35,3% (6)

Tabulka č.20: Počet dívek, které si malují – nemalují na kůži různé symboly.

Z výše uvedeného grafu a tabulky vyplývá, že si na svou kůži maluje různé obrazce a symboly 64,7% dívek střední školy, ale 35,3% si žádné symboly nemaluje. Dívky si raději zkrášlují svou kůži kresbami více, než by se nechávaly tetovat. Tento oblíbený jev, ve srovnání s dívkami na základní škole, je však nižší o 24,2%.

Chlapci:

Graf č.21: Počet chlapců, kteří si malují – nemalují symboly na kůži.

Respondenti:	ANO	NE
Celkem 63 chlapců	42,9% (27)	57,7% (36)

Tabulka č.21: Počet chlapců, kteří si malují – nemalují symboly na kůži.

Z výše uvedeného grafu a tabulky vyplývá, že 42,9% chlapců si na kůži maluje různé obrazce, 57,7% nemá zájem malovat si na kůži symboly. Výsledky u chlapců, ohledně malování na kůži, jsou podobné u všech škol. Jsou nižší, než výsledky kresby na kůži u dívek základní i střední školy. Chlapci považují malování na kůži za méně „akční“, navíc jsou více kritičtí ke svým kresbám.

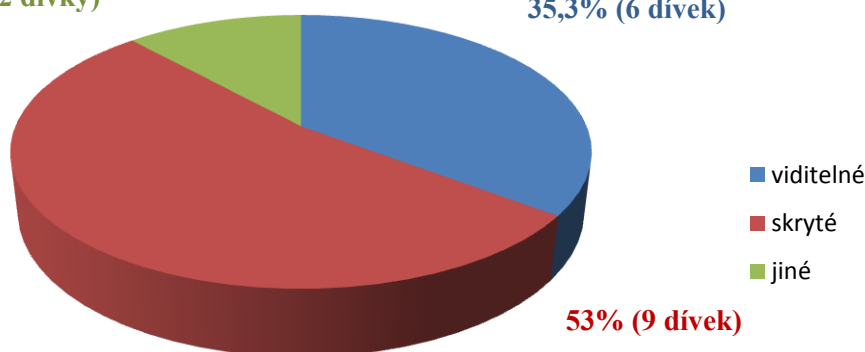
Výzkumná otázka č.5:

Jaký je počet respondentů, kteří preferují viditelné, skryté a jiné místo tetování?

Dívky:

11,8% (2 dívky)

35,3% (6 dívek)

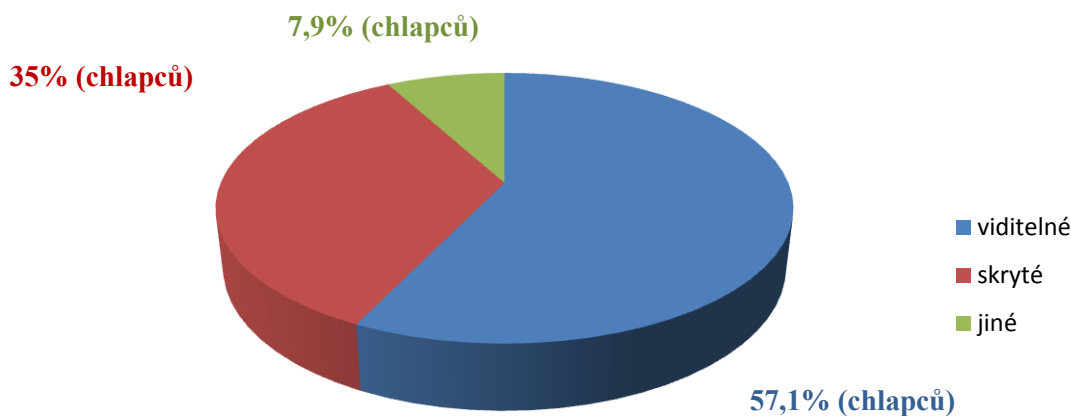
Graf č.22:Počet dívek, které upřednostňují viditelné, skryté a jiné tetování.

Respondentky:	viditelné	skryté	jiné
Celkem 17 dívek	35,3% (6)	53% (9)	11,8% (2)

Tabulka č.22: Počet dívek, které upřednostňují viditelné, skryté a jiné tetování.

Z výše uvedeného grafu a tabulky vyplývá, že dívky upřednostňují spíše skryté tetování 53%, viditelné uvedlo 35,3% a jiné tetování 11,8% dívek. Dívky si raději svá tajemství v podobě tetování ukrývají, na rozdíl od chlapců, kteří upřednostňují viditelné tetování.

Chlapci:

Graf č.23: Počet chlapců, kteří preferují viditelné, skryté a jiné tetování.

Respondenti:	viditelné	skryté	jiné
Celkem 63 chlapců	57,1% (36)	35% (22)	7,9% (5)

Tabulka č.23: Počet chlapců, kteří preferují viditelné, skryté a jiné tetování.

Z výše uvedeného grafu a tabulky vyplývá, že výsledek respondentů, kteří hlasovali pro viditelné tetování je 57,1%, 35% respondentů bylo pro skryté tetování a jiné místo tetování by zvolilo 13,9% chlapců. Na rozdíl od dívek, chtějí chlapci svá tetování ukázat.

Výsledky kvantitativní výzkum překvapivě ukázaly, jak moc je tato modifikace těla populární a atraktivní, nejen u pubescentů, ale i adolescentů. Tetování zažívá svůj boom, dospívající chtějí, touží být tetováni. Z výsledků výzkumu ale vyplývá spíše jen touha, u většiny z nich, a ta zůstává na hranici snu a přání, nikoliv reality. Výsledky kvantitativního výzkumu budou shrnuty a srovnány mezi všemi výzkumnými vzorky, školami: základní, střední odbornou a střední. Ve výsledné tabulce lze lépe pozorovat jednotlivé procentuální diskrepance mezi školami u všech výzkumných otázek.

Shrnutí výsledků kvantitativního výzkumu celkem:

Výzkumná otázka č. 1:

Jaký je počet respondentů, kteří by se nechali – nenechali tetovat?

Odpoředi:	ANO	NE	NEVÍM	Respondenti:
Základní škola (90 řáků)	77,8% (28)	16,7% (6)	5,5% (2)	dívky (36)
	70,4% (38)	20,4% (11)	9,3% (5)	chlapci (54)
Střední odborná škola (130 řáků)	88,5% (115)	9,2% (12)	2,3% (3)	Celkem: chlapci (129) dívka (1)
Střední škola (80 studentů)	76,5% (13)	17,6% (3)	5,9% (1)	dívky (17)
	69,8% (44)	23,8% (15)	6,3% (4)	chlapci (63)
Celkem:	79,3% (238)	15,7% (47)	5% (15)	(300)

Tabulka č.24: Srovnání výsledků respondentů, kteří by se nechali – nenechali tetovat.

Z výše uvedené tabulky vyplývá, jaké jsou procentuální rozdíly ve výsledcích mezi jednotlivými zkoumanými školami a pohlavím. Překvapením je výsledek vysokého zájmu o tetování u dívek, na základní a střední škole. Nejvíce respondentů, kteří by se nechali tetovat, má střední odborné učiliště. Zájem o tuto modifikaci těla, je na této škole téměř 90%.

Výzkumná otázka č.2: Jaký je počet respondentů, kteří mají – nemají tetování?

Odpoředi:	ANO	NE	Respondenti:
Základní škola (90 řáků)	0%	100%(36)	dívky (36)
	11,1% (6)	88,9% (48)	chlapci (54)
Střední odborná škola (130 řáků)	20% (26)	80% (104)	Celkem: chlapci (130) dívka (1)
Střední škola (80 studentů)	5,9% (1)	94,1% (16)	dívky (17)
	11,1% (7)	88,9% (56)	chlapci (63)
Celkem:	13,3% (40)	86,7% (260)	(300)

Tabulka č.25: Srovnání výsledků respondentů, kteří mají – nemají tetování.

Z výše uvedené tabulky vyplývá, že počet řáků a studentů, kteří mají tetování, není tak vysoký, jako touha a přání tetování vlastnit. Z 300 respondentů je tetováno 39 chlapců a jen

jedna studentka střední školy. Největší procentuální odchylky jsou patrné u všech škol v odpovědích, které uvádí, kolik respondentů by chtělo být tetováno, (viz tabulka č.24, např. 77,8% respondentek základní školy uvedlo, že by chtěly tetování, ale žádné nemají) kolik z nich opravdu tetováno je. Chtít a být tetován či tetována, mezi těmito pojmy je velký rozdíl, rozpor mezi přáním a skutečností.

Výzkumná otázka č.3: Jaký je počet respondentů, kteří litují – nelitují svého tetování?

Odpovědi:	ANO	NE	Respondenti:
Základní škola (90 žáků)	0%	100%	dívky (0)
	0%	100%	chlapci (6)
Střední odborná škola (130 žáků)	7,7% (2)	92,3% (24)	Tetování mají: dívka (0) chlapci (26)
Střední škola (80 studentů)	0%	100%	dívky (1)
	0%	100%	chlapci (7)
Celkem:	0,7% (2)	8% (24)	(300)

Tabulka č.26: Srovnání výsledků respondentů, kteří litují – nelitují svého tetování.

Z výše uvedené tabulky vyplývá, že pouze 2 respondenti, žáci střední odborné školy, litují svého tetování. Při vyplňování dotazníku, bohužel, důvod neuvedli. Ostatní respondenti uvedli svou spokojenost s modifikací těla.

Výzkumná otázka č.4:

Jaký je počet respondentů, kteří si malují – nemalují na kůži různé symboly?

Odpovědi:	ANO	NE	Respondenti:
Základní škola (90 žáků)	88,9% (32)	11,1% (4)	dívky (36)
	51,9% (28)	48,1% (26)	chlapci (54)
Střední odborná škola (130 žáků)	45,4% (59)	55,6% (71)	dívka (1) chlapci (129)
Střední škola (80 studentů)	64,7% (11)	35,3% (6)	dívky (17)
	42,9% (27)	57,7% (36)	chlapci (63)
Celkem:	52,3% (157)	47,7% (143)	(300)

Tabulka č.27: Srovnání výsledků respondentů, kteří si malují – nemalují na kůži různé symboly.

Z výše uvedené tabulky vyplývá, jaký je rozdíl mezi chlapci a dívkami v činnosti, která tetování připomíná. Na tělo si raději kreslí symboly dívky než chlapci. Nejvíce žákyně ze základní školy 88,9%, nejméně si po kůži kreslí studenti ze střední školy 57,7%.

Výzkumná otázka č.5:

Jaký je počet respondentů, kteří preferují viditelné, skryté a jiné místo tetování?

Odpovědi:	viditelné	skryté	jiné	Respondenti:
Základní škola (90 žáků)	44,4% (16)	38,9% (14)	16,7% (6)	dívky (36)
	56% (28)	37% (20)	11,1% (6)	chlapci (54)
Střední odborná škola (130 žáků)	50% (65)	40,8% (53)	9,2% (12)	dívky (1)
				chlapci (129)
Střední škola (80 studentů)	35,3% (6)	53% (9)	11,8% (2)	dívky (17)
	57,1% (36)	35% (22)	7,9% (5)	chlapci (63)
Celkem:	50,3% (151)	39,3% (118)	10,3 (31)	(300)

Tabulka č.28: Srovnání respondentů, kteří preferují viditelné, skryté a jiné místo tetování.

Z výše uvedené tabulky vyplývá, jaké jsou procentuální odchylky ve výsledcích kvantitativního výzkumu, v možnosti výběru preferencí míst na těle, určené k tetování. Viditelné tetování zvolily dívky ze základní školy. Až 44,4% respondentek, by své tetování rádo ukazovalo. Ve srovnání se studentkami střední školy, které chtějí v 53% tetování, naopak, skrývat. Tyto respondentky jsou zdrženlivější o 9,1%.

Chlapci volí také viditelné tetování. Žáci základní školy 56%, studenti střední školy upřednostňují viditelné tetování v 57,1% a žáci střední odborné školy preferují viditelné tetování v 50%, ostatní volí skryté a jiné způsoby tetování.

Srovnání tetování chlapci a dívky:

Respondenti celkem:	Chtějí tetování	Mají tetování
Dívky (54 dívek)	77,8% (41)	1,9% (1)
Chlapci (246 chlapců)	80,1% (197)	15,9% (39)
Celkem:	79,3% (238)	13,3% (40)

Tabulka č.29: Srovnání výsledků dívek a chlapců, kteří chtějí a mají tetování.

Z výše uvedené tabulky vyplývá, jaký je rozdíl mezi těmito dvěma pojmy: chtějí tetování a mají tetování. Kvantitativního výzkumu se účastnilo celkem 54 dívek, 77,8% z nich, by chtělo tetování, ale tetována je pouze jedna dívka. Chlapci vyplňovali dotazník v mnohem větším počtu. Mladí muži chtějí být tetováni o 2,3% více než dívky. Tetování vlastní o 14% více chlapců než dívek. Chlapci jsou jednoznačně odváznější a nebojí se mít i více než jedno tetování.

Celkový výsledek kvantitativního výzkumu potvrzuje, že z 300 respondentů, 54 dívek a 246 chlapců:

- by 79,3% pubescentů a adolescentů, chtělo mít nějaké tetování
- 13,3% z nich má na své kůži jedno nebo více tetování
- 86,7% žádné tetování nemá
- z 300 respondentů je 40 tetovaných, z nich je 39 chlapců a 1 dívka
- zhruba každý 8 žák má na svém těle tetování, tj.13,3% žáků, studentů, z testované populace.

6. Diskuze

Pubescenti a adolescenti, dospívající mladí lidé, stojí na prahu svého života a teprve hledají své místo ve společnosti, světě. Byli vybráni, jako výzkumný vzorek do dotazníkového šetření, na téma tetování. Co si myslí o modifikaci těla, která poslední dobou doslova rozkvétá? Jaký je jejich názor na potetovaného spolužáka, spolužačku? Považují tuto techniku zdobení těla za normu nebo patologii? Takové i další otázky byly obsahem dotazníku (viz příloha), který vyplňovali žáci, studenti z testovaných škol.

Proč právě tetování? Hlavním důvodem zájmu o tetování je jeho znovuzrození. Dříve odmítaný způsob zdobení lidského těla, považován za „nálepku“ kriminálních živlů, cirkusáků, narkomanů, dobrodruhů, je nyní součástí image moderního člověka. Tetování je mladými lidmi považováno za umění.

Z jakého důvodu byli vybráni, jako výzkumný vzorek - pubescenti a adolescenti? Po této modifikaci těla touží lidé různého věku, ale nejvíce právě v tomto období, od 13 do 20 let. Tato fáze vývoje je také nejvíce riziková, co se týče nevhodného tetování. Tato doba je charakteristická impulzivitou, nepředvídatelností, snadnou zmanipulovatelností (médiá, subkultury, alkohol, drogy, tetování, piercing aj.). Mladí lidé lehce podléhají různým nástrahám, které jim postmoderní doba přináší.

Dotazníkového šetření se zúčastnilo 321 respondentů, žáků základní školy 2.stupně, střední odborné školy a studenti střední školy. Byly analyzovány odpovědi od 300 žáků. Z původních 321, bylo 21 dotazníků vyloučeno z výzkumu, z různých důvodů: nečitelnost, vulgárnost, respondenti vyplnili pouze základní údaje (pohlaví, věk, vzdělání rodičů), nevhodné odpovědi, i kritické poznámky k autorovi dotazníku. Většina žáků a studentů odpovídala na otázky velmi obdobně, mnozí z nich zapsali i své pocity, názory a myšlenky.

Co si myslí pubescenti a adolescenti o tetování? Jaké byly odpovědi respondentů na výzkumné otázky, u všech typů škol:

Výzkumná otázka č.1: (viz tabulka č.24)

Jaký je počet respondentů, kteří by se nechali – nenechali tetovat?

Kvantitativní výzkumu ukázal, jak moc je tetování mezi pubescenty a adolescenty atraktivní. Překvapením je vysoký zájem o tetování, zejména u dívek na základní škole, jejich výsledek činil 77,8% a u dívek na střední škole 76,5%. Téměř 80% dívek touží po tetování. Chlapci nezůstali za dívkami pozadu, největší zájem o toto umění má 88,9% žáků střední odborné školy. Výsledný součet všech potenciálních zájemců o tetování:.. ano odpovědělo

celkem 79,3% respondentů, ne 15,7% a nevím pouze 5% žáků a studentů.

Výzkumná otázka č.1, vychází z první části dotazníku (viz příloha):

Otázka dotazník č.7: Co si myslíte o lidech, kteří se nechají tetovat?

Otázka dotazník č.8: Nechal(a) by ses tetovat? Proč ano, proč ne? Odpovědi respondentů:

- „Ať si každý dělá se svým tělem, co chce.“
- „Nikomu tím neubližují.“
- „Vůbec to nevypadá špatně.“
- „Je to způsob, jak zaznamenat něco nezapomenutelného.“
- „Jsou to frajeři!“
- „Tetování je osobní.“
- „Je to dnešní styl.“
- „Chci být cool, proto se nechám tetovat.“
- „Proč nebýt tetován?“
- „Chtějí se odlišovat.“
- „Je to přece úplně normální! Tak co to řešíte?“
- „Ať si klidně potetují celé tělo!“
- „Tetování je umění! Nechápu, co je vám do toho?“
- „Mají šmrnc!“
- „Neví co s prachama! Chtějí machrovat.“
- „Když budou mít 50 let, budou vypadat odpudivě.“
- „Moc se otevírají ostatním.“
- „Lidi to rozděluje na potetované a nepotetované. Kdo je víc?“
- „Bolí to! Bojím se!“
- „Je to zbytečný, nebezpečný.“
- „Nedovedu si představit, že bych to měla navždy!“
- „Nechci si kazit kůži. Blázní!“
- „Je to hnus! Sebeпоškození.“
- „Není to můj vkus, líbí se mi to na lidech, ale na sebe bych takhle čmárat nenechal!“
- „Nevadí mi to, pokud se nechali tetovat a jejich tetování má pro ně význam.“
- „Tetování je dobrá věc, když vám není 13 let.“
- „Člověk jako člověk.“
- „Tohle je svoboda“

- „Lidi už nevědí, jak na sebe upozornit.“
- „Na jeho chování to vliv nemá!“
- „Je to jejich názor, jejich kůže, jejich život.“
- „Jsou to lidi jako ostatní jenom na sobě nosí obrázek.“
- „Nosí si na těle svoje zážitky.“
- „Bolest při tetování je terapie za krásu se platí, mám tu bolest rád.“

Odpovědi na tyto otázky byly, podle celkového výsledku, který činil 79,3% (238 respondentů), pozitivní. Mladí lidé chtějí být tetováni, touží mít na své kůži moderní „kérku“, vypadat jako jejich oblíbený idol nebo se chtějí „jen“ odlišit od ostatních, být zajímaví, nejen pro druhé pohlaví.

Co může být příčinou takového zájmu? V první řadě jsou to média, tetované populární osobnosti rády ukazují své „obrázky“ na odiv, idoly dospívajících, touha se odlišit se, zažít něco výjimečného, také vysoká umělecká úroveň a pestrá nabídka v tetovacích studiích.

Výzkumná otázka č.2: (viz tabulka č.25)

Jaký je počet respondentů, kteří mají – nemají tetování?

Kvantitativní výzkum ukázal, jaké jsou rozdíly mezi pojmy - chtít být tetován(a) a být tetován(a). Na základní škole chce být tetováno 77,8% dívek, ale tetování nemá žádná z nich. Chlapci základní školy chtějí být tetováni v 70,4%, tetování vlastní 11,1%, tj. 6 žáků z 54. Velmi podobný výsledek má i střední škola. Žáci střední odborné školy touží po tetování v 88,5%, tetováno je 20%, tzn. ze 130 je 26 žáků „ozdobeno“ obrázkem, symbolem.

Výzkumná otázka č.2, vychází z druhé části dotazníku (viz příloha):

Otázka z dotazníku č.13: V kolika letech sis nechal(a) udělat tetování?

Otázka z dotazníku č.14: Mám..... počet tetování.

Otázka z dotazníku č.15: Jaký byl motiv nechat si udělat tetování.

Otázka z dotazníku č.16: Je počet tvých tetování konečný?“

- „Nechal jsem se tetovat ve 14 letech.“
- „Mám 2 tetování a to není konečný počet.“
- „Chci se nechat potetovat celej.“
- „Chci být cool, proto jsem se nechal tetovat.“
- „Je to moje tělo a moje blbost!“
- „Nechal jsem se tetovat v 17 letech, když mi umřela blízká osoba.“
- „Kámoši mají tetování taky.“

- „První tetování mám na předloktí. Další chci originální s motivem hudby a taky nějaký citát.“
- „Mám 8 tetování, jde mi o tu bolest.“
- „Velmi to bolí, ale vydržím to.“
- „Mám nejradši černou barvu.“
- „Měl jsem u tetování problémy s alergií.“
- „Mám 10 tetování. Mám rád umění.“
- „Je to můj styl SWAG.“

Odpovědi na tyto otázky vyplnilo 13,3% respondentů, tzn. těch, kteří již mají jedno nebo více tetování. Z 300 respondentů (54 dívek a 246 chlapců) je tetováno 39 chlapců a 1 dívka. Důvodem je skutečnost, že tetování je „ozdoba napořád“, nelze ji jednoduše umýt, navíc je finančně nákladná a velmi bolestivá. V tomto výzkumu jsou chlapci, ve srovnání s dívkami, odvážnější a nebojí se změn.

Co může být příčinou takového malého počtu tetování? Zde hraje roli spousta proměnných: nízký věk, zákaz rodičů, zdravotní potíže, nedostatek financí, strach z bolesti aj.

Výzkumná otázka č. 3: (viz tabulka č.26)

Jaký je počet respondentů, kteří litují – nelitují svého tetování?

Kvantitativní výzkum ukázal, že počet respondentů, kteří litují svého tetování je minimální. Z počtu tetovaných jedinců 13,3% (40), litují svého neuváženého činu pouze 2 respondenti, žáci střední odborné školy. Z 26 tetovaných respondentů střední odborné školy, je s tetováním spokojeno 24 žáků, 2 svého činu litují. Tito respondenti důvod nespokojenosti nevedli.

Výzkumná otázka č. 3, vychází z druhé části dotazníku (viz příloha):

Otázka z dotazníku č. 30: Lituješ toho, že si se nechal(a) tetovat? Ano, protože.....

- „Nikdy litovat nebudu!!!“
- „Když jsem přibral tetování se trochu zdeformovalo ale nelituju.“
- „Proč bych měl litovat?“

Odpověď na tuto otázku vyplnili pouze 2 respondenti, žáci ze střední odborné školy. Co může být příčinou této nespokojenosti? Neždařilá tetováž, rozchod s dívkou, odchod ze subkultury nebo zakázaný symbol? Návštěva neprofesionálního studia, méně zručný tatér? Těchto důvodů může být mnoho, vzhledem ke zvláštnostem tohoto období: náladovost,

nadšení se střídá s nezájmem, kritičnost, rychlá změna názorů nebo se vyetovaný symbol „pouze“ přestal líbit.

Výzkumná otázka č.4: (viz tabulka č.27)

Jaký je počet respondentů, kteří si malují – nemalují na kůži různé symboly?

Kvantitativní výzkum ukázal, kolik respondentů si maluje - nemaluje na kůži různé obrázky a symboly. Nejraději si po sobě malují obrazce dívky ze základní školy, téměř 90% a dívky ze střední školy v počtu 64,7%. Tato činnost je méně oblíbená u chlapců. Na střední škole si maluje na kůži 42,9% studentů, na základní škole je to 51,9% a na střední odborné 45,5%. Malování na kůži patří k oblíbeným aktivitám současné mládeže.

Výzkumná otázka č. 4, vychází z druhé části dotazníku (viz příloha):

Otázka v dotazníku č.: „Kreslíš si po těle různé symboly?“

- „*Tibetský symboly.*“
- „*Různý texty a obrázky podle nálady.*“
- „*Kříž a různé znaky.*“
- „*Divný motivy.*“
- „*Maluju si po ruce běžné věci a blbosti.*“
- „*Kreslím si po ruce svoje jméno.*“

Odpověď na tuto otázku byla u respondentek většinou kladná. U chlapců byl počet o něco nižší. Z 300 respondentů celkem si s oblibou po své kůži kreslí 52,3% a nerado 47,7%. Celkový rozdíl není tak vysoký, jako u jednotlivých škol, 4,6%.

Co je příčinou tohoto jevu, malovat si po kůži? Kresba na kůži nebolí, jedinec se soustředí na kresbu a tím se zklidní. Pokud je výtvarně talentovaný, může na kůži vytvořit opravdu pěkný obrazec, připomínající zdařilou tetováž. Respondenti často uváděli, že si po kůži sami nekreslí, ale nechávají si pokreslit některé části těla od nadanějších spolužáků. K nejoblíbenějším místům kresby patří: předloktí, hřbet ruky, lýtko, paže, prsty. Kreslí si různé obrazce, jména, citáty nebo symboly. Dívky na základní škole nejvíce kreslí motýly, květiny, citáty, anglická slova. Chlapci mají v oblibě názvy skupin, různé znaky, jména, geometrické obrazce.

Výzkumná otázka č. 5: (viz tabulka č.28)

Jaký je počet respondentů, kteří preferují viditelné, skryté, jiné místa k tetování.

Kvantitativní výzkum ukázal, jaké místo na těle preferují nebo by preferovali respondenti,

při případném tetování. Místo bylo rozděleno na viditelné, skryté a jiné. Viditelné, upřednostňují chlapci, nejvíce studenti ze střední školy, tj. 57,1% a žáci ze základní školy, v 56%. Nejméně chtějí viditelné místo studentky ze střední školy 35,3%. Žáci ze střední odborné školy, preferují viditelné místo v 50%. Skryté místo upřednostňují dívky ze střední školy, v 53%.

Výzkumná otázka č. 5, vychází z první i druhé části dotazníku (viz příloha):

Otázka z dotazníku č.9: Na jakém místě by ses nechal (a) tetovat?

Otázka z dotazníku č.24: Místo tetování?

- *„Hlavně na předloktí a hřbetu ruky.“*
- *„Na zadku.“*
- *„Na skrytém místě s nějakým významem.“*
- *„Hřbet ruky a kotník, tak jako to bylo v jednom filmu.“*
- *„Chtěl bych mít pavouka na lýtku.“*
- *„Chci na kotníku nějaký citát.“*
- *„Na prstech a hřbetu ruky dost to bolí ale dá se to vydržet.“*

Odpovědi na otázky preference místa byly podobné. Celkový výsledek všech tří škol ukazuje, že 50,3% respondentů upřednostňují nejvíce viditelné tetování. Skryté tetování by chtělo 39,9% a jiné 10,3% dospívajících.

Co je příčinou toho, že respondenti chtějí nejvíce viditelné tetování? Ve všech médiích, elektronických i tištěných, je možné vidět známé osobnosti, ke kterým mladí lidé vzhlíží, se svým tetováním. Mít tetování, znamená být „IN“, odlišovat se od ostatních, ukázat svou „kérku“, neskrývat ji. Mezi respondenty, kteří chtějí tetování ukrýt, byly převážně dívky. Na rozdíl od chlapců, preferují menší tetování a jemnější motivy.

Názory současné dospívající mládeže na tetování jsou různé, ale i velmi podobné, některé odpovědi se opakují. Většina z nich s tetováním souhlasí a chce být tetována, považují tetování za něco normálního, co patří k životu dnešního moderního člověka. Často odsuzují tetování u starších lidí, svých rodičů a prarodičů. Mají pocit, že tetování je výsadou, určenou pouze pro mladé. Zajímavé je, že více po tetování touží dívky, přitom z výzkumného vzorku 54 dívek, se k tetování „přiznala“ pouze jedna. Dívky upřednostňují skrytá tetování, mohou modifikace kůže záměrně tajit? Chlapci mají na těle, na rozdíl od dívek, viditelná tetování a uvádí, že více než jedno.

Co přinesl výzkum nového? Výzkum odhalil, že současná mládež modifikaci těla -

tetování přijímá. Bere ji jako součást svého života a považuje ji za normu. Z kvantitativního výzkumu vyplývá, že pubescenti a adolescenti nepovažují tetování jako patologii. Tetování je podle nich obvyklý, normální jev, patřící do postmoderní společnosti. „*Být tetován*“ znamená: „*Být úplně normální.*“ Mění se jen pohled dospívajících jedinců na tuto modifikaci. Podle dotazovaných má mít tetování pro člověka hluboký expresivní význam, mělo by být zážitkovou záležitostí, jakýmsi individuálním rituálem. Pokud pro tetovaného jedince takový význam nemá, neměl by být tetován. Postrádat tetování by měl i ten, kdo nemá k tomuto umění žádný vztah. Tetování je podle respondentů věcí velmi osobní a intimní.

Pubescenti a adolescenti preferují k tetování různá místa, jak viditelná, tak skrytá, jiná, zvláštní i tajná. K nejoblíbenějším místům patří, u obou pohlaví: krk, ramena, zápěstí, předloktí, rukávy, prsa a záda. U dívek navíc stehna, kotník, podbříšek a bedra. Dívky touží po drobném, jemném motivu, např. motýl, květiny, malá zvířátka, ornamenty, mandaly v barvách. Rády si tyto motivy také kreslí na kůži jen tak, spontánně propiskou, perem. Chlapci chtějí výrazný symbol, který ukazuje jejich sílu a příslušnost k subkultuře, např. zvířata, tygr, drak, data narození, anglická slova, jména dívek, lebky, čínské znaky, většinou v černé nebo modré barvě.

Co bylo ve výzkumu překvapením? Překvapením byl nečekaně velký zájem o tetování u obou pohlaví, hlavně u dívek. Také to, že většina rodičů a rodinných příslušníků z dotazovaných je tetována. Ani jeden respondent neodpověděl, že nezná nikoho, kdo má tetování. Na základní škole chce být tetováno 73,3% žáků, na středním odborném učilišti touží po tetování 88,5% žáků a 71,3% studentů střední školy. Mladí lidé vnímají tuto modifikaci těla pozitivně, nikoli patologicky. Vězeňské a kriminální stigma je již minulostí. Nejčastější odpovědi: „*Je normální mít tetování. Tetování se mi líbí. Chci se nechat tetovat!*“

Při analýze dotazníku nebylo možné si nevšimnout zvláštnosti psaného projevu. Rukopis většiny respondentů je neúhledný, písmo rozběhlé na různé strany, časté přeškrtnutí a přepisování, měnící výpovědi a pravopisné chyby. Zvýšené množství vulgárních výrazů je dáno anonymitou dotazníku. Druhou část dotazníku vyplňovali i ti, kteří tetování neměli. Častá je přítomnost „vtipných odpovědí“, např. mám 704 tetování, je mi 66 let, na tetování mě doprovází Gandalf Šedý atd. Dalším, typicky teenagerovským jevem, byly otázky k tvůrci dotazníku, např.: „*Proč se na to ptáte? Nestarejte se! Neřešte to!*“ nebo: „*Co je ti po tom? Co se staráš?*“ aj. Tykáni patřilo k dalším častějším projevům.

Závěr

Od doby, kdy James Cook poprvé ukázal veřejnosti potetovaného domorodce, uplynula dlouhá řada let. Tato událost způsobila ve společnosti pozdvižení, ale i obdiv. Tetování patří, stejně jako dříve, mezi modifikaci těla, která má v sobě mystickou vlastnost, přitahuje k sobě pozornost. Vytetované symboly vzbuzovaly obdiv i odpor a to platí i v současné době. Historie tetování prošla dlouhým vývojem, od primitivních kmenů až k postmoderní společnosti. Od pradávna se měnila funkce a význam tetování. Díky zámořským objevům, námořníkům a cestovatelům, se tyto kmenové znaky dostaly do všech koutů světa. Každý kmen měl svůj typický styl, symboly, barvy i techniku tetování. Objev tetovacího strojeku způsobil ve světě tetování průlom. Změnil se ráz tetování, barevné inkousty přidaly motivům na expresi. Tatéry se stále více stávali lidé s výtvarným vzděláním a uměleckými schopnostmi. Tetované obrázky na kůži se měnily v umělecká díla. Nezadržitelný byl i vliv ze západu a východu, ale i Orientu, hlavně po roce 1989, kdy vznikaly možnosti vzájemné spolupráce, stáží, mezi tatéry-umělci. Docházelo k mísení stylů, dnešní lidé mají na kůži vytetované motivy Maorů, Markézanů, Polynésanů, Japonců atd. Minulost se mísí se současností, vznikají nadčasové motivy a symboly. Symboly mají v životě postmoderních lidí stále své místo.

S měnící se společností, lidmi, proměnila se i podstata tetování. Dá se říci, že se změnilo paradigma tetování. Dříve patřilo k společenským, rituálním obřadům, kterého se účastnil celý kmen. Současná podoba tetování je soukromou záležitostí, spirituální, týká se jen samotného tetovaného jedince a tatéra, který plní představy svého klienta. Vyjádření jednoho z respondentů: „*Tetování je pro mě jako terapie.*“

Podle kvantitativního výzkumu patří tetování v životě pubescentů a adolescentů k často probíranému tématu. Mnoho kamarádů, kamarádek, známých, rodinných příslušníků, rodičů i prarodičů tetování vlastní. Podrobná analýza vyplněných odpovědí v dotazníku ukázala oblíbenost této modifikace mezi mladými lidmi. Nejenže touží po tetování, ale i modifikace vlastní. Převážně chlapci, z 300 respondentů je jich tetováno 39 a jedna dívka. Každý 8 respondent z vybraného výzkumného vzorku, má na svém těle tetování. Procentuálně 79,3% z respondentů tetování chtějí a tetování mají 13,3%. Svého tetování litují pouze 2 respondenti. Většina dnešních mladých lidí tuto modifikaci těla přijímá pozitivně. Pubescenti a adolescenti chtějí být tetováni, stejně dívky i chlapci. Neodsuzují ty, kteří již tetování mají, nepovažují je za kriminální živly nebo příslušníky mafie. Podle kvantitativního výzkumu jsou to: „*Naprosto normální lidé*“ a „*Být tetován znamená, být úplně normální.*“

Stejně jako vše kolem nás, má i tetování své stinné stránky. Patří mezi ně nevhodné tetování, riziko nákazy, při nedodržování hygienických zásad, zakázané motivy subkultur, které jsou zaměřeny protispolečensky. Náleží sem i problémy s rodiči, ve škole a v zaměstnání. I když žijeme v postmoderní době, jsou mezi námi lidé, kteří tetování odsuzují. Nevýhodou tetování je i to, že jej nelze tak jednoduše a bezbolestně odstranit.

Jak zní odpověď na otázku: „Je tetování sociokulturní norma nebo patologie?“ Naše společnost se změnila, změnil se i náhled na tetování, převážně u dospívajících. Současní mladí lidé nevidí na tetování nic patologického, pokud má člověk na sobě vkusné a vhodné tetování. Pro výzkumný vzorek pubescentů a adolescentů, představuje tetování sociokulturní normu. Žijí v prostředí, ve kterém jsou rodiče, přátelé, spolužáci i známí tetováni. Tetování mají lidé v médiích, známé osobnosti, idoly, kteří vlastní „své obrázky“ na kůži. Mít „kérku“, patří k jejich životnímu stylu, vždyť tetování jsou lidé po celém světě. Odpověď zní: „Ano, tetování je v současné době sociokulturní norma, nikoli patologie.“

Myšlenka respondenta „teenegera“ :

„Hlavně jde o podstatu tetování, mělo by něco znamenat, třeba jméno milovaného, smysl života, určitě né oblíbená kapela.“

Seznam zdrojů

Odborná literatura

- BROŽKOVÁ, I. (1983). *Dobrodružství barvy*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství. 288 s. ISBN: 14-217-83
- BRADLER, Ch. M., SCHEINER a JOACHIM, A. P. (2017). *Feng-šuej symboly východu*. Z německého originálu Feng Shui Symbole des Ostens z roku 1999, přeložil Miroslav Hubáček. Olomouc: Fontána. 189 s. ISBN 978-80-7336-907-1
- DYLEVSKÝ, I. (2009). *Funkční anatomie*. Praha: Grada. 544 s. ISBN 978-80-247-3240-4
- EBELOVÁ, K. (2012). *Maska v proměnách času a kultur*. Praha: Grada. 272 s. ISBN 978-80-247-2470-6
- FIALOVÁ, L. (2006). *Moderní body image*. Praha: Grada. 92 s. ISBN 80-247-1350-0
- FINSTERLOVÁ, M. (2006). *Péče o pleť a vlasy*. Praha: Grada. 184 s. ISBN 80-247-1340-3
- FIKSA, R. (2015). *Lexikon tribalových motivů tetování*. Žďár nad Sázavou: Bodyart Press. 230 s. ISBN 978-80-87525-35-7
- FIKSA, R. (2011). *Tetování*. 2. upravené vydání. Žďár nad Sázavou: Bodyart Press. 159 s. ISBN 978-80-87525-00-5
- FISCHER, S. ŠKODA, J. (2014). *Sociální patologie*. Praha: Grada. 232 s. ISBN 978-80-247-5046-0
- FLINT, W. (2016). *Buchenwald – Peklo na kopečku, Každodenní život mezi mučením, hladověním a pseudolékařskými pokusy*. Praha: Grada. 446 s. 978-80-247-5441-3
- HAYESOVÁ, N. (1998). *Základy sociální psychologie*. Praha: Portál. 3. vyd. 165 s. ISBN 80-7178-763-9
- HARDY, W. CH. (2012). *Tetování na Markézách*. Žďár nad Sázavou: Bodyart Press. 72 s. ISBN 978-80-87525-05-0
- HELUS, Z. (2015). *Sociální psychologie pro pedagogy*. 2. přepracované vydání. Praha: Grada. 400 s. ISBN 978-80-247-4674-6
- HOLDEN, W. (2016). *Narodili se aby přežili*. Praha: Mladá fronta. Přeložili Miroslav Jindra, Irmgard Kolínská. 360 s. ISBN 978-80-2043-800-3
- CHALUPNÝ, E. (1935). *Sociologie, díl III., Skladba (Statika)*. 2. vyd. Praha: Melantrich. 263 s. ISBN neuvedeno
- JENSEN, E. F. & NUTT, A. E. (2015). *Možek teenagera*. Praha: Dobrovský. Z anglického originálu přeložil Petr Štika. 225 s. ISBN 978-80-7390-190-5

- KULKA, J. (2008). *Psychologie umění*. Praha: Grada. 2. přepracované vyd. 408 s. ISBN 978-80-247-2029-7
- KREJČOVÁ, L. (2011). *Psychologické aspekty vzdělávání dospělých*. Praha: Grada. 232 s. ISBN 978-80-247-3474-3
- KRIEGELOVÁ, M. (2008). *Záměrné sebepoškozování v dětství a v adolescenci*. Praha: Grada. 174 s. ISBN 978-80-247-2333-4
- LANGMEIER, J. KREJČÍŘOVÁ, D. (2006). *Vývojová psychologie*. Praha: Grada. 368 s. ISBN 978-80-247-1284-0
- NAKONEČNÝ, M. (2009). *Sociální psychologie*. 2. vyd. Praha: Academica, 449 s. ISBN 978-80-200-1679-9
- NIELSEN SOBOTKOVÁ, V. a kol. (2014). *Rizikové a antisociální chování v adolescenci*. Praha: Grada. 152 s. ISBN 978-80-247-4042-3
- OREL, M. (2016). *Psychopatologie*. Praha: Grada. 344 s. ISBN 978-80-204-3286-5
- PUGNEROVÁ, M. KVINTOVÁ, J. (2016). *Přehled poruch psychického vývoje*. Praha: Grada. 296 s. ISBN 978-80-247-5452-9
- RAK, R. MATYÁŠ, V. ŘÍHA, Z. a kol. (2008). *Biometrie a identita člověka*. Praha: Grada. 664 s. ISBN 80-2472-365-5
- RYBÁŘ, R. (2013). *Naše postmoderní společnost a její kultura*. In Marta Goňcová. *Demokracie? První*. Brno: Masarykova univerzita, s. 225-287, 63 s. ISBN 978-80-210-6487-4
- RYCHLÍK, M. (2014). *Dějiny tetování*. Praha: Mladá fronta. 232 s. ISBN 978-80-204-3286-5
- RYCHLÍK, M. (2005). *Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny. 349 s. ISBN 80-7106-780-6
- ROBLEY, H. G. (2008). *Maorské tetování*. Žďár nad Sázavou: Ing. Radomír Piksa-SowuloPress. Původní vydání: Chapman and Hall, Londýn, 1896. 168 s. ISBN 978-80-903957-1-8
- SLAVÍK, M. a kol. (2012). *Vysokoškolská pedagogika*. Praha: Grada. 256 s. ISBN 978-80-247-4054-6
- SMOLÍK, J. (2010). *Subkultury mládeže*. Praha: Grada. s. 281. ISBN 978-80-247-2907-7
- SOUKUP, M. RYCHLÍK, M. ČINÁTLOVÁ, B. HEŘMANSKÝ, M. DUDZIAKOVÁ, M. a DVOŘÁKOVÁ, M. (2014). *Tělo: čichat, hmatat, propichovat, řezat*. Červený Kostelec: Pavel Mervart. 248 s. ISBN 978-80-7465-108-3
- VALENTA, V. (2011). *Tetování & tetování*. Praha: Deus. 272 s. ISBN 978-80-87408-03-2

VÁGNEROVÁ, M. (2012). *Vývojová psychologie. Dětství a dospívání*. 2. přepr. vydání. Praha: Karolinum. 523 s. ISBN 978-80-246-2153-1

VEGRICHTOVÁ, B. (2016). *Symbolika kriminálních tetování*. Plzeň: Čeněk Aleš. 201 s. ISBN 978-80-7380-579

WATKINS, J. MARK, F. (2011). *Tetování – Symboly a význam*. Praha: Brána. 96 s. ISBN 978-80-7243-523-4

Seznam internetových zdrojů

BROLÍK, T. (2018). *Evropská komise zkoumá škodlivost tetování*. [cit.2.8.2018.] Dostupné [online] z: <https://www.respekt.cz/denni-menu/evropska-komise-zkouma-skodlivost-tetovani>

CZORDAS, T. (2018).: Dostupné na [online]: <http://anthro.ucsd.edu/people/faculty/faculty-profiles/thomas-csordas.html> UC San Diego 9500 Gilman Dr. La Jolla, CA 92093 (858) 534-2230. Copyright © 2018 Regents of the University of California. All rights reserved.

Hell.cz, s.r.o. Dostupné [online]na: <https://hell.cz/tetovani/>

HOLÍNKOVÁ, P. (2016). : *Inkoust obsahující těžké kovy a karcinogeny. Nad tetováním visí řada otazníků*. [cit.19.9.2016]. Dostupné [online] z: https://www.irozhlas.cz/clovek/inkoust-obsahujici-tezke-kovy-a-karcinogeny-nad-tetovanim-visi-rada-otazniku_201609190610_pholinkova

KAMIŠ, A. (2011). Ústav pro jazyk český Akademie věd: *Teeneger*. Dostupné [online] z: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=5259©2011-HTML>

PELCOVÁ, R. (2018). *Top 15 instagramových účtů, které se ti dostanou pod kůži*. [cit.21.1.2018]. Dostupné z [online]: <https://www.redbull.com/cz-cs/top-15-instagramu-tateri-tetovani-nejlepsi>

PREMIER CLINIC – klinika plastické chirurgie a estetické medicíny. Praha 1. Jungmannova [cit.26/11]. Dostupné [online] z: <https://odstraneni-tetovani-laserem.cz/kontakt/>

TOMIS, Z. (2019). *Obří výstava tetování v Paříži.2014*. Centrum.cz. Atlas.cz. 1999-2019© Economia, a.s. Dostupné z [online]: <https://magazin.aktualne.cz/obri-vystava-tetovani-v-parizi-nechybi-ani-cesky-tater-musa/r~92abb746320b11e4a7300025900fea04/?redirected=1552604781>

WEISNEROVÁ, E. A.(2013). *Mladí lidé věří, že se budou mít líp*. Dostupné [online] z: <https://www.online.muni.cz/veda-a-vyzkum/4032-arnett-mladi-lide-veri-ze-se-budou-mit-lip>. Vydává Masarykova univerzita, 2005–2018. ISSN 1805-9759.

Článek: iDNES. *Vítejte v „lidské zoo“: za tajemstvím dlouhokrkých žen*. Dostupné na [online]: https://cestovani.idnes.cz/vitejte-v-lidske-zoo-za-tajemstvim-dlouhokrnych-zen-f9l-kolem-sveta.aspx?c=A081014_143120_igsvet_tom

Článek: *Tradiční japonské tetování*. Dostupné z [online]:
<http://www.asianstyle.cz/kultura/11460-tradicni-japonske-tetovani>. [cit.19.8.2017]. Copyright
©2012 www.asianstyle.cz

Článek: (2017). *Záhady kmene Ainu*. [cit. 21.7.2017.] Dostupné [online] z:
<https://www.suenee.cz/zahady-kmene-ainu/>. © 2013-2018. Sueneé Universe

Článek: Markézské poloostrovy: *Francouzská Polynésie*. Mahalo.cz 2011-2019. Dostupné z
[online]:<https://www.mahalo.cz/francouzska-polynesie/destinace-francouzske-polynesie/markezske-ostrovy/strana/2>

Článek: (2018). *Nejoblíbenější designy a Kanji Tatto vzory*. Hayati. [ciz.23.3.2018]. Dostupné
z[online]:<https://stylesatlife.com/articles/best-kanji-tattoo-designs/> Copyright © 2018 -
www.stylesatlife.com

Článek: (2018). *Fakir Misafar- Otec moderního primitivního hnutí*. [cit. Květen 2018].
Dostupné z [online]: <https://www.fakir.org/aboutfakir/> (Web: <http://www.fakir.org>)

Zahraniční literatura:

ASHRAFT, B. BENNY, H. (2017). *Japanese tattoos. History * Culture * Design*. Tuttle
publishing Tokyo, Singapore. 160 s. ISBN 978-4-8053-1351-0

FISH, A. with HEBART, V. (2015). *How Draw Tatto styl*. Publikace Courier Dover, 224 s.
ISBN 978-0-4867-9678-9

PICERNO, D. (2013). *Tattoo Art*. Arcturus Publishing, ISBN 978-1-7821-2668-3

Elektronické časopisy :

Tattoo'd Lifestyle číslo 5.(2012). Editor Shaun 'Vegas' McCurry. Vydavatel: Tattoo'd
Lifestyle LLC, 50 s. Dostupné [online] z: <https://play.google.com/books>

Tattoo'd Lifestyle číslo 14. (2014). Editor Shaun 'Vegas' McCurry. Vydavatel: Tattoo'd
Lifestyle LLC, 60 s. Dostupné [online] z: <https://play.google.com/books>

Tattoo'd Lifestyle číslo 15. (2015). Editor Shaun 'Vegas' McCurry. Vydavatel: Tattoo'd
Lifestyle LLC, 54 s. Dostupné [online] z: <https://play.google.com/books>

Elektronická kniha:

MARS, L. (2015). *The Art of Tattoo*. Summersdale Publishers Ltd 46. West street.e-ISBN
978-1-78685-160-4. 160 s. Dostupné [online] z: <https://play.google.com/books>

Seznam fotografií

Foto č.1: Christos Caliriopoulos, Tattoo'd Lifestyle č.14, s.14.....	11
Fofa č.2: Christos Caliriopoulos, Tattoo'd Lifestyle č.14, s.16.....	11
Foto č.3: Christos Caliriopoulos, Tattoo'd Lifestyle č.14, s.17... ..	12
Foto č.4: Christos Caliriopoulos, Tattoo'd Lifestyle č.15, s.17	12
Foto č.5: Chris Quest, Tatto'd Lifestyle č. 15, s.17.....	12
Foto č.6: Chris Quest, Tatto'd Lifestyle č.15, s. 6..	12
Foto č.7: Christos Caliriopoulos, Tattoo'd Lifestyle č.14, s.14	18
Foto č.8: Fede Gas, Tattoo'd Lifestyle č.15, s.15.....	18
Foto č.9: Fede Gas, Tattoo' Lifestyle č.15, s.14	18
Foto č.10: Jo Harrison, Doralba Picerno, Tattoo Art	19
Foto č.11: Butch of Ultimate Skin, Doralba Picerno, Tattoo Art,.....	19
Foto č.12: Chris Alcock, Mars Lola, The Art of Tattoo, s.141.....	19
Foto č.13: Liz Venom, Mars Lola, The Art of Tattoo, s.153.....	19
Foto č.14: Mužské moko, Rychlík, M., Tetování, skarifikace, s.114.....	27
Foto č. 15: Ženské moko, Rychlík, M.,Tetování, skarifikace, s.159.....	27
Foto č.16: Tetování na Markézách, Hardy, W.....	28
Foto č.17: Tetování na Markézách, Hardy, W.....	28
Foto č.18: Tetování na Markézách, Hardy, W.....	28
Foto č.19: Tetování na Markézách, Hardy, W.....	28
Foto č.20: Ainka, Rychlík, M.,Dějiny tetování, s.122.....	31
Foto č.21: Ainka, Rychlík, M., Dějiny tetování, s. 17.....	31
Foto č.22: Kapr Koi, Mars, Lola, The Art of Tattoo, s.144.....	32
Foto č.23: Horimono, Rychlík, M., Tetování, skarifikace,...s.13.....	32
Foto č.24: Aleksandra Katsan, Mars Lola, The Art of Tattoo, s.145.....	32
Foto č.25: Jo Harrison, Mars, Lola, The Art of Tattoo, s. 147.....	32
Foto č.26: Kapr, Rychlík, M. Tetování, skarifikace,s.227.....	32

Foto č.27: Rychlík, M. Tetování, skarifikace,...s.279.....	35
Foto č.28: Rychlík, M. Tetování, skarifikace,...s.247.....	35
Foto č.29: Fede Gas, Tattoo'd Lifestyle č.15, s. 16	36
Foto č.30: Fede Gas, Tattoo'd Lifestyle č.15, s. 16.....	36
Foto č.31: Charles Huuman, Tattoo' Lifestyle č.14, s. 12.....	37
Foto č.32: Charles Huuman, Tattoo' Lifestyle č.14, s. 11.....	37
Foto č.33: Christos Caliropoulos, Tattoo'Lifestyl č.14, s.15.....	37
Foto č.34: New tribalism, Rychlík, M. Dějiny tetování, s.194.....	37
Foto č.35: Icepparo, Mars, Lola, The Art of Tattoo, s. 30.....	41
Foto č.36: Liz Venom, Mars, Lola, The Art of Tattoo, s. 36.....	41
Foto č.37: Chris Alcock, Mars, Lola, The Art of Tattoo, s. 140.....	41
Foto č.38: Rychlík, M. Tetování, skarifikace,...s.31.....	44
Foto č.39: Izofoto/Shutterstock, Mars, Lola, The Art of Tattoo, s. 45.....	44
Foto č.40: Lucky Hell, Tattoo'd Lifestyl 5, s.	45
Foto č.41: Deanna Wardin, Mars, Lola, The Art of Tattoo, s. 21.....	47
Foto č.42: Wtamas, Mars, Lola, The Art of Tattoo, s. 22.....	47
Foto č.43: Ivana Tattoo Art, Mars, Lola, The Art of Tattoo, s. 59.....	53
Foto č.44: GO/Shutterstock, Mars, Lola, The Art of Tattoo, s. 69.....	53
Foto č.45: Chaoss/ Shutterstock, Mars, Lola, The Art of Tattoo, s. 74.....	53
Foto č. 46: Cor van dr.Meer, Mars, Lola, The Art of Tattoo, s. 76.....	53
Foto č. 47: Vitaly Nazares, Mars, Lola, The Art of Tattoo, s. 97.....	53
Foto č.48: Kanji, Japanese tattoos, s. 160.....	57
Foto č.49: Kanji, Japanese tattoos, s.160.....	57
Foto č.50: Kanji Japanese tattoos, s. 160.....	57
Foto č.51: Kanji, Japanese tattoos, s.9.....	57
Foto č. 52: Kanji Japanese tattoos, s.8.....	57
Foto č. 53: Fede Gas, Tattoo'd Lifestyle č.15, s. 16	64

Foto č.54. Fede Gas, Tattoo' d Lifestyle č.15, s. 13	64
Foto č.55: Dave Steele, Tattoo'd Lifestyleč. 5, s.10.....	64
Foto č.56: Joe Wang, Tattoo'd Lifestyle č., s. 34.....	64
Foto č.57: Everet Collection, Mars, Lola, The Art of Tattoo, s. 16.....	64
Foto č.58: Dave Steele, Tattoo'd Lifestyle 5, s. 6.....	68
Foto č. 59: Joe Wang, Tattoo'd Lifestyle 5, s. 35.....	68
Foto č. 60: Dave Steele, Tattoo'd Lifestyle 5, s.11	68
Foto č.61: Dreamerve, Mars, Lola, The Art of Tattoo, s. 124.....	68
Foto č.62: Dirk Behlan, Mars, Lola, The Art of Tattoo, s. 137.....	68
Foto č.63: Dave Steele – Moby Dick, Tattoo'd Lifestyle č.15, s. 9.....	70
Foto č.64: Liz Venom, Mars, Lola, The Art of Tattoo, s.32.....	70
Foto č.65: Liz Venom, Mars, Lola, The Art of Tattoo, s.88.....	70

Seznam ilustrací

Ilustrace č.1: Vzorkovník, Rychlík, M. Dějiny tetování, s. 26.....	23
Ilustrace č.2: Britské motivy, Rychlík, M. Dějiny tetování, s.187.....	23
Ilustrace č.3: Tetování na Markézách, s.72.....	29
Ilustrace č.4: Keltský kříž, Smolík Josef, Subkultury mládeže, s.146.....	60
Ilustrace č.5: Kuk Klux Klan, www.wikipedia.cz	60
Ilustrace č.6: Aztécké slunce, Watkins J, Tetování -Symboly, význam, s. 8.....	62
Ilustrace č.7: Horovo oko, Watkins J, Tetování -Symboly, význam, s 15.....	62
Ilustrace č.8: Japonská třešeň, Watkins J, Tetování -Symboly, význam, s. 5.....	62
Ilustrace č.9: Keltský kříž, Watkins J, Tetování -Symboly, význam, s. 13.....	62
Ilustrace č.10: Ruka Fatimy, Watkins J, Tetování -Symboly, význam, s. 4.....	62
Ilustrace č.11: Mužské moko, Watkins J, Tetování -Symboly, význam, s. 20.....	62

Příloha

Dotazník

Vážení žáci, studenti, prosíme o vyplnění dotazníku zaměřeného na zjišťování postojů mladých lidí na existenci tetování.

Odpovězte prosím na každou otázku zakroužkováním nabízené varianty. Pokud vás k odpovědi napadá jakýkoliv dodatek, připište jej za odpověď. **Dotazník je anonymní!**

Děkujeme za spolupráci!

-
1. Pohlaví: muž žena
2. Věk:
3. Bydliště: vesnice město
4. Škola: ZŠ SŠ ročník(třída):
5. Vzdělání rodičů: matka ZŠ SŠ VŠ
otec: ZŠ SŠ VŠ
6. Sourozenci:
-

7. Co si myslíš o lidech, kteří se nechají tetovat?

.....
.....

8. Nechal(a) by ses tetovat? ano - ne

Proč ano, proč ne?

.....

9. Na jakém místě by ses nechal(a) tetovat?

- a) Viditelné místo-krk, obličej, předloktí, hřbet ruky, lýtko
- b) Skryté místo (pod oblečením)- paže, záda, břicho, stehna
- c) Jiná varianta.....

10. Kreslíš si po těle různé motivy? Ano ne

Pokud ano, kde a co?

.....
11. Znáš někoho, kdo má tetování?

Ano ne

Pokud ano, koho?
.....

Dále vyplňují jen ti, kteří mají na svém těle tetování

12. Víš, kdy a kde vznikl trend nechat si vytetovat nějaké motivy na tělo a proč (u které skupiny lidí, u které civilizace, státu)? **Ano - ne**

Pokud ano, vysvětli.....

13. V kolika letech sis nechal(a) udělat první tetování? V letech.

14. Mám tetování (počet)

15. Jaký byl motiv nechat si udělat tetování (můžeš označit více odpovědí)?

- vliv kamarádů, kteří tetování již mají
- tzv. vyhecování, že bych si tetování nikdy nepořídil
- zákaz rodičů, chtěl jsem udělat něco, co je nevratné a nebudou na to mít žádný vliv
- chtěl jsem mít ozdobené tělo
- partner (který má také tetování)
- touha se odlišit od ostatních
- chtěl jsem mít něco výjimečného
- jiný důvod:.....

16. Je počet tvých tetování konečný? ano - ne – nevím

17. Měl(a) jsi strach z prvního tetování? Ano - ne

18. Jak snášíš bolest při tetování?

- nevnímám ji
- mám vždy strach
- velmi to bolí
- už si další tetování nenechám udělat kvůli bolestivé zkušenosti

- jiná varianta.....

19. Doprovází tě někdo do tetovacího salonu?

- rodina
- přátelé
- jdu sám
- jiná varianta.....

20. Co na tetování říkají tvoji učitelé?

- neví, že ho mám
- obdivují ho
- jiná varianta.....
- kritizují ho
- je jim to jedno

21. Co na tetování říkají tvoji rodiče?

- neví, že ho mám
- obdivují ho
- jiná varianta.....
- kritizují ho
- je jim to jedno

22. Odkud si vybíráš motivy tetování (zaškrtni všechna místa):

- z katalogu
- vlastní návrh
- podle tetování kamarádů
- jiná varianta
- inspirace z internetu
- nechám to na tatérovi
- inspirace zážitkem

23. Které motivy tetování sis zvolil(a) ?

- květiny
- zvířata
- čínské znaky
- symboly
- jiné:
- texty
- data narození rodiny a přátel
- propojení motivů

24. Místo tetování?

- obličej
- krk
- záda
- ruce
- hrudník
- stehna
- jiné.....
- lýtka
- kotník
- zadek
- zápěstí

25. Kolik peněz tě tetování stálo?

26. Měl(a) jsi někdy problémy s tetováním? Jaké?

.....

27. Měl(a) jsi někdy zdravotní problémy spojené s tetováním? Jaké?

.....

28. Líbí se ti barevné nebo jednobarevné tetování?

.....

29. Jakou barvu(y) preferuješ?.....

30. Lituješ toho, že jsi se nechal(a) tetovat? ano - ne

Ano, protože.....

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Alena Eichlerová
Katedra:	Psychologie a patopsychologie
Vedoucí práce:	Mgr. Michaela Pugnerová, Ph.D.
Rok obhajoby:	2019

Název práce:	Tetování jako sociokulturní norma nebo patologie?
Název v angličtině:	Tattoo as a socio - cultural norm or pathology?
Anotace práce:	Diplomová práce je zaměřena na zkoumání nejstarší techniky zdobení lidského těla – tetování. Co znamenal a znamená tento fenomén ve vývoji lidstva, jaký význam měl a má v životě člověka, se tato práce pokusí objasnit hledáním souvislostí v historii tetování, studiem odborných publikací. Cílem práce je nalézt odpověď na otázku, zda je tetování v postmoderní společnosti normou, nebo patologií. Zjistit příčinu znovuzrození tetování, zkoumat zvýšený zájem o tuto modifikaci v populaci pubescentů a adolescentů, formou kvantitativního výzkumu. Výzkum je prováděn dotazníkovým šetřením u žáků na 2. stupni základní školy, žáků střední odborné školy a studentů střední školy.
Klíčová slova:	Adolescent, identita, patologie, pubescent, primitivní kmeny, rizika, sociální stigmatizace, sociokulturní norma, symbolika, subkultury, skarifikace, tetování.
Anotace v angličtině:	This diploma thesis is focused on exploring of one of the oldest technique of human body decoration - tattooing. What is the meaning of this phenomenon for history of the mankind, what is its value nowadays and what meaning it had and has in human life. This work also tries to clarify it by searching for connections with the history of tattooing by studying of

	<p>professional publications. The aim of the thesis is to find the answer to the question whether the tattoo is in postmodern society or in normology. It tries to find out the cause of the rebirth of the tattooing, examine the increased interest in this modification in the population of pubescents and adolescents by the form of quantitative research. The research is carried out by a questionnaire survey of pupils at the 2nd level of primary school, secondary school students and high school students.</p>
Klíčová slova v angličtině:	<p>Adolescent, identity, pathology, pubescence, primitive tribes, risks, social stigmatization, socio-cultural norm, symbolism, subculture, scarification, tattoo.</p>
Přílohy vázané v práci:	<p>Dotazník</p>
Rozsah práce:	<p>120 stran</p>
Jazyk práce:	<p>český</p>